

B: Jämställdhet och demokrati

Innehåll:

En liberal offensiv för ökad jämställdhet: jämställdhetspolitiska programgruppens förslag	53
Motioner	55
Jämställdhetsintegrering och allmänna arbetslivsfrågor	55
Jämställdhet i näringslivet	56
Jämställt föräldraskap	57
Övriga jämställdhetsfrågor	59
Demokratipolitik	60
Meddelarfrihet	68
Integritetspolitik	70
Trossamfund och livsåskådningsfrågor	73
Partistyrelsens yttrande	76
Jämställdhetsintegrering och allmänna arbetslivsfrågor	76
Jämställdhet i näringslivet	78
Jämställt föräldraskap	79
Övriga jämställdhetsfrågor	83
Demokratipolitik	85
Meddelarfrihet	90
Integritetspolitik	92
Trossamfund och livsåskådningsfrågor	94

B

En liberal offensiv för ökad jämställdhet

Jämställdhetspolitiska programgruppens förslag

1. Strama upp jämställdhetspolitiken. Insatser ska vara långsiktiga och välgrundade. Tydliga mål och indikatorer behövs. Satsa mer på forskning, metodutveckling och utvärdering, mindre på projekt.

2. Att stat, kommun och landsting tillsammans tar fram och använder metoder för att motverka sjukskrivningar bland de anställda, med särskilt fokus på kvinnor. Offentliga arbetsgivare har ett ansvar att komma tillrätta med de högre sjukskrivningstalen bland kvinnor.

3. Att Försäkringskassan åläggs att intensifiera arbetet för att motverka de könsskillnader som finns gällande bedömningar av arbetsskador. Enligt Riksrevisionen finns det stora skillnader i hur kvinnors och mäns arbetsskador bedöms av Försäkringskassan. Kvinnor har fler otydliga diagnoser vilket leder till att kvinnors sjukdomar i mindre utsträckning klassas som arbetsskador och som därmed också ger rätt till lägre arbetsskadeersättningar. Försäkringskassan måste därför se över sina riktlinjer för att minska könsskillnaderna.

4. Att Arbetsförmedlingen undersöker bakgrunden till varför fler män än kvinnor får lönebidrag och föreslår åtgärder för att jämna ut könsskillnaderna. Trots att kvinnorna står för 60 procent av ohälsotalet får fler män än kvinnor lönebidrag. Det är en ohållbar logik och Folkpartiet libe-

ralerna vill därför att Arbetsförmedlingen ges i uppdrag att se över könsskillnaderna som omgärdar lönebidragen.

5. Utforma en jämställdhetsrankning av svenska företag. Rankningen kan skötas av Diskrimineringsombudsmannen, eller genom ett samarbete mellan arbetsmarknadens parter och DO. Den kan bygga på redan tillgängliga uppgifter kompletterat med frivilligt inskickade uppgifter från företagen.

6. Underlätta för ensamstående föräldrar att försörja sig själva. Ensamstående föräldrar med låga inkomster, ofta kvinnor, har höga marginaleffekter. Vi vill därför utforma särskilda stöd för att möjliggöra för ensamstående föräldrar att kunna försörja sig själva och bli mindre bidragsberoende, t.ex. utbildningsstöd och ökade möjlighet för flyttbidrag för att flytta till ett bättre betalt arbete. Det behövs också en bred översyn av försörjningsstöd, bostadsbidrag, barnbidrag och underhåll för att minska marginaleffekterna för ensamstående föräldrar.

7. Ta fram ett åtgärdsprogram som kan användas av bland annat kommunernas familjerådgivning, för att uppmuntra till delat ansvar för barnen vid separationer. Det finns otaliga exempel på barn och pappor som efter separationer mister kontakten med varandra. Förutom den känslomässiga förlusten så leder detta många gånger till att

mammorna hamnar i en sämre ekonomisk situation. Det är därför viktigt av flera skäl att föräldrar delar på vårdnaden vid separationer.

8. Förenkla och fördubbla utbetalningen av jämställdhetsbonus – så att pengarna blir ett bidrag och inte en skattereduktion. Införandet av jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen är en viktig hörnsten i den liberala jämställdhetspolitiken. I dag betalas jämställdhetsbonus ut som skattereduktion, då skatten sänks för den förälder som tagit ut flest föräldrapenningsdagar. Vi vill ändra detta så att bonusen sätts in direkt på vederbörandes lönekonto.

9. Att rätten till jämställdhetsbonus även ska omfatta arbetslösa och sjukskrivna föräldrar och inte enbart arbetande eller studerande föräldrar. I dag har enbart arbetande och studerande föräldrar rätt till jämställdhetsbonus. Ett jämställt föräldraskap är bra för barnen, familjen och samhället. Av den anledningen vill vi även att arbetslösa och sjukskrivna föräldrar ska få del av bonusen.

10. Inför jämställdhetsbonus i den tillfälliga föräldrapenningen för vård av sjukt barn. Mammorna tar ut den största delen av tillfällig föräldrapenning, s.k. vab-dagar. För att öka jämställdheten för uttaget av vab-dagar – liksom i föräldraförsäkringen – vill vi införa en jämställdhetsbonus i systemet.

11. Inför en mer flexibel arbetstidslagstiftning. Många upplever tillvaron som oerhört pressande och stressande. Ansvar för familj, barn, gamla föräldrar och arbete ska rymmas på dygnets tjugofyra timmar. Att få större makt över sin tid genom en mer flexibel arbetstidslagstiftning skulle bidra till minskad stress.

12. Inför en utökad skattereduktion för hushållsnära tjänster till barnfamiljer. Vi vill utöka dagens 50-procentiga skattereduktion ytterligare för dagens barnfamiljer, så att fler får råd att ta hjälp med städning och därmed få mer tid över till familjen.

13. Erbjud barnomsorg också på obekvämt arbetstid till dem som har behov av det på grund av sitt arbete och sin familjesituation. Alla föräldrar arbetar inte mellan nio och fem och de som arbetar i branscher med andra tider måste ha rätt till en god barnomsorg även andra tider. Den barnomsorgspeng som regeringen infört kommer att underlätta för denna grupp föräldrar.

14. Att föräldrautbildning än mer ska satsa på att stärka papporna i sin föräldraroll. Att pappor blir mer närvarande i sina barns liv har alla – inte minst barnen – allt att vinna på. Därför vill vi än mer att papporna lyfts fram i föräldrautbildningar.

15. Att gärningsmän som bryter mot besöksförbudet ska förses med fotboja. Även livvaktsskydd kan behövas i mycket svåra fall där gärningsmannen är känd och kontinuerligt vägrar att lämna kvinnan i fred.

16. Inför kommunarrest för misshandlande män och i vissa fall även länsarrest. I riktigt grova fall av våld mot

kvinnor, så kallad grov kvinnofridskränkning, där besöksförbudet ständigt kränkts anser vi att kommunarrest ska kunna införas för misshandlande män.

17. Tillsätta en haverikommission som utreder varje fall då en kvinna mister livet till följd av brott begångna av närstående. Efter det fruktansvärda mordet på pojken Bobby 2006 har alliansregeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att tillsätta en ”social haveriutredning” för att förhindra att fler barn misshandlas till döds. Socialstyrelsen har nu lämnat förslag på ett motsvarande system då en kvinna mister livet till följd av brott begångna av närstående. Det förslaget bör genomföras.

18. Vid utrikespolitiska beslut bör större vikt läggas vid jämställdhet och kvinnors situation. Kvinnor är underrepresenterade i ledande befattningar i internationella organisationer varför vi vill att jämn könsfördelning eftersträvas i tillsättning av tjänster inom FN, EU, IMF och Världsbanken m.m.

19. Uppmärksamma kvinnors situation mer i biståndet. Vi vill öronmärka kvinnoinriktat bistånd med fokus på reproduktiva rättigheter, mödravård och utbildning, slopa bilateralt bistånd till stater som vägrar bekämpa grovt kvinnoförtryck och uppmärksamma kvinnorrättsaktivister, kvinnliga politiker, journalister i diktaturstater vid demokratibiståndet.

20. Beakta särskilt kvinnors situation i säkerhetspolitiken. Vi vill att resolution 1325 implementeras globalt. Resolutionen 1325 syftar till att öka kvinnors deltagande i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter. Vi vill också se fler kvinnor i internationella militära och polisiära operationer. Och vi tycker att det finns anledning att ifrågasätta svensk vapenexport till länder med könsapartheid.

21. Uppmärksamma flickors/kvinnors sårbarhet i flyktingkriser. Att hänsyn till kvinnors situation alltid ska beaktas då Sverige deltar i internationella operationer. Vi anser att förföljelse på grund av kön ska ses som ett flyktingskäl ex. könsstympning, sexuellt våld och misshandel.

22. Stärk kvinnors mänskliga rättigheter. Vi vill föra internationella kampanjer mot kvinnoförtryck såsom könsstympning, sexslaveri, våldtäkt och misshandel. Vi vill att Sverige aktivt arbetar för att fria, lagliga och säkra aborter ska betraktas som en rättighet för alla kvinnor i världen.

23. Ta in könsperspektiv i medicinsk forskning. För att få forskningsmedel bör en ansökan redan från början visa hur könsperspektivet ska ingå i studien.

24. Använd den könsupplade statistiken. Det bör utredas hur Sverige på ett bättre sätt kan utnyttja den potential som våra hälsoregister inklusive det individbaserade läkemedelsregistret erbjuder.

25. Utvärdera vård och vårdutbildningar utifrån ett genusperspektiv. Socialstyrelsens tillsyn av hälso- och sjukvården bör alltid inkludera ett genusperspektiv, när det är relevant. På samma sätt ska Högskoleverket inkludera ett genusperspektiv i sina utvärderingar av vårdutbildningar.

B: Jämställdhet och demokrati

Motioner

Jämställdhetsintegrering och allmänna arbetslivsfrågor

B1. En liberal offensiv för ökad jämställdhet

Motionärer: Ylva Särnmark, Ronneby, Peter Blomquist, Stockholm, Henrik Johansson, Umeå, Peter Kjällkvist, Norrköping, Birgitta Ohlsson, Stockholm, Henrik Persson, Sundbyberg, Barbro Westerholm, Stockholm, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** till punkt 1, "Strama upp jämställdhetspolitiken", lägga till texten: "Folkpartiet kommer att verka för att en förordning om jämställdhetsintegrering införs."

Jämställdhetsintegrering är regeringens strategi för jämställdhetspolitiken sedan propositionen Delad makt – delat ansvar (prop.1993/94:147). År 1995 antogs *gender mainstreaming* av FN:s fjärde kvinnokonferens i Beijing som strategi för medlemsländerna. Amsterdamfördraget, som trädde i kraft 1999, anger jämställdhet som ett av EU:s grundläggande mål och Europarådet framförde *gender mainstreaming* som metod i en rapport från 1998.

Sedan 1994 har en mängd åtgärder föreslagit för att stimulera myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering. Regeringen styr myndigheterna genom instruktioner och regleringsbrev. Genom förändringar av dessa har styrningen av jämställdhetsarbetet försvagats och blivit mindre konkret. Bl.a. finns inga sektorsövergripande krav angående jämställdhet i den nya myndighetsförordningen.

För att kunna genomföra regeringens strategi om jämställdhetsintegrering behöver därför en särskild förordning om jämställdhetsintegrering införas (jfr förordningen om genomförande av integrationspolitiken).

B2. Genusanpassa de kommunala ekonomisystemen

Motionär: Gunilla Gustafsson, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska arbeta för att Sveriges kommuner arbetar med fler och bättre genusbaserade fördelningsnycklar i de kommunala ekonomisystemen och att Folkpartiet ska verka för att det sker en grundläggande översyn på området.

Ansvar för att hjälpa utsatta flickor och pojkar ligger på kommunens ansvar. I dag finns det på sina håll inget sätt för att följa upp ifrån ett genusperspektiv hur fördelningen av resurserna ser ut. Får tysta flickor lika mycket pengar och lika stora insatser som öppet bråkande pojkar? Får tysta pojkar lika mycket?

I min stadsdel i Stockholm går förvaltningen "på känn" för att fördelningen ska bli vettig. Vi kan i dag i budgeten och

dess utfall inte se de resurser som satsats på respektive kön. Vi behöver ha större precision än så. Därför har jag lämnat in en motion med uppmaningen att undersöka hur vi bättre i de kommunala ekonomisystemen kan följa upp hur våra skatte-medel fördelas. Vi följer upp redan i dag men nu är det dags att få in ett genusperspektiv i de ekonomiska styrsystemen.

Det gäller att hålla ögonen öppna för att allas behov ska synas och värderas på ett rättvisare sätt i fördelningen av medborgarnas skattepengar. Satsas det mer på hockeyarenor och skatebordparker, som kan ses som typisk sysselsättning för pojkar och män, än vad det gör på fritidsaktiviteter som lockar flickor och kvinnor?

I budgetunderlaget från nämnden den 16 april 2009 på Östermalm konstaterar förvaltningen:

Förvaltningen vill särskilt uppmärksamma att behovet av insatser för flickor med självdestruktivt beteende inte har samma tyngd som pojkars utagerande och kriminalitet i stadens fördelningsnycklar (i ekonomisystemet). Det gör att det lönar sig mer att satsa på bråkiga pojkar än tysta flickor.

B3. Sjukskrivningar och jämställdheten

Motionärer: Fredrik van den Broek, Alingsås, Camilla Lindberg, Borlänge

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** texten i punkt 2 i jämställdhetsrapporten ändras till: "Att stat, kommun och landsting tillsammans tar fram och använder metoder för att motverka sjukskrivningar bland de anställda, med särskilt fokus på kvinnor och män som ofta är sjukskrivna eller långtidssjukskrivna. Offentliga arbetsgivare har ett ansvar att komma tillrätta med de högre sjukskrivningstalen för både kvinnor och män."

När samhället ska arbeta med att komma tillrätta med de långa eller ofta återkommande sjukskrivningarna så ska alla åtgärder inkludera alla drabbade människor, kvinnor och män. Att lägga ett särskilt fokus på enbart kvinnor hjälper inte de män som har samma eller liknande problematik. Även om kvinnor till antalet är fler än antalet män som drabbas så kan man inte utesluta individer pga. de tillhör fel kön/grupp. Att bekämpa en ojämsälldhet med en annan ojämsälldhet är inte ett bra jämställdhetsarbete.

B4. Hur lång tid ska det ta innan män och kvinnor har lika lön för lika arbete?

Motionärer: Kjell Björkqvist, Styrö

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** i Folkpartiets jämställdhetsprogram inarbeta riktlinjer och rekommendationer om hur vi kan påskynda frågan om lika lön för lika arbete oavsett kön

Hur lång tid ska det ta innan män och kvinnor har lika lön för lika arbete? Det är en i högsta grad relevant fråga. På Folkpartiets hemsida angående jämställdhet står det "Vi vill bekämpa lönediskriminering – lika lön för lika eller likvärdigt arbete" Där står också "Vi vill höja de kvinnodominerade yrkenas status" och "det är oacceptabelt att kvinnor inte får lika betalt för likvärdigt arbete." Vi instämmer i allt. Det vi undrar är hur vi går vidare konkret – i vardagen.

Vi vill att Folkpartiet, som varit och är det i särklass mest drivande partiet i många jämställdhetsfrågor under åren, tar

ett ordenligt tag i denna fråga. Vi vill lyfta frågan till våra ledamöter i stat, kommun och landsting. Vi vill att Folkpartiet i konkret handling visar att arbete med vård av människor är lika viktigt som att laga motorer.

Vid en jämförelse mellan kvinnor och mäns arbete 2006, enligt Statistiska centralbyrån (SCB) ser man att områden som domineras av kvinnor, såsom vård och omsorg, har jämställda men låga löner. Yrken som ingenjör och tekniker, som domineras av män har betydligt högre löner. Men här är kvinnolönerna 11 procent lägre än männens. Kvinnor och mäns arbete har alltid värderats olika till kvinnors nackdel. Det har länge varit dags att ändra på detta. Nu vill vi inte vänta längre, utan gå från ord till handling.

Folkpartiet har tillsatt en jämställdhetsgrupp som på landsmötet ska redovisa sitt program. Där kommer det säkert att presenteras ett antal bra förslag. Vi vill att det i detta program ska finnas med riktlinjer och rekommendationer om hur vi kan påskynda frågan om lika lön för lika arbete oavsett kön. Det ska inte bara vara med som en målsättning utan också påvisas vilka vägar man kan gå för att i dag konkret påverka målsättningen. Dessa rekommendationer kan bli en hjälp och vägledning för de folkpartister som sitter i beslutande ställning inom hela den offentliga sektorn.

Jämställdhet i näringslivet

B5. Programförslaget En liberal offensiv för ökad jämställdhet

Motionär: Folkpartiet liberalerna Stockholms län

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** punkt 5 i programförslaget utgår
2. **att** punkt 12 i programförslaget utgår
3. **att** reservation 2 i programförslaget bifalls med det undantaget att den sista meningen i den utgår
4. **att** sista meningen i punkt 20 i programförslaget utgår

Programförslaget är i mångt och mycket utmärkt. Jämställdhet är och har sedan länge varit en viktig fråga för Folkpartiet. Det som är speciellt bra i programmet är att jämställdheten lyfts fram ur en rad olika perspektiv och som täcker såväl nationell och internationell politik. Det finns dock några punkter i programmet som är värda att diskutera extra och som borde bli föremål för ändring på landsmötet.

Punkt 5 i programmet föreslår att en jämställdhetsrankning av svenska företag införs. Det är svårt att se vilken mening det kan vara med denna typ av rankning. Rankningar som görs inom andra områden tenderar att bli väldigt subjektiva och eller missvisande, t.ex. Barnombudsmannens rankning av barnvänliga kommuner för några år sedan. Det kan vara så att ett företag som har ett mycket bra jämställdhetsarbete inte passar in i det mönster som en rankning utgör och därför riskerar att falla på rankning, eller att ett företag som särskilt satsar på att lämna in välformulerade beskrivningar och planer, i verkligheten inte lever upp till att vara ett gott föredöme inom jämställdhetsområdet. Ska en rankning införas bör de vara frivillig rakt igenom. Statliga och andra offentliga företag bör också gå före. Vi är också tveksamma till att Diskrimineringsombudsmannen ska sköta rankningen. Förslaget i

programmet på detta område är också väldigt oklart utformat och denna punkt bör därför utgå.

Punkt 12 vill utöka skattereduktionen för hushållsnära tjänster till barnfamiljer. Skattereduktion för hushållsnära tjänster är en mycket viktig reform för att man lättare ska kunna kombinera jobb med ansvar för barn och familj. Det är dock tveksamt om man ska gå in och införa olika procentsatser på avdraget men hänvisning till vilken del av livet man befinner sig i. Vad är det som säger att det inte skulle vara bra med en högre procentsats på skattereduktionen också för medborgare som t.ex. är över 65 år? Denna punkt i programförslaget bör därför utgå.

Punkt 13 tar upp frågan om att erbjuda barnomsorg också på obekvämt arbetstid till dem som har behov av det på grund av sitt arbete och sin familjesituation. Detta är en mycket viktig fråga. Barnomsorg måste kunna erbjudas till dem som jobbar andra tider än de vanliga 8–5-tiderna. Det är en viktig fråga för alla föräldrar, men kanske allra mest för de som är ensamstående med barn. Barnomsorgspengen är en mycket bra reform som leder till ökad valfrihet för föräldrarna, men den räcker inte för att lösa problemet med barnomsorg på obekvämt arbetstid. Vi instämmer med reservationen av Birgitta Ohlsson och Tina Acketoft om att skrivningarna på denna punkt bör vara skarpare. Dock anser vi att rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid inte bör skrivas in i skollagen i nuläget. Det bör bara ske som en allra sista utväg.

Punkt 20 tar bl.a. upp frågan om ifrågasättande av svensk vapenexport till länder med könsapartheid. Det är svårt att hävda motsatsen, nämligen att vapenexport ska genomföras till länder med könsapartheid, men å andra sidan finns det oerhört många andra anledningar för Sverige att inte exportera vapen till ett land. Ett uppenbart exempel är krigförande länder som vi ju redan i teorin tar avstånd ifrån, men i praktiken kan definitionen av krigförande länder vara mycket oklar. Andra aspekter att beakta i samband med vapenexport skulle kunna vara landets inställning till religionsfrihet, sexuell läggning, funktionshinder m.m. i sin militära organisation. Dessa frågor är mer komplexa än att kunna behandlas med en bisats i jämställdhetsprogrammet, som inte ens utvecklas eller motiveras i texten. Därför bör sista meningen under punkt 20 utgå.

B6. Jämn könsfördelning i börsbolagens valberedningar

Motionärer: Birgitta Ohlsson, Stockholm, Elin Andersson, Bromma, Gulan Avci, Stockholm, Helena Bargholtz, Lidingö, Lola Björkquist, Linköping, Peter Blomquist, Stockholm, Matilda Sundquist Boox, Forsbacka, Gunilla Gustafsson, Stockholm, Gunilla Hellén, Borås, Solveig Hellquist, Sörberge, Lill Jansson, Gråbo, Henrik Johansson, Umeå, Gulnar Kozhabekova, Göteborg, Martina Lind, Stockholm, Linda Lundqvist, Norrköping, Elisabeth Mattsson, Marstrand, Nina McEvenue, Stockholm, Pernilla Newman, Kungsgården, Rosie Rothstein, Göteborg, Lillemor Sillén, Stockholm, Ulla-Karin Skoghag, Nyköping, Solveig Staffas, Stockholm, Monia Sturén, Nacka, Fatima Svanå, Åled, Barbro Westerholm, Stockholm, Suzanne Åkerlund, Halmstad, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** en ny punkt förs in i rapporten "En liberal offensiv

för ökad jämställdhet” som får följande lydelse: ”För att minska diskriminering av kvinnor på grund av kön i svenska börsbolags styrelser ska könsfördelningen i börsbolags valberedningar bestå av minst 40 procent kvinnor.”

Enligt SIS ägarservice är andelen kvinnor i börsbolagens styrelser 19,4 procent i dag, jämfört med 18,5 procent 2008. Jämställdheten går i snigelfart, och vi i Folkpartiet behöver gå vidare i vår jämställdhetspolitik.

I dag finns det ingen lagstadgat krav på en jämn könsfördelning i företagsledningar, utan det enda krav som företag är att de ska redovisa könsfördelningen i företagsledningar. Detta regleras i årsredovisningslagen.

Det har visat sig att ju jämnare könsfördelning en valberedning har desto bättre är den på att nominera kvinnor till styrelseuppdrag. De valberedningar som består av minst en tredjedel kvinnor har nominerat 30 procent kvinnor, visar SIS ägarservices undersökning.

Det är i grunden inget konstigt att identifiera kompetens utifrån vår egen. Män väljer män som i sin tur väljer andra män. Problemet är att halva urvalet av kompetenta personer faller bort, endast på grund av kön. Med andra ord – kvinnor diskrimineras endast på grund av att de är kvinnor. En jämnare könsfördelning i börsbolagens valberedningar ökar chansen att fler kvinnor synliggörs och föreslås till olika styrelseposter. Därför föreslår vi att könsfördelningar i börsbolags valberedningar ska vara minst 40–60.

B7. Jämställdhet i styrelser för offentligt ägda bolag och publika aktiebolag

Motionär: Ulla-Britt Hagström, Skövde

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska driva frågan om en könskvoteringslag för offentligt ägda bolag samt privatägda publika aktiebolag.

Ökningstakten av antalet kvinnor till bolagens styrelse har stannat av. Årets nya styrelser för 255 börsbolag har endast förbättrat kvinnorepresentationen med en enda kvinna (44 kvinnor har försvunnit och 45 har valts in). Andelen kvinnor i börsbolagens styrelser är 19,4 procent. Till exempel har byggjätten Skanska ingen kvinna i sin styrelse. En svensk utredning om kvotering av kvinnor i bolagsstyrelser har gjorts utan att åtgärder vidtagits.

Den norska kvoteringslagen trädde i kraft år 2004 för de statliga bolagen. Fristen för de privata företagen fick övergångsregler. Den 1 januari år 2008 skulle kraven på de publika bolagen vara uppfyllda. Den kräver minst 40 procent av vardera könet i styrelser för alla offentligt ägda bolag samt alla privatägda publika aktiebolag. Detta har lett till att kvinnorepresentationen i styrelser för publika bolag fått en enorm genomslagskraft. Andelen kvinnor varierar nu mellan 28 och 50 procent beroende på styrelsens storlek.

Spanien har infört kvotering till styrelse samtidigt som arbete pågår att öka andelen kvinnor i näringslivet totalt. Schweiz har satt ett lägsta mål om 30 procent till styrelserna. Diskussionen pågår i flera länder i Europa.

Jämställt föräldraskap

B8. Överlåt föräldradagar

Motionär: Johan Strandberg, Garphyttan

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** i jämställdhetsrapporten skriva in att föräldradagar borde få överlätas till en barnpassare

På sidan 19 förespråkas en tredelad föräldraförsäkring. För att öka flexibiliteten vore det bättre att till exempel 360 föräldradagar per barn fick överlätas till en barnpassare.

B9. Individuell föräldraförsäkring

Motionärer: Adam Cwejman, Göteborg, Lars-Johan Edström, Uppsala, Linda Nordlund, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** en ny punkt förs in i jämställdhetsrapporten ”En liberal offensiv för ökad jämställdhet”: ”För att öka pappornas närvaro i familjen, och stärka kvinnornas ställning på arbetsmarknaden, bör föräldraförsäkringen vara individuell.”

Den svenska arbetsmarknaden är långt ifrån jämställd. Enligt Statistiska centralbyrån tjänar svenska kvinnor i genomsnitt mindre än sina män. Delvis beror detta på att kvinnodominerade yrken främst finns i offentlig sektor (där lönenivån inte ser ut på samma sätt som i mansdominerade yrken i näringslivet) men skillnaderna består om man ser till kvinnor och män inom samma yrke: för företagsekonomer, personaltjänstemän och säljare ligger kvinnolönen på 80 procent av vad männen tjänar. Ingångslönerna är lika, men så snart barnen kommer vidgas gapet. Då börjar kvinnan arbeta mer i hemmet och mindre på arbetsmarknaden. För hennes man är det tvärtom.

Män har haft rätt att ta ut föräldraförsäkring i 35 år, och under denna tid har pappornas uttag av föräldrapenningsdagar stigit från 0 procent till 21 procent, men hela 60 procent av alla pappor stannar inte hemma en enda dag under barnets första år. Vi ser i dag att det är i familjerna som har mest att förlora på att pappan stannar hemma som de tar ut flest dagar. Detta verkar alltså inte främst vara en ekonomisk fråga, och därför är det tveksamt om höjda tak och jämställdhetsbonus räcker för att nå ett jämt uttag av föräldrapenningsdagar.

Enligt nationalekonomen Christopher J. Ruhm, som gjorde en studie baserad på data från flera europeiska länder åren 1969–1993, leder skillnaderna i uttaget av föräldraledighet till en sämre löne- och arbetsmarknad för kvinnor. Det som sannolikt skulle gynna jämställdheten bäst är att föräldrarna tar ut lika mycket föräldraledighet. Då skulle män och kvinnor dela på ansvaret för hemmet, och för försörjningen.

Ur liberal synvinkel är det problematiskt att dagens föräldraförsäkring går till ett kollektiv, familjen, i stället för att ges till en myndig individ. Genom denna utformning bidrar man till ökad ojämställdhet och bevarar gamla könsroller, till nackdel för såväl män som kvinnor. Därför vill Liberala ungdomsförbundet uppmana Folkpartiets landsmöte att ta ställning för att föräldraförsäkringen bör vara individuell.

B10. Tredelad föräldraledighet

Birgitta Ohlsson, Stockholm, Elin Andersson, Bromma, Gulan Avci, Stockholm, Helena Bargholtz, Lidingö, Thomas af Bjur, Mariefred, Peter Blomquist, Stockholm, Matilda Sundquist Boox, Forsbacka, Nina Bäckström, Hägersten, Lill Jansson, Gråbo, Gunilla Hellén, Borås, Helena Holmberg, Olofstorp, Erik Jennische, Stockholm, Henrik Johansson, Umeå, Tobias Josefsson, Mjölby, Curt Karlsson, Mjölby, Peter Kjällkvist, Norrköping, Mark Klamberg, Stockholm, Charlotte Klötz, Ilsbo, Gulnar Kozhabekova, Göteborg, Hanna Lager, Stockholm, Anita Lilja-Stenholm, Ängelsberg, Martina Lind, Stockholm, Lisbeth Lindberg, Oskarshamn, Linda Lundquist, Norrköping, Elisabeth Mattsson, Marstrand, Nina McEvenue, Stockholm, Renate Moberg, Västra Frölunda, Pernilla Newman, Kungsgården, Gerd Niemi, Luleå, Lina Nordquist, Uppsala, Henrik Persson, Sundbyberg, Saga Rosén, Stockholm, Ulla-Karin Skoghag, Nyköping, Ulrica Solver-Gustavsson, Örebro, Solveig Staffas, Stockholm, Fatima Svanå, Åled, Barbro Westerholm, Stockholm, Suzanne Åkerlund, Halmstad, Ulf Öfverberg, Stockholm, Annelie Önneby, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** en ny punkt förs in i jämställdhetsrapporten "En liberal offensiv för ökad jämställdhet": "För att öka pappornas deltagande i och anknytning till familjen, stärka barnens rätt till sina föräldrar och förstärka kvinnornas ställning på arbetsmarknaden bör föräldraförsäkringen tredelas. En del var öronmärkt till respektive förälder och en del att fördelas fritt."

Det har nu gått 35 år sedan de svenska männen, som första män i världen året 1974, fick rätt till betald föräldraledighet när föräldraförsäkringen ersatte den gamla moderskapsförsäkringen. I år 2009 är det fjorton år sedan den folkpartistiska idén om pappamånad infördes i Sverige. Innan pappamånaden infördes tog hälften av papporna inte ut en enda dag av föräldraförsäkringen. Dagens pappamånader har lett till att flertalet pappor i någon mån är hemma med sina barn, men utvecklingen går sakta framåt. Alltjämt tar nästan 60 procent av svenska pappor inte ut någon ledighet under barnets första år. Det sneda uttaget av föräldraledigheten är en viktig förklaring till att kvinnor i barnafödande ålder alltjämt diskrimineras på svensk arbetsmarknad. Den viktigaste faktorn för barns och föräldrars anknytning till varandra är tid och närhet, något kvinnor och barn får betydligt mer av än pappor och barn.

Det är dags för Sveriges liberaler att gå vidare för att öka pappors deltagande i och anknytning till familjen, stärka barns rätt till sina bägge föräldrar och förstärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Den ojämsställda föräldraledigheten är ett problem som den politiska borgerligheten inte längre kan gömma i skenbart fria val eller familjens helighet. Vi uppmanar Folkpartiets landsmöte att ta ställning för en tredelning av föräldraförsäkringen. En del öronmärkt till vardera vårdnadshavare och en del att fördelas fritt. Tredelningsmodellen är inte ny i världen utan har fungerat framgångsrikt i vårt nordiska grannland Island. Ju större rättigheter män har i familjen desto mer använder de dem. Antalet pappamånader tenderar dessutom att bli normerande för hur mycket föräldraledighet män i genomsnitt tar ut.

B11. Flexequality – ett tredje steg i reformeringen av föräldraförsäkringen

Motionärer: Per Altenberg, Stockholm, Charlotta Schenholm, Stockholm, Samuel Danofsky, Stockholm, Martina Lind, Stockholm, Lars Lundqvist, Stockholm, Didar Samaltdin, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** Folkpartiet liberalernas linje är att föräldraförsäkringen tredelas. Det innebär att en tredjedel av föräldraledigheten tillfaller respektive förälder och att en tredjedel kan fördelas fritt mellan föräldrarna.

Jämställdhet mellan män och kvinnor är en central del av den liberala ideologin. Liberalism handlar om att ställa sig på individens sida mot kollektivt förtryck, oavsett om det är socialisternas stat eller de konservativas traditioner och kultur. Den feministiska analysen går just ut på att vi alla – män som kvinnor – tvingas anpassa oss till könsroller som är kulturellt betingade. Vi är helt enkelt inte fria att vara den individ som vi själva innerst inne vill vara. Det handlar om rätten för varje individ att utvecklas som han eller hon önskar utan att behöva anpassa sig till könsrollernas förväntningar när det gäller t.ex. vem i familjen som ska förvärvsarbeta respektive vara hemma med barnen. Därför är feminismen en lika viktig kamp för män som för kvinnor. Därför är feminismen en liberalism.

När vi liberaler kräver lägre skatter eller fri rörlighet för individer inom EU handlar det om människors yttre frihet. När vi kräver ett jämställt samhälle handlar det om kampen för individens inre frihet. Båda är lika viktiga för oss liberaler.

Historiskt har allt framgångsrikt jämställdhetsarbete i Sverige handlat om ekonomiska incitament som rör deltagandet på arbetsmarknaden. Beslutet om särbeskattning av män och kvinnor 1972 möjliggjorde ekonomisk självständighet för individer av båda könen. Det var en stor egenmaktreform och en viktig jämställdhetsreform. Ett annat exempel är pappamånaden. Nästa år är det femton år sedan Folkpartiet införde pappamånaden i Sverige. Det har lett till att männen totalt sett tar ut en större andel av föräldraledigheten än innan reformen sjösattes. Tyvärr går dock utvecklingen alltför sakta framåt. Fortfarande står männen bara för cirka 20 procent av uttaget av föräldraledigheten, en andel som inte har ökat nämnvärt under de senaste åren.

Därför bör en ny reform genomföras under den kommande mandatperioden som innebär en tredelad föräldraförsäkring. Vardera föräldern får en tredjedel av föräldraledigheten som inte kan överlåtas och en tredjedel fördelas mellan föräldrarna. Vi har valt att kalla förslaget för "flexequality" för att betona att det handlar om fler pappamånader men med bibehållen flexibilitet för föräldrarna att fördela en tredjedel av försäkringen som de vill.

Såväl den ursprungliga Folkpartireformen som 2002 års utvidgning till två pappamånader har mottagits väl av väljare och opinion. I dag är dessa reformer en naturlig del av föräldraförsäkringen och ifrågasätts inte politiskt. Vårt förslag skulle innebära en utvidgning av nuvarande två pappamånader till drygt fyra månader. Mot bakgrund av de politiska erfarenheterna av de båda första reformerna är det inte sannolikt att ett tredje steg i reformeringen av föräldraförsäkringen skulle möta starkt motstånd i opinionen.

Det är dags för Folkpartiet att öka trycket i jämställdhets-

politiken. Det gör vi genom att genomföra ett tredje steg i reformeringen av föräldraförsäkringen.

B12. Liberalisera föräldraförsäkringen

Motionär: Ragnar Arvidsson, Helsingborg

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet verkar för att de s.k. pappamånaderna avskaffas

”Folkpartiet liberalerna. Du ska bestämma.” Så är Folkpartiets webbadress. Det förpliktigar. En sådan adress visar att Folkpartiet är ett frihetsparti och lägger ett frihetsperspektiv på hela politiken.

I vårt partiprogram står det så här: ”Utgångspunkten för liberala jämställdhetssträvanden är att var och en ska respekteras som fri individ och ha rätt att forma sitt liv.” Att ge människor rätt att forma sina liv innebär att ta bort hinder för friheten. Därefter måste politiker acceptera att människors val är deras och inte politikernas. Kommandostaten måste träda tillbaka, det är Folkpartiets politik.

Folkpartiet har dock på senare år förknippats med kommandostaten. Genom pappamånaderna i föräldraförsäkringen styr staten föräldrarnas angelägenhet och genom Folkpartiets stöd för denna politik blir partiet ett stöd för kommandostaten.

Genom hela Folkpartiets historia går kampen för individens frihet. Från kampen för tanke- och yttrandefrihet till senare års kamp för rätten att välja sjukvård, skola och dagis. Samtidigt som vi haft stora framgångar för vår politik har vi haft svårt att föra debatten. Eftersom vår politik inte är konsekvent har vi inte kunnat driva debatten ideologiskt. Det går inte att skapa trovärdighet för ett liberalt budskap som innebär frihet på många områden men statlig styrning på andra.

B13. Rätten till barnomsorg på oregelbunden arbetstid

Motionärer: Birgitta Ohlsson, Stockholm, Tina Acketoft, Arild, Elin Andersson, Bromma, Helena Bargholtz, Lidingö, Agneta Berliner, Västerås, Peter Blomquist, Stockholm, Matilda Sundquist Boox, Forsbacka, Maria Lundqvist-Brömster, Häknäs, Nina Bäckström, Hägersten, Gunilla Gustafsson, Stockholm, Liselott Hagberg, Nyköping, Gunilla Hellén, Borås, Helena Holmberg, Olofstorp, Lill Jansson, Gråbo, Henrik Johansson, Umeå, Tobias Josefs-son, Mjölby, Curt Karlsson, Mjölby, Peter Kjällkvist, Norrköping, Gulnar Kozhabekova, Göteborg, Ann-Cathrin Larsson, Älvkarleby, Maria Lilja, Kvissleby, Lisbeth Lindberg, Oskarshamn, Mark Klamberg, Stockholm, Charlotte Klötz, Ilsbo, Anita Lilja-Stenholm, Ängelsberg, Linda Lundqvist, Norrköping, Elisabeth Mattsson, Marstrand, Renate Moberg, Västra Frölunda, Pernilla Newman, Kungsgården, Gerd Niemi, Luleå, Lina Nordquist, Uppsala, Rosie Rothstein, Göteborg, Helena von Schantz, Valdemarsvik, Ulla-Karin Skoghag, Nyköping, Ulrica Solver-Gustavsson, Örebro, Monia Sturén, Nacka, Jens Sundström, Luleå, Fatima Svanå, Åled, Amelie Tarschys Ingre, Lidingö, Barbro Westerholm, Stockholm, Suzanne Åkerlund, Halmstad, Ulf Öfverberg, Stockholm, Anneli Önneby, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att den nuvarande lydelsen i punkt 13 i jämställdhetsrapporten ”En liberal offensiv för ökad jämställdhet” stryks och ersätts med: ”Alla kommuner ska erbjuda barnomsorg också på obekvämt arbetstid till dem som har behov av det på grund av sitt arbete och sin familjesituation. Alla föräldrar arbetar inte mellan nio och fem och de som arbetar i branscher med andra tider måste ha rätt till en god barnomsorg även andra tider. Rätten till barnomsorg på oregelbunden arbetstid bör därför skrivas in i skollagen.”

Vi anser att den nuvarande lydelsen om rätten till barnomsorg på oregelbunden arbetstid är för svaga och innebär ingen direkt förändring i Folkpartiets hållning.

God barnomsorg med minskade barngrupper, pedagogiskt utbildad personal samt allmänt hög omsorgskvalitet är en nyckel för att våra barn ska kunna utvecklas, föräldrar förvärvsarbeta och även kvinnor göra karriär. Även föräldrar med obekväma arbetstider ska kunna garanteras att få tillgång till detta. Denna service är vanligen kostsam, men nödvändig i ett samhälle som prioriterar arbetslinjen där alla inte arbetar på traditionella arbetstider och där alltför många föräldrar är ensamstående.

Enligt Skolverkets undersökningar erbjuder ungefär varannan kommun barnomsorg under kvällar, nätter och helger. I 60 kommuner finns efterfrågan, men ingen barnomsorg på oregelbunden arbetstid i bruk. Möjligheten att finna fungerande barnomsorg på oregelbunden arbetstid varierar med andra ord stort i dagens Sverige.

I skollagen står förvisso redan att kommunen är skyldig att ordna förskoleplatser ”i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete”, men trots detta nekas många nattarbetare detta. Rätten till barnomsorg även på oregelbunden arbetstid bör därför skrivas in i skollagen.

Övriga jämställdhetsfrågor

B14. Skydd för hotade oavsett kön

Motionärer: Fredrik van den Broek, Alingsås, Camilla Lindberg, Borlänge

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att texten i punkt 15 i jämställdhetsrapporten ändras till: ”Att gärningsmän som bryter mot besöksförbudet ska för- ses med fotboja. Även livvaktsskydd kan behövas i mycket svåra fall där gärningsmannen är känd och kontinuerligt vägrar att lämna kvinnan eller mannen i fred.”

När samhället arbetar för att besöksförbudet ska efterlevas bättre så ska alla åtgärder inkludera alla drabbade människor, kvinnor och män. Att enbart ta hänsyn om det är en kvinna som är utsatt hjälper inte de män som är utsatta av samma eller liknade hot, kränkningar och otrygghet. Även om kvinnor till antalet är fler än antalet män som drabbas så kan man inte utesluta individer pga. att de tillhör fel kön/grupp. Att bekämpa en ojämslälldhet med en annan ojämslälldhet är inte ett bra jämställdhetsarbete.

B15. Haverikommission vid våld mot närstående oavsett kön

Motionärer: Fredrik van den Broek, Alingsås, Camilla Lindberg, Borlänge

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** texten i punkt 17 i jämställdhetsrapporten ändras till: "Tillsätt en haverikommission som utreder varje fall då en kvinna eller man mister livet till följd av brott begångna av närstående. Efter det fruktansvärda mordet på pojken Bobby 2006 har alliansregeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att tillsätta en 'social haveriutredning' för att förhindra att fler barn misshandlas till döds. Socialstyrelsen har nu lämnat förslag på ett motsvarande system då en kvinna mister livet till följd av brott begångna av närstående. Det förslaget bör genomföras och att det även ska gälla män som mister livet till följd av brott begångna av närstående."

När samhället arbetar för att våld i nära relationer ska minska till noll så ska alla åtgärder inkludera alla drabbade människor, kvinnor och män. Att enbart tillsätta en haverikommission när en kvinna mister livet till följd av brott begångna av närstående visar bara att brott mot män inte ska tas på lika fullt allvar. Även om kvinnor till antalet är fler än antalet män som drabbas så kan man inte utesluta individer pga. de tillhör fel kön/grupp. Att bekämpa en ojämställdhet med en annan ojämställdhet är inte ett bra jämställdhetsarbete.

B16. Hänsyn till flyktingars situation oavsett kön

Motionärer: Fredrik van den Broek, Alingsås, Camilla Lindberg, Borlänge

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** texten i punkt 21 i jämställdhetsrapporten ändras till: "Uppmärksamma flickors/kvinnors/pojars/mäns sårbarhet i flyktingkriser. Hänsyn till kvinnor och mäns situation ska alltid beaktas då Sverige deltar i internationella operationer. Vi anser att förföljelse på grund av kön ska ses som ett flyktingskäl exempelvis vid könsstympning, sexuellt våld och misshandel."

När Sverige deltar i internationella operationer så ska man uppmärksamma alla utsatta människors sårbarhet, kvinnors och mäns. Att enbart uppmärksamma flickors/kvinnors sårbarhet gör att pojkar/män som drabbas av samma våld och misshandel diskrimineras, samt att man (även i flyktingkriser) visar att utsatta pojkar och män inte ska tas på lika fullt allvar. Att drabbade människor i krisområden kan tillhöra fel kön för att komma i fråga om man ska få stöd och hjälp känns mycket otidsenligt. Även om flickor/kvinnor är fler till antalet som drabbas än antalet pojkar/män så kan man inte utesluta drabbade individer pga. de tillhör fel kön/grupp. Att bekämpa en ojämställdhet med en annan ojämställdhet är inte ett bra jämställdhetsarbete.

B17. Arbete för mänskliga rättigheter oavsett kön

Motionärer: Fredrik van den Broek, Alingsås, Camilla Lindberg, Borlänge

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** texten i punkt 22 i jämställdhetsrapporten ändras till:

"Stärk kvinnor och mäns mänskliga rättigheter. Vi vill föra internationella kampanjer mot förtryck av kvinnor och män såsom könsstympning, sexslaveri, våldtäkt och misshandel. Vi vill att Sverige aktivt arbetar för att fria, lagliga och säkra aborter ska betraktas som en rättighet för alla kvinnor i världen."

När vi arbetar för att stärka de mänskliga rättigheterna i internationella kampanjer så ska man uppmärksamma alla utsatta människors sårbarhet, oavsett kön. Att enbart lägga fokus på kvinnor när det gäller mänskliga rättigheter visar bara att brott mot män inte ska tas på lika fullt allvar. Även om flickor/kvinnor är fler till antalet som drabbas än antalet pojkar/män så kan man inte utesluta drabbade individer pga. de tillhör fel kön/grupp. Att bekämpa en ojämställdhet med en annan ojämställdhet är inte ett bra jämställdhetsarbete.

Demokratipolitik

B18. Ersätt monarkin med republik

Motionär: Rickard Karlsson, Växjö

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** Folkpartiet ska verka för att rikets statschef utses på demokratisk väg, och att monarkin därmed ersätts av ett republikanskt statskick.

Den så kallade Torekovskompromissen var ett bra första steg mot avskaffandet av de sista resterna av ett gammalt odemokratiskt statskick. Men nu har några decennier gått sedan Torekovskompromissen och tiden borde vara mogen att ta nästa naturliga steg mot avskaffandet av den bisarra rest av en förgången tid som monarkin är.

Om någon annan grupp i samhället hade varit drabbad av samma inskränkningar i grundläggande mänskliga rättigheter som att få utöva vilken religion man vill, OM man väljer att utöva någon alls, hade det blivit ett ramaskri!

Likaså om någon annan grupp hade varit drabbad av regeln att föräldrar och regering måste godkänna ens partner om man ska kunna gifta sig utan att det får konsekvenser. Är vi inte alla överens om att det är totalt oacceptabelt att man inte ska få gifta sig med vem man själv vill utan att behöva inhämta godkännande från andra?

Men om man råkar höra till den grupp i vårt land som bär efternamnet Bernadotte har man inte rätt att behandlas med samma respekt som andra medborgare.

Samtidigt är dessa specialregler nödvändiga för att kunna behålla monarkin. Om vi började behandla familjen Bernadotte på samma sätt som alla andra skulle hela vitsen med monarkin försvinna. Särbehandling är alltså en förutsättning för monarkins fortlevnad. Liberaler borde aldrig kunna acceptera sådan särbehandling av sina medmänniskor!

Den andra sidan av saken är att i en demokrati måste det, per definition, vara så att statschefen utses på demokratisk väg och att alla vuxna medborgare har möjlighet att bli utsedd till statschef. Detta är dock så självklart så jag ser inget behov av att utveckla denna del av statskicksfrågan mer.

B19. Republik

Motionärer: Birgitta Ohlsson, Stockholm, Peter Blomquist, Stockholm, David Ekstrand, Uppsala, Erik Jennische, Stockholm, Henrik Johansson, Umeå, Peter Kjällkvist, Norrköping, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att en tilläggsmening införs i partiprogrammet sidan 4 i avslutningen av andra stycket vid rubriken "Frihet och förankringar" med lydelsen: "Sveriges statskick bör vara republik."

Sveriges resa mot demokrati började för över hundra år sedan. Kampen var intensiv, och liberaler stod på barriärerna tillsammans med socialdemokrater.

Men under demokratins införande i Sverige fanns motståndare som i dag har givna platser i det demokratiska samhället. Universitetet, som för ett sekel sedan var en elit av privilegierade toptjänstemän och studenter, är i dag en av det upplysta samhällets grundpelare. Försvaret, som före demokratins genombrott var opponent mot folkakt, är nu ett statligt verk med stor folklig legitimitet. Högern, som motsatte sig lika rösträtt, har länge varit stabilt demokratiskt sinnad.

Men monarkin, i form av statschef och hov, finns kvar. Sedan 1970-talet saknar förvisso monarken många formella maktbefogenheter genom att inte bidra till regeringsbildningen, inte vara formell överbefälhavare etc.

Men viss makt finns kvar. I 1 kap. 1 § regeringsformen står det: "All offentlig makt i Sverige utgår från folket." Detta är den politiska demokratins grundläggande princip. Men det finns ändå i våra grundlagar rester av icke-demokratiska principer och odemokratiska maktförhållanden. I 5 § stadgas: "Konungen (...) är rikets statschef." Denne kung utses inte via demokratiska principer utan tillkommer "manliga och kvinnliga efterkommande till kronprins Johan Baptist Julii, sedermera Konung Karl XIV Johans, avkomling i rätt nedstigande led, Konung Carl XVI Gustaf" (SO 1 §).

Kungen har också flera andra uppgifter utöver den formella uppgiften som statschef. Han är ordförande vid särskilda informationskonsejer med regeringen och vid den särskilda konsej i vilken regeringsskifte äger rum (5 kap. 1 § RF). Han förklarar riksmötet öppnat (en tradition som ceremoniellt påvisar att riksdagen erhållit sin makt från kungen och inte från folket). Han är också ordförande i Utrikesnämnden, där rikets förhållande till främmande makt avhandlas. Vidare överlämnar utländska ambassadörer sina kreditivbrev till kungen. Kungen utfärdar utnämningssbrev till svenska konsul utomlands.

Allt detta bör reformeras. Kungen, inte statsministern eller utrikesministern, innehar dessutom den traditionella statschefsrollen i förhållande till främmande makt vid exempelvis statsbesök.

Argumentet mot monarkin är principiellt. I ett liberalt samhälle ska alla offentliga poster vara öppna för alla medborgare. Släktband, adelsbakgrund eller kopplingar till privilegierade samhällsklasser ska aldrig sättas före kompetens vid tjänstetillsättningar. Val ska stå i centrum vid dylika tjänstebesättningar och inte släkttillhörighet. Tanken att tjänster bör tillsättas på grund av lämplighet i stället för blodsband kan spåras historiskt till långt mer än ett årtusende före de första svenska kungarna. Monarkins ärftlighet strider därför mot liberalismens syn på den fria människan.

B20. Ja – till republik

Motionärer: Magnus Simonsson, Enskede, Elin Andersson, Bromma

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet liberalerna ska verka för att Sverige blir en republik

På vilket sätt har kungen rätt att representera det svenska folket? Han har aldrig blivit vald utan har ärvt sitt ämbete. Rätten att ära posten som statschef är oförenlig med demokratin. Det bästa vore att avskaffa monarkin och i stället låta svenska folket välja sin statschef. Det kan aldrig försvaras att ett viktigt ämbete som statschef går i arv. Kungar och drottningar hör hemma i sagorna och inte i en modern demokrati. Definitivt ska de aldrig vara stödda av ett liberalt parti. För liberaler finns det just bara ett moraliskt riktigt statskick, republik, då grunden för en demokrati är att alla offentliga uppdrag ska vara öppna för alla medborgare. Statschefsposten kan bli den viktigaste symbolen för demokratin, likheten inför lagarna och det öppna samhället. Folkpartiet liberalerna måste ta ställning för republik!

B21. Avskaffa arvsmonarkin

Motionär: Mattias Lönnqvist, Sundbyberg

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet tar ställning för ett avskaffande av arvsmonarkin
2. att statsöverhuvudet – oavsett dess titel – ska väljas i offentliga val

Inom Folkpartiet liberalerna finns många republikaner och jag är själv medlem i Republikanska föreningen. Trots att det är många politiker under årens lopp som sagt sig vara för en republik och ett avskaffande av monarkin så är Sverige fortfarande ett land där ämbetet statsöverhuvud går i arv i stället för att väljas eller tillsättas baserat på meriter och/eller formell kompetens.

Vid diskussioner kring republik kontra monarki förs ofta traditionsargumentet fram, där det framhålls att det är en fin tradition som vi borde bevara. Men, om vi ska se till traditioner så var det först med Gustav Vasa som arvsmonarkin infördes. Innan detta valdes vår kung vid Mora ting, som ägde rum vid Mora sten. Efter att tinget hade valt kung nedtecknades detta på Mora stenar och det finns i dag dokumenterat konungaval ända tillbaka till år 1275 (Magnus Ladulås). Ser vi till den äldre Västgötalagen kan vi där från slutet av 1200-talet hitta texten "Sveaer egho konung at taka ok sva vraekea".

Den allvarligaste kritiken som republikaner för fram emot monarkin är just att ämbetet ärvs och att vårt statsöverhuvud inte valts av någon i dag levande person. De enda som möjligen kunna sägas ha valt vår nuvarande kung är riksdagarna i Örebro, som den 21 augusti 1810 valde Jean Baptiste Bernadotte till ny kronprins i Sverige.

Vi kan alltså konstatera att med några få undantag har ämbetet statsöverhuvud gått i arv de senaste 500 åren, men vi kan också konstatera att monarki historiskt sett inte inneburit arvsmonarki utan att vi flera gånger valt kung; även om en majoritet av dessa skett innan arvsmonarkin infördes av Gustav Vasa.

Det skulle därmed vara möjligt att åtgärda den största bris-

ten som vi har med arvsmonarki – och därmed blidka republikaner som undertecknad – samtidigt som vi bibehåller en tradition som många ser som viktig. Detta genom att avskaffa arvsmonarkin och i stället välja kung. Hur långa dessa mandatperioder bör vara, liksom hur många gånger man kan omvald, är dock inte fokus för denna motion utan här vill jag enbart lyfta diskussionen och ge en inriktning.

B22. Den experimentella demokratin

Motionär: Ulf Keijer, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet liberalerna med stöd av vad som anförs i motionen accepterar idén om den experimentella demokratin, och som ett uttryck för detta aktualiserar frågan om ett direkt inflytande av blankrösterna vid riksdagsval så att dessa påverkar det totala antalet valda riksdagsmän.

Jag lämnade en motion till Folkpartiet liberalernas landsmöte 2001 med samma rubrik och yrkande som ovan. Ett viktigt motiv var att demokratin behöver hållas vital och dynamisk och på sin vakt när fiender till det öppna samhället hotar att breda ut sig. Motionen återges först i mycket förkortat skick.

Precis som för 100 till 150 år sedan när det liberala demokratiska genombrottet tog sin början är det medborgarnas ökande medvetenhet som gör anspråk på att få göra sig gällande. Den spänning som uppstår mellan människans insikter och faktiska politiska beslut har i det avslutande 1900-talet och begynnande 2000-talet ökat. Ska den representativa demokratin kunna förnya sin legitimitet måste denna spänning förlösas.

Med nuvarande ordning för riksdagsval fördelas 349 mandat till deltagande partier, förutsatt att de klarar fyraprocent-spärren. Blankröstandet saknar betydelse för antalet platser som besätts i parlamentet.

Från den vanlige medborgarens perspektiv ses valet ofta som ett nollsummespel. Det ena partiet förlorar ett mandat och det andra vinner ett. Ser man riksdagspolitikerna som ett kollektiv behåller dessa alltid makten oberoende av väljarna. "Riksdagsmannapartiet", om vi kan kalla det så, får alltid full pott, 349 mandat.

Men det är faktiskt rimligt att alltmer kompetenta väljare måste ges en möjlighet att skicka signaler om hur man vill ha sin representation ordnad i riket. Parlamentariska kommittéer i all ära men kompromissen ligger alltid nära till hands, något som historieskrivningen omkring vår nuvarande regeringsform från 1975 välialigt vittnar om. Ett sätt att visa väljarna förtroende är att sätta "riksdagsmannapartiets" absoluta representation på spel.

I riksdagsvalet skulle man kunna låta blanka avgivna röster få inverkan på hur många riksdagsmän som väljs. En blank röst blir också en valhandling av medborgaren som får genomslag.

Om andelen blanka röster blir t.ex. 5 procent väljs ett mindre antal riksdagsmän än det maximala 349, närmare bestämt 333 ledamöter osv. En viss lägsta gräns för antalet valda riksdagsmän bör finnas, t.ex. 175 eller 199.

Valhandlingen att rösta blankt får betydelse. Intresset för valen kanske till och med kan öka, även i helt apolitiska grupper. Dessutom kan ett spirande missnöje som annars kanske kanaliseras till mer extrema partier (vi har dem inte i Sverige

just nu, men kan komma som i Österrike, Italien, Frankrike, Norge) uttryckas mer modest genom att rösta blankt.

Låter man det aktiva valdeltagandet att rösta på ett parti vara bestämmande för den faktiska representationen för varje valkrets för sig, kan ett incitament till ökat engagemang byggas in i systemet. Förslaget påverkar inte fördelningen av mandaten mellan partierna – alla får bara proportionellt färre, inte heller personvalet som sådant påverkas.

Även "riksdagsmannapartiet" skulle därmed få söka så stort stöd som möjligt hos väljarna och inte ta riksdagsrepresentationen för given. Det blir folket som ger de valda makten. Det stämmer väl med utgångspunkterna för vår nuvarande regeringsform.

Yrkandet var i linje med texten. Partistyrelsen yrkade inte oväntat avslag på motionen; argumenten var dock pinsamt svaga. Huvudargumentet var att en liten minoritet inte ska kunna bestämma hur riksdagen ska vara sammansatt. Närmare ett icke-svar är det svårt att komma. Motionen föll.

Motionen är i högsta grad åter aktuell. Nu har vi Sverigedemokraterna på arenan. Piratpartiet är en annan aktör. Fler kan dyka upp. Hade vi fått en ordning som motionen från 2001 förde fram hade vi kanske haft en helt annan debatt och väljarna hade haft ett alternativ till framför allt Sverigedemokraterna. Lite större fart på våra folkvalda, särskilt i de större partierna, kanske också hade blivit en inte helt oönskad effekt. Och det är bättre att Folkpartiet gör förslaget till sitt än att Sverigedemokraterna hittar på något liknande.

B23. Partistöd och antal mandat ska stå i relation till valdeltagandet!

Motionär: Björn Brändewall, Kalmar

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet liberalernas partiprogram tillförs meningen: "Storleken på partistöd och antalet valbara platser i folkvalda församlingar ska stå i relation till folkets valdeltagande."
2. **att** Folkpartiet liberalerna ska verka för att storleken på partistöd och antalet valbara platser i folkvalda församlingar ska stå i relation till folkets valdeltagande.

Att rösta blankt, eller inte rösta alls, är också ett ställningstagande: att man inte har förtroende för de etablerade partiernas arbete, eller att man rent av inte vill ha så många politiker som lägger sig i våra liv. I en demokrati ska folkets viljeyttringar självklart respekteras.

I dag har vi 349 platser i riksdagen. Men om t.ex. bara 50 procent av de röstberättigande röstar i detta val, så innebär det ju att bara varannan väljare vill sätta någon i en riksdagsstol för att representera dem. En sådan riksdag åtnjuter inte folkets förtroende lika mycket. Därmed borde även riksdagsplatserna, och den gemensamma potten för partistöd, i en sådan situation minskas med ungefär hälften. Annars upplevs partierna som en kartell i väljarnas ögon, och konkurrensen stagnerar till förmån för likriktning.

Jag säger inte att just 349 riksdagsplatser är det optimala talet vid just 100 procent valdeltagande. Det kan en grundlagsutredning få grunna på. Men principen borde vara att färre röster innebär färre politiker och färre skattekonor i partistöd. Denna princip är det som gör den fria marknaden så lyckad, och bör självklart inte bara gälla i riksdagen, utan i alla församlingar i Sverige som väljs i allmänna val.

B24. Inför möjligt att rösta via nätet 2014

Motionärer: Ulrika Landergren, Billdal, Ann Molander, Kungsbacka

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska arbeta för att någon valkrets redan i valet 2010 får möjlighet att pröva röstning via nätet
2. **att** Folkpartiet ska arbeta för att alla röstberättigande ska ha möjlighet att rösta via nätet i valet 2014

Vi vill att Folkpartiet arbetar för att införa möjlighet att rösta via nätet till valet 2014. Det är nu dags att förnya den demokratiska processen genom att man 2014 ska kunna rösta i riksdags- och kommunalvalet elektroniskt. Vi har flera års goda erfarenheter ifrån att kunna deklarerat via nätet antingen via e-id eller via utskickad kod. Vi vill därför att Folkpartiet arbetar för och förbereder så att det i valet 2014 går att rösta via nätet. Vi tror att detta skulle kunna leda till ett ökat röst-deltagande. Det skulle också underlätta för utlandssvenskar att delta i valet.

B25. Valsedlar via skrivare

Motionär: Gunnar Andrén, Stocksund

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** partistyrelsen ges i uppdrag att redan inför de allmänna valen den 19 september 2010 arbeta för att tillhandahållandet av aktuella, korrekta, kompletta och tillförlitliga valsedlar i landets alla vallokaler – inklusive platser med förtidsröstning – sker genom nyttjande av modern data-distributionsteknik.

I allmänna val måste väljaren ha relevant information om partier och kandidater och hur man röstar. Enligt Valmyndighetens erfarenheter från valen den 17 september 2006, utgiven 16 januari 2007, ansåg ”de allra flesta, 99 procent, sig också veta hur man gör när man röstar”.

Men: Allt är inte lika bra. Särskilt illa är att intentionerna bakom 1994 års personvalsreform inte blivit vad som eftersträvades. EU-valen 1999 och 2004 (EU-valet 2009 är inte genomfört när denna motion skrivs) utgör undantag.

Avsaknaden av korrekta valsedlar vid alla förtidsröstningsställen utgör ett betydande – dock ej oöverstigligt – problem. Det lyckliga förhållandet är nämligen att denna brist kan avhjälpas om riksdagen beslutar att före de allmänna valen 19 september 2010 ger Valmyndigheten i uppdrag att utnyttja modern distributionsteknik av valsedlar.

2002 års och 2006 års val kostade – bidrag till kommunernas kostnader medräknade – 216 respektive 229 miljoner kronor. Det antyder att varje besparing är önskvärd. År 2006 trycktes 680 000 000 valsedlar (680 miljoner!) med partibeteckning och/eller kandidater. Att minska detta antal, liksom distributionen till de 5 976 vallokalerna 2002, särskilda röstmottagningsställen oräknade, och 5 783 vallokaler 2006, samma undantag, är önskvärd. Det skulle också underlätta för partierna.

Ser vi till de senaste riksdagsvalen kan följande (källa: Valmyndigheten) vara intressant (procent):

År	Valdeltagande	Förtidsröstande	Personkruss
1998	81,4	31,2	30
2002	80,1	29,8	26
2006	81,9	31,8	22

Det innebar att vid 2002 års val förhandsröstade 1 605 921 väljare. Vid 2006 års val var motsvarande siffra 1 796 279. Förtidsröstningen omfattar nära nog var tredje avgiven röst. Motsvarande statistik för de tre EU-valen ger följande siffrerier:

År	Valdeltagande	Förtidsröstande	Personkruss
1995	41,6		
1999	38,8	32,4	66
2004	37,9	25,2	59

Eftersom antalet avgivna röster vid EU-valen varit endast respektive 2 727 989, 2 588 514 och 2 584 464 (mot 5,38 miljoner 2002 och 5,65 miljoner 2006) har antalet förtidsröstande varit bara hälften eller mindre jämfört med de allmänna valen, cirka 840 000 år 1999 och 660 000 år 2004.

Däremot är andelen personkrussade valsedlar i EU-valen högre än i andra val. Det finns säkert skilda anledningar – är sannolikt medieexponeringen av topkandidaterna viktigast – men en anledning kan vara tillgången till personmarkerade valsedlar. Vid EU-valet 1999 blev 14 av de 22 EU-parlamentarikerna personvalda, 2004 hela 15 av 19, sällan observerat av personvalets kritiker. Såväl 1999 som 2004 har väljarna dessutom gjort betydande omkastningar i flera partilistor.

För att kunna göra sådana val, måste väljaren ha tillgång till korrekta valsedlar. Valmyndigheten förser varje väljare med röstkort där det framgår var, när och i vilka val vederbörande kan rösta. Väljaren saknar däremot ofta valsedel med namn.

Genom att på röstkortet från Valmyndigheten anbringa en streckkod för väljaren, som identifierar valdistriktet, skulle en skrivare, kopplad till Valmyndigheten, momentant kunna leverera valsedlarna för de aktuella valen, i korrekta färger, för samtliga registrerade partier. Denna datorstyrda skrivare försedd med gula, blåa och vita valsedlar i skrivarfacken skulle på någon sekund leverera samtliga valsedlar för registrerade partier för rätt valkrets och val samt med registrerade kandidater. Det behövs ett uppdrag till Valmyndigheten att förverkliga denna reform som skulle underlätta för väljarna, för partierna, som skulle spara pengar till skattebetalarna och stärka demokratin.

Slutligen:

1. Partier bör konkurrera med åsikter, inte genom att förhindra att valsedlar finns tillgängliga från alla partier som söker väljarnas förtroende.
2. Det framstår av miljöskäl som oansvarigt att låta trycka miljontals och åter miljontals valsedlar samt att transportera dessa kors och tvärs över landet.

B26. Korta mandatperioderna

Motionär: Johan Strandberg, Garphyttan

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** landsmötet uttalar att mandatperioderna bör kortas
2. **att** landsmötet uttalar att småpartispärrarna tas bort
3. **att** landsmötet uttalar att elektronisk röstning bör tillåtas i samband med riksdagsvalen
4. **att** landsmötet uttalar att riksdagskandidater får tillgodogöra sig personkruss från alla valkretsarna
5. **att** landsmötet uttalar att ett obegränsat antal kandidater får kryssas på en lista

Demokratin går att förnya. Kortare mandatperioder kunde exempelvis ge färre svikna vallöften, chans till revansch snabbare och yngre förstagångsväljare. Under de senaste fem åren har regeringen, enligt opinionsinstitutet, nästan hela tiden saknat väljarnas stöd. Bäst vore förmodligen att stat och kommuner, i likhet med till exempel aktiebolag och ideella föreningar, genomförde val årligen.

Antalet bortkastade röster borde dessutom minska. En fördel vore att landstingens tre- samt riksdagens fyraprocentsspärr togs bort. För att öka väljarnas makt finns skäl att ett obegränsat antal kandidater får kryssas. Valdeltagandet blir allt lägre. För att motverka nedgången borde, på samma sätt som i Estland, elektronisk röstning tillåtas.

B27. Inför partispärrar på 4 procent

Motionär: Marcus Claesson, Mölndal

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Sverige inför en partispärr till kommunfullmäktige på 4 procent av väljarnas röster
2. **att** Sverige höjer partispärren för landsting/regionfullmäktige till 4 procent

Tänk dig ett kommunfullmäktige med lika många enfrågepartier som det finns platser. Och att varje enfrågeparti bara har en (1) åsikt i sin hjärtefråga. I alla övriga frågor avstår partiet från att yttra sig. Teoretiskt skulle det kunna fungera, men i praktiken blir det polsk riksdag om uttrycket ursäktas. I mängder av frågor skulle dagsformen på ledamöterna i kommunfullmäktige avgöra om det blir bifall eller avslag.

Lyckligtvis har vi inte denna situation någonstans i Sverige, men tendenserna med fler enfrågepartier ökar för varje år. Som ett exempel har Italiens högsta beslutande församling i många år brottats med svaga regeringar och mängder av småpartier. I februari 2009 införde man en spärr på 4 procent vilket har fått flera småpartier att ingå valteknisk samverkan för att få representation. Troligtvis kommer flera av dessa partier att se vinster i att närma sig varandra också i politiska frågor.

Spärren på 4 procent till Sveriges riksdag är tänkt att motverka fenomenet med enfrågepartier och för att uppmuntra till partisammanslagningar, partisamarbeten och valteknisk samverkan. I svenska landstingsval finns en spärr på 3 procent. I kommunalvalen finns tyvärr ingen spärr. Det är hög tid att åtgärda detta för att förhindra att Italiens situation också uppstår i Sveriges kommuner.

B28. Utjämningsmandat i kommunalval

Motionär: Gunnar Andrén, Stocksund

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** partistyrelsen ges i uppdrag att verka för ändring i kommunallagen så att uppdelning av kommuner i valkretsar också kräver utjämningsmandat

Vid val till riksdag och landsting/regioner är utjämningsmandat föreskrivet om fler än en valkrets finns. Samma princip bör gälla kommuner – för att varje röst ska vara lika mycket värd och möjligheten att manipulera valresultatet genom olika indelningar i valkretsar förebyggas. Det handlar ytterst om respekten för den enskilde väljaren.

B29. Aveckla landstingen

Motionärer: Kenny Thärnström, Hunnebostrand, Gunilla Stenman, Sotenäs

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** partistyrelsen ges i uppdrag att inom regeringen verka för att aveckla landstingen/regionerna och fördela dagens ansvarsområden på staten (länsstyrelse/regionstyrelse) och kommunerna (kommunalförbund).

Landsting/regioner har som huvuduppgifter i dag att ”ta hand om” sjukvård och kommunikationer. Bland sjukvårdsuppgifterna finns bl.a. att driva sjukhus och vårdcentraler. På lokal nivå sköts vissa sjukvårdsområden (äldreomsorgen) av kommunerna. När det gäller kommunikationer sköter staten via Vägverket och Banverket byggnation och underhåll av infrastrukturen: vägar och järnvägar. På lokalplanet finns även kommunalt ansvar för småvägar och lokalgator, främst i samhällen.

Den administrativa överbyggnaden för landsting och regioner omfattar såväl en politisk organisation med direktval av fullmäktige som en professionell tjänstemannaförvaltning.

Kostnaderna för att ”driva” landstingen/regionerna betalas via egna skatter samt statsbidrag.

Landstingen/regionerna är en ”mellanadministration” som saknar relevans i dagens samhälle. Det är en onödig och kostsam politisk och administrativ överbyggnad. Den nyligen avslutade utredningen, med förslag om 9–10 regioner i stället för dagens ”små” landsting, är ett uttryck för, att den nuvarande indelningen inte är relevant i dagens samhälle. Motståndet mot detta regionförslag bottnar mest i ett eget ”revirtänkande” och sannolikt också trolig förlust av närhet till medborgarna. Denna närhet är emellertid redan borta, landstingen ligger ofta ”för långt bort” från medborgarnas vardag. Omstruktureringen inom t.ex. sjukvården sker inte i sällan i strid mot en stor folkopinion (t.ex. Uddevalla sjukhus/Näl). Revirtänkandet, t.ex. att ett antal politiska tjänster skulle försvinna, är inte relevant som skäl för att motsätta sig en förändring.

Utan landsting kan staten ta över ansvaret för de ”stora” sjukhusen, regionsjukhus och liknande (Uddevalla sjukhus, Näl). Mindre sjukhus (Strömstad, Lysekil) kan antingen vara statens ansvar eller läggas under ett kommunalt ansvar, t.ex. ett kommunalförbund, som täcker sjukhusets huvudsakliga upptagningsområde, eller att en enskild kommun tar ansvaret. Patientkostnaderna belastas den kommun från vilken patienten kommer. För att skapa en lokal förankring/insyn i de stora sjukhusens drift kan till varje sjukhusledning knytas ett verksamhetsråd med representation för kommunerna i sjukhusets huvudsakliga upptagningsområde. En sådan lösning skulle lyfta fram kommunerna och ge dem större inflytande (makt) och närheten till medborgarna skulle bli tydligare.

Ansvaret för vårdcentralerna överförs i sin helhet till kommunerna. Detta skulle bl.a. få den positiva effekten att patienter svåriligen skulle ”hamna mellan stolarna”. Medborgarna skulle komma närmare beslutsfattarna och sannolikt få större inflytande.

Att staten/kommunerna får ansvar för sjukvården innebär inte att ”driften” av sjukvården måste ske i offentlig regi. Såväl sjukhus som vårdcentraler kan mycket väl drivas av privata aktörer, men under myndigheternas kontroll och ansvar. Ansvar kan inte delegeras.

Eftersom infrastrukturen redan i dag i praktiken är helt statens ansvar finns det egentligen ingen anledning att ha en sär-

skild administration för hur denna infrastruktur ska utnyttjas. Oftast sköts redan i dag kommunikationerna av företag, som upphandlas av landsting/regioner. Denna upphandling kan väl så effektivt skötas av länsstyrelsen eller motsvarande organ i statens regi. Läns/regionstyrelser har ju att tillvarata, att länets/regionens behov och önskemål tillgodoses på ett tillfredsställande sätt. Någon större utökad roll blir det med andra ord inte.

B30. Starka regioner har stark regional identitet

Motionär: Folkpartiet liberalerna Norrbotten

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska ställa sig bakom en fortsatt regionbildning i linje med det beslut som regeringen redan fattat som innebär att även befolkningsmässigt mindre landsting, som till exempel Norrbotten, ska kunna ansöka om att bilda region
2. **att** staten tar ett större ansvar för sjukhusvården

Från Folkpartiet Norrbotten har vi varit kritiska till Ansvarsutredningens slutsatser och den regionalisering av Sverige som utredningen föreslog. Regeringen valde också en annan linje. I stället för de stereotypa Storregioner som ansvarsutredningens skissade på har regionbildningen fått växa fram underifrån. Att Halland och Gotland får bilda region samtidigt som Skåne och Västra Götaland permanentas som region visar att regeringen ser en regionalisering av Sverige framför sig där den regionala identiteten och förankringen hos medborgarna sätts i centrum.

För oss är det viktigt att det regionala utvecklingsarbetet ligger så nära medborgarna som möjligt. Norrbottens förutsättningar är mycket spännande. Vi bor i en del av världen där vi kan samarbeta mer med våra grannar i öst och väst. Här är det viktigt att det finns möjligheter för Norrbotten och gränskommuner att få ökade befogenheter till olika samarbetsinsatser. Detta är bra och det hoppas vi också att Folkpartiet kan ställa sig bakom. I huvudsak vill vi att de nya regionerna ansvara för den sammanhållna regionala utvecklingsuppdraget och andra frågor det regionala organet kan ansvara för bör vara, kultur, trafik-, kommunikations- och andra regionala utvecklingsfrågor.

Men när vi kommer till sjukvården finns det stora strukturproblem. Utvecklingen av sjukvården går fort och det är viktigt att alla i Sverige kan erbjudas högkvalitativ och likvärdig sjukvård. Vi tror inte att lösningen är regioner, eller landsting, detta leder enbart till nya gränser och nya problem för sjukvården. För att garantera en likvärdig sjukvård i hela landet anser vi att sjukhusvården ska förstatligas. Ansvaret för primärvården bör överföras till kommunerna. Detta i kombination med ett husläkarsystem för primärvården är en bra modell för att garantera likvärdigheten i vården i hela landet.

Detta innebär att kvarvarande beskattningsrätt, efter det att skatteväxlingen skett för primärvården gentemot kommunerna och sjukvården gentemot staten, blir kvar i Regionerna. Då de Regioner som redan bildats och de ansökningar som kommer har visat att vi fått väldigt olika stora regioner så är det rimligt att det ska finnas en möjlighet för Regioner att ha olika ansvar och arbetsuppgifter. För de Regioner som vill ta ett större ansvar för trafik- och infrastrukturfrågor eller behålla ansvaret för sjukhusvården måste detta göras möjligt genom avtal med staten.

B31. Regionindelningens genomförande

Motionär: Håkan Welin, Bålsta

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet anser att funktionella motiv ska bilda bas för regionindelningen
2. **att** Folkpartiet markerar att den primärkommunala nivån ska utgöra bas för regionindelningen, inte läns- eller landsningsnivån
3. **att** Folkpartiets ståndpunkt ska vara att regionindelningen i sin struktur tar hänsyn till konkurrensförutsättningar gentemot EU och globalt som motiv för att bygga ett ekonomiskt starkt Sverige
4. **att** Folkpartiets ståndpunkt ska vara att regionindelningen bygger på insikten om en långsiktigt hållbar systematik baserad på tillväxt, funktionella beroenden och framtida utvecklingsmöjligheter
5. **partistyrelsen** ges i uppdrag att arbeta fram en rapport om regionindelningen (hänvisning till partiprogrammet under rubriken "Att förvalta medborgarnas förtroende", s. 38, "Regioner")

Tillväxtens betydelse i nationell, Europeisk och global mening ökar. Redan på landsmötet 2005 slogs fast att "Vikten av tillväxt och goda villkor för entreprenörskap och företagande behöver utvecklas" – "Sverige måste vinnas för insikten om sambandet mellan jobb och företagande i privat sektor och välstånd, att endast privat sektor är skattebas och att enda sättet att få bättre resurser till vård och skola, rättvisa kvinnlöner i offentligt finansierade tjänster etc. är en god tillväxt i den privata sektorn." (S. 7 i "Tillväxtagenda för Sverige").

Det krävs starka och konkurrenskraftiga regioner för att möta utmaningarna i framtiden. SKL skriver att regional och lokal utveckling utgör en bas för Sveriges nationella tillväxt och konkurrenskraft. (SKL: "Regional utveckling – ett delat nationellt, regionalt och lokalt ansvar) Regeringen uttrycker sig på följande sätt: "Genom att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften, och skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar, kan tillväxtpotentialen i hela landet stärkas. Politiska åtgärder som främjar företagande, innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt en god servicenivå är nödvändiga för att stärka lokal och regional utvecklingskraft. Den nationella utvecklingskraften är beroende av hur väl de unika förutsättningar som finns lokalt och regionalt tas tillvara av bland annat medborgare och företag." (Näringslivsdepartementet, Regional tillväxtpolitik)

Skilda typer av funktionella samband utvecklas i olika delar av vårt land. Det är dessa samband som måste ligga som grund för regionindelningen. En genomtänkt och välgrundad insikt om utvecklingen av dessa lokala samband ger för Sverige större konkurrenskraft i Europa och globalt.

Den pågående utvecklingen visar på flera olika förutsättningar för den framtida regionindelningen. De lokala arbetsmarknaderna blir större och spränger vedertagna administrativa gränser. Människor rör sig i sin vardag över allt större avstånd. Planering av infrastruktur, pendlingstrafik och boende kan inte göra halt vid befintliga länsgränser. Produktion och produktionsvillkor skiljer sig alltmer mellan olika delar av landet. Om vi inte skapar förutsättningar för att anpassa tillämpningen av viktiga regelsystem till de förhållanden som råder lokalt och regionalt är risken att vi får

offentliga system av kastrullklippningsmodellen, en modell för alla som inte passar någon. Som exempel på funktionella samband i en framtida region kan nämnas:

- Kunskap och innovation
- Transporter
- Miljöskydd och riskförebyggande åtgärder
- Mänskliga resurser, undervisning, utbildning, sysselsättning och åtgärder för social integration
- Främjande av entreprenörskap, energinätverk och energieffektivitet
- Regionala kluster och polycentrisk utveckling

Långsiktigt starka regioner byggs underifrån med målet mer regionalt självbestämmande, inte strukturell enhetlighet till varje pris. Starka regioner är oerhört intressanta globalt sett, mer än stater, när det söks livskraftiga och expanderande etableringsområden. En utveckling och regional indelning baserad på funktionella samband mellan kommuner och inte på sekundära ekonomier är således grunden för den svenska ekonomin och konkurrenskraften. Detta innebär att basen för regionindelningen måste vara den kommunala nivån, inte landstings- eller länsnivån.

Ansvarsutredningens förslag är inte en landstingskommunal förändringsstrategi. Det är inte heller så att samma motiv till regional indelning kan råda över hela landet. I flera län i dagens Sverige skiljer sig förutsättningarna åt.

En nyritning av den svenska kartan med regioner kan inte följa dagens länsgränser. I annat fall vidmakthåller vi bara Oxenstiernas 400-åriga mall. Vi måste inse detta. Vi måste visa respekt för de olika landsändarnas skilda förutsättningar, och vi måste ta avstamp i framtidens alltmer konkurrensutsatta globaliserade värld!

B32. Utvidga mandatet för de permanenta regionerna

Motionär: Folkpartiet liberalerna Skåne

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska verka för att Region Skånes och Västra Götalands politiska mandat ska utökas i framtiden för att innefatta fler politiska ansvarsområden som regionerna är redo att axla

Den 28 januari 2009 meddelande regeringen att Region Skåne permanentas. Det var ett glädjande besked efter tio års väntan och hårt arbete med att utveckla både regionens verksamhets och dess förtroende hos allmänheten.

Regeringens besked betyder i korthet att Region Skåne och Västra Götaland permanentas och Halland och Gotland blir egna regioner medan de andra länen får vänta till efter 2011. Region Skåne får fortsatt ansvar för näringsliv, kultur, kollektivtrafik och andra frågor som har med regional utveckling att göra.

I överenskommelsen ingår att det inte är aktuellt med någon mer överföring av mer makt till regionerna från staten, förutom på kulturområdet. Men en utredning ska tillsättas som ser över den statliga förvaltningen på regional nivå.

Det är synnerligen angeläget att Folkpartiet är fortsatt progressivt i utvecklingen av Sveriges regioner. Vi måste fortsätta att arbeta för ett livskraftigt Sverige där subsidiaritetsprincipen, som innebär att beslut möjligt fattas så nära de berörda medborgarna som möjligt, får ett starkt genomslag. Nu när Region Skåne och Västra Götaland är permanentat

är det därför dags att ta nästa steg för att vidareutveckla de regioner som kommit längst. Ett utvidgat politiskt mandat kan t.ex. innefatta arbetsmarknadsfrågor, miljöfrågor och ytterligare utvecklingsfrågor.

B33. Försäkringskassan ska betala böter till den enskilde vid sen utbetalning

Motionär: Gilbert Tribo, Kristianstad

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet verkar för att Försäkringskassan ska betala en förseningsavgift till enskild person som drabbas av orimligt långa handläggningstider

För ett drygt år sedan inleddes Justitieombudsmannens (JO) granskning av Försäkringskassan efter att de tagit emot rekordmånga anmälningar om långsamma och otydliga handläggningar. JO-anmälningarna mot myndigheten ökade med drygt 65 procent under perioden augusti–december 2008 och JO beslutade därför på eget initiativ att inleda en granskning av Försäkringskassan.

Redan då konstaterade man att de kaotiska problemen berodde på den omorganisation som Försäkringskassan genomfört sedan landets 21 försäkringskassor slogs ihop. JO konstaterar att Försäkringskassan har åsidosatt de förvaltningsrättsliga kraven vid sin omorganisation, kraven som ställs på myndigheten bland annat i frågor som rör snabbhet, service och tillgänglighet.

I beslutet sammanfattar JO att många har fått vänta orimligt länge på sin sjukpenning eller föräldrapenning eftersom handläggningstiderna har varit så långa. Detta är helt oacceptabelt. För en stor del av landets befolkning är socialförsäkringsersättning, till exempel barnbidrag, föräldrapenning, pension och sjukpenning, av stor betydelse för den egna försörjningen.

Bortsett från att Försäkringskassan omgående måste ta tag i sina organisatoriska problem bör det samtidigt införas ett vitesförfarande. Detta vitesförfarande innebär att Försäkringskassan ska betala vite till den enskilde individen som drabbas av fördröjd handläggning eller försenade utbetalningar. Den enskilde medborgaren ska inte behöva stå med mössan i hand och acceptera vilket beteende som helst. Därtill så är det ju vanligt förekommande att alla vi andra får betala straff- och förseningsavgifter när vi inte sköter våra ekonomiska åtaganden, och detsamma ska givetvis gälla staten och dess ekonomiska åtaganden gentemot den enskilde.

B34. Utannonsera statliga tjänster som myndighetschef

Motionär: Tommy Lundkvist, Halmstad

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** alla statliga tjänster som myndighetschef utannonseras (utom de tjänster som riksdagen beslutar ska undantas)
2. **att** de politiskt tillsatta statliga myndighetscheferna ska ha en mandatperiod på 4 år som sammanfaller med riksdagens mandatperiod

Grundprincipen ska vara att statliga tjänster som myndighetschef ska tillsättas utan att regeringen gynnar partikamrater. Däremot ska generaldirektören för de politiskt viktigaste myndigheterna vara lojal med regeringen. I annat fall kan

generaldirektören försvåra för regeringen att genomdriva sin politik. Riksdagen ska besluta vilka myndighetschefer som ska undantas från grundprincipen om politiskt oberoende.

B35. Hög IT-nivån på Sveriges myndigheter!

Motionär: Gunilla Gustafsson, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** IT-nivån höjs på Sveriges myndigheter så att dessa verktyg används på ett snabbt och effektivt sätt till nytta för landets medborgare och till nytta för dem som myndigheterna kommer i kontakt med inom ramen för sitt verksamhetsområde
2. **att** arbetet med den s.k. 24-timmarsmyndigheten utvecklas, förnyas och får kraft på nytt

Sverige har haft en god start i arbetet med den s.k. 24-timmarsmyndigheten som innebär att medborgare ska kunna få tillgång till offentlig service 24 timmar om dygnet. Tyvärr verkar det arbetet och de stora visionerna ha saktat in.

Nu gäller det mer än någonsin att fortsätta driva arbetet mot goda, effektiva verktyg i medborgarnas tjänst.

För att kompetensen inte ska ligga helt i händerna på leverantörer så bör myndigheterna själva ha god kompetens inom området. Mindre leverantörer ska också kunna lägga anbud i offentlig upphandling. Dessa regler och procedurer måste underlättas.

Sverige har tagit fram mobiltelefonen och mobilnäten. Vi ses som världsledande inom telekom. Samma sak när det gäller Internetbaserade verktyg. Utvecklingen har drivits av privata företag och av satsning på offentliga verktyg. Telekomsektorn svajar i lågkonjunkturen och IT-bubblan slog till i början på 00-talet och företagen som tar fram nya verktyg har minskat. Om vi satsar på att utveckla myndigheternas kompetens inom IT-området och myndigheternas investeringar inom området kommer det också lyfta branschen kompetensmässigt och med fler arbetstillfällen.

B36. Försvara den representativa demokratin

Motionär: Lars Persson, Sundsvall

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet avisar grundlagsutredningens förslag om förstärkt folkinitiativ
2. **att** möjligheten att genomdriva folkomröstningar genom folkinitiativ avskaffas

Grundlagsutredningen har nyligen lanserat ett förslag som innebär en förändring när det gäller kommunala folkomröstningar som arrangeras efter så kallade folkinitiativ. Enligt förslaget kan en *minoritet* av befolkningen (10 procent) och en *minoritet* av kommunfullmäktige (34 procent) genomdriva att en folkomröstning ska hållas i kommunen.

Erfarenheten när det gäller kommunala folkomröstningar som tillkommit efter folkinitiativ har varit relativt negativ. Av de cirka 75 folkinitiativ som väckts sedan folkinitiativet infördes 1994 har endast fyra lett till folkomröstning. Slutsatsen av detta är att folkomröstning sällan är ett bra sätt att låta avgöra frågor på.

Trots detta så föreslås nu en kraftig utökning av folkinitiativet. Jag menar därför att det är dags att göra ett vägval: Ska vi förändra och bygga ut ett system som visat sig inte

vara fungerande, eller ska vi nu bestämma oss för avskaffa ett verktyg som är verkningslöst?

Grunden för den svenska demokratimodellen är den representativa demokratin. Låt oss arbeta utifrån den för att vitalisera demokratin.

B37. Inför kommunal parlamentarism

Motionär: Olov Lindquist, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet liberalerna ska agera för en ändring av kommunallagen, innebärande att kommun-, landstings- och regionstyrelserna enbart består av de partier som bildar majoritet och att detta genomförs i första hand som en försöksverksamhet i vissa kommuner

Framförallt under de senaste mandatperioderna har det pågått olika försök till att vitalisera demokratin. Förslagen har varit många, en del som genomförts har varit bra, andra mindre bra. En del har kanske till och med varit dåliga. Jag vill med den här motionen ta sikte på att göra landets alla fullmäktigeförsamlingar till ett mer levande organ, samtidigt som "regeringsmakten" synliggörs på ett mer tydligt sätt, dvs. jag vill föreslå en form av kommunal parlamentarism.

I riksdagen finns en tydlig regeringsmakt. Regeringen är utsedd av en majoritet av riksdagspartierna och det är endast någon eller samtliga av dessa majoritetspartier som är representerade i regeringen. I kommuner, landsting och regioner är det precis tvärtom. I de "regeringsorgan" som finns i dessa församlingar, alltså kommunstyrelse m.fl., finns företrädare för både majoritet och opposition och när ärenden sedan når det högsta beslutande organet, fullmäktigeförsamlingen, så sker en inte alla gånger så upplyftande debatt, där utgången dessutom är given från början.

Om det skulle vara så att "regeringsorganet" endast bestod av majoritetspartierna och oppositionen inte hade tillgång till detta, utan i stället var "tvungna" att lägga sina förslag direkt i fullmäktigeförsamlingarna, så skulle dessa bli ett mer levande organ med en troligtvis mer spännande debatt. Jag menar inte att det här förslaget på något sätt är någon mirakelmedicin på hur demokratin vitaliseras, men jag anser ändå att det är ett värde i att tydliggöra "regeringsrollen" och att på alla sätt försöka få igång "insomningsorganet" fullmäktige. Jag föreslår därför en försöksverksamhet i enlighet med motionens intentioner.

B38. Karantän för ministrar m.fl.

Motionärer: Agneta Berliner, Västerås, Anette Gerhardsson, Arboga, Camilla Lindberg, Borlänge

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet liberalerna ska verka för att karantänregler införs för statsråd och högre tjänstemän i regeringskansliet innan de börjar ett nytt arbete.

Det är viktigt för demokratin att allmänheten har ett högt förtroende för statsråd och högre tjänstemän i regeringskansliet. I detta ligger att det inte får förekomma misstankar om att uttalanden och beslut av ett statsråd när hon/han ingick i regeringen påverkas av förväntningar av en framtida anställning hos ett företag eller organisation. Allt behöver även göras för att minska risken för, och undanröja misstankar om, att ett

f.d. statsråd eller högre tjänsteman otillbörligt använder sig av information från sitt tidigare uppdrag vid en anställning hos ett företag eller organisation. Detta även för att förhindra att de statliga företagens affärshemligheter, såväl som annan information, sprids vidare vid så kallade sidbyten.

Ett sidbyte får inte rubba allmänhetens förtroende för att ett f.d. statsråd utövat sitt uppdrag helt utan hänsyn till kommande anställningsmöjligheter. Inte heller ska ett f.d. statsråd i sin nya anställning ha särskilda fördelar i kontakterna med företrädare med staten.

I Sverige finns enbart karantänsregler för de personer som lämnar Riksbankens direktion. I övrigt gäller, för statsråd såväl som för offentliganställda som lämnat tidigare befattningar, bestämmelser om tystnadsplikt enligt sekretesslagen och lagen om skydd för företagshemligheter samt insiderstrafflagens bestämmelser om användning av så kallad insiderinformation. Jag anser inte att detta är ett tillräckligt starkt regelverk och att det svenska systemet speglar en naivitet inför risken för otillbörlig användning av insiderkunskap om politiska och förvaltningsmässiga beslut och förhållanden. Olika typer av karantänsregler finns i andra länder som Frankrike, Norge och Storbritannien.

Jag anser att statsråd och högre tjänstemän vid regeringskansliet bör sitta i karantän, med statlig lön under tiden, innan de tillträder ett nytt arbete, i näringslivet eller som t.ex. PR-konsult eller lobbyist.

B39. Arbetslinje också för tidigare riksdagsledamöter

Motionär: Marcus Claesson, Mölndal

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet ska ta ställning för att inkomstgarantin för tidigare riksdagsledamöter ska kortas från max 15 år till max 2 år.

Syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekonomisk trygghet för en avgående ledamot i den omställningssituation som uppstår när han eller hon lämnar riksdagen. Garantin är inte avsedd som en varaktig försörjning. Så står det i § 1 i lagen om inkomstgaranti för tidigare riksdagsledamöter.

§ 5 säger bl.a. att inkomstgarantin för den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen gäller längst till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om han eller hon uppnått 50 års ålder.

Nästan 140 miljoner kronor kostar försörjningsstödet till tidigare riksdagsledamöter under en mandatperiod. Alla partier utom Kristdemokraterna och Socialdemokraterna tycker att systemet bör ses över.

Ovanstående system är orättvist och bidrar till att svenska folkets förtroende för samtliga politiker på alla nivåer raseras. Jag vädjar till Folkpartiets landsmöte att driva på så att ett rättvist trygghetssystem för Sveriges riksdagsledamöter som också har acceptans hos väljarna införs.

B40. Tillåt icke-parlamentariker i riksdagsutskott

Motionär: Johan Strandberg, Garphyttan

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att landsmötet uttalar att icke-parlamentariker bör få ingå i riksdagsutskotten

I och med att partiernas medlemsantal blir allt lägre, försämras förmodligen rikspolitikerna. En lösning vore att även icke-parlamentariker fick ingå i riksdagsutskotten.

Meddelarfrihet

B41. Vårdanställda ska inte tystas – yttrandefrihet också i privata vårdföretag

Motionärer: Birgitta Rydberg, Stockholm, Lennart Gabrielsson, Sollentuna, Claes Jägevall, Tibro, Håkan Lindh, Skellefteå, Gert Ohlsson, Karlstad, Mats Persson, Lund, Jens Sundström, Luleå, Gilbert Tribo, Kristianstad, Carina Östansjö, Bollnäs

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet medverkar till att belysa hur lagstiftningen behöver utvecklas för att underlätta att anställda i offentligt finansierade vårdverksamheter som drivs i aktieföretagsform får samma meddelarfrihet som finns i offentligt driven verksamhet

Vården toppar ofta listorna över instanser i samhället som vi svenskar har störst förtroende för. Så bör det också vara. Vi anförtror vården vår och våra älskades hälsa och liv, räknar med att den finns när vi behöver den, med läkare och sjuksköterskor som vet vad de gör. Och vi litar på att felaktigheter upptäcks och rättas till.

Peter Magnusson på Södertälje sjukhus och andra som lär om missförhållanden är därför skyddade av de finaste lagar vi har. Grundlagarna ger frihet att meddela sig med journalister och andra, och rätt till anonymitet. Ingen får efterforska vem som har berättat och de är skyddade mot efterföljder.

För Peter Magnusson, som slog larm om uppfattade rasistiska attityder på Södertälje sjukhus, gäller detta grundlagskydd. Sarah Wagnert däremot, som avslöjade chockerande brister på ett äldreboende på 90-talet, gav namn åt "Lex Sarah" men omfattades själv inte av meddelarfriheten. Hon arbetade för ett privat vårdföretag.

Här kunde våra liberala värderingar ha kolliderat. Framväxten av alternativ i vården har betytt oerhört mycket för patienter som kan välja vårdgivare, personal som kan byta arbetsgivare, och för kvaliteten i vården genom konkurrens om idéer.

Men det är ett problem när privata aktieföretag utför vård och andra offentliga uppgifter och kan hänvisa till affärshemligheter för att såväl hindra medarbetare från att avslöja eventuella missförhållanden, som efterforska vem som står bakom eventuella avslöjanden.

Aktieföretagslagen ger alla privata företag den rätten – naturligt i konkurrensutsatta branscher där man verkar på en fri marknad. Men inte i vården och välfärden som finansieras med våra gemensamma skattepengar och utförs på uppdrag av oss demokratiskt tillsatta politiker.

Aktieföretagen och marknadsekonomi i stort var liberala landvinster som möjliggjorde stora mänskliga framsteg. Vår första svenska aktieföretagslag kom till under det liberala reformskedet vid mitten av 1800-talet.

Men tryckfriheten är inte bara en finare lag utan har också

äldre anor. 1766 tog Anders Chydenius initiativ till vår tryckfrihetsförordning, inklusive anonymitetsskydd. Tryck- och yttrandefriheten har sedan utvecklats (jämte en del bakslag av kunglig karaktär) med bl.a. meddelarfriheten, till två grundlagar, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Som liberaler gläds vi över utsikten att grundlagsbrott som att efterforska källor, ska kunna leda till straffpåföljd. Vi gläds också över själva debatten kring meddelarskyddet. Våra svenska grundlagar har länge haft en alldeles för svag ställning i våra domstolar – och hos oss svenskar.

Vi behöver gå ännu längre för att säkerställa att meddelarfriheten gäller i hela vården. Vi kan inte ge valfrihetens belackare onödiga argument om att privata alternativ i vården inskränker medarbetarnas grundlagsenliga rättigheter och indirekt äventyrar patientsäkerhet och vårdkvalitet.

Krav på meddelarskydd i våra vårdavtal kan förvisso leda till att företag som missköter sig åker ut, men det ger inte medarbetarna rättsligt skydd mot efterforskning och represalier.

Aktiebolagslagen måste därför kompletteras med meddelarskydd. Regeringen måste snarast låta utreda en sådan möjlig reglering för medarbetare i privata företag inom offentligt finansierad verksamhet som annars i egenregi skulle omfattas av meddelarskyddet.

De som blåser i visslan och avslöjar brister i patientsäkerheten eller problem på arbetsplatserna visar ett mod och en initiativförmåga som behövs i hela vården.

B42. Meddelar- och yttrandefrihet för personal i skattefinansierad verksamhet

Motionär: Sven Jägervall, Halmstad

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** meddelar- och yttrandefrihet införs för anställda i all skattefinansierad verksamhet
2. **att** offentlighetsprincipen införs inom all vård- och omsorgsverksamhet
3. **att** utnyttjande av meddelar- och yttrandefrihet ej får utgöra grund för arbetsrättsliga åtgärder

Skattefinansierad verksamhet utförs i ökad utsträckning i andra driftformer än av stat, kommun/landsting eller motsvarande. Till skillnad från offentliganställda saknar dock anställda inom andra driftformer grundläggande meddelar- och yttrandefrihet.

Det är orimligt att brister inom vård och omsorg, arbetsmiljö, jämställdhet, arbetsrätt, ekonomisk verksamhet m fl. är att anses som affärshemlighet som kan och bör undanhållas medier eller skattebetalarkollektivet. Inom vård och omsorg är det orimligt att skattebetalarkollektivet, brukare eller anhöriga m.fl. är beroende av det offentliga för att få insyn i verksamheten. Rimligt är att möjligheten till insyn är likvärdig oberoende av driftform. Kontrollen av att skattemedel används på ett ändamålsenligt sätt är en förutsättning för skattesystemets legitimitet.

B43. Vidga meddelarfriheten

Motionärer: Lars Åhman, Skellefteå, Martha Berggren, Skellefteå, Helmi Berggård, Skellefteå

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska verka för att grundlagsskyddad meddelarfrihet garanteras för all skattefinansierad skolverksamhet.

Liberaler har ett storslaget arv att förvalta kring tryck- och yttrandefrihet med ikoner som Anders Chydenius och Peter Forsskål. Detta arv behöver vi utveckla.

Offentligt anställda har sedan 1700-talet grundlagsskydd via meddelarfriheten när det gäller att påtala brister och missförhållanden. Meddelarfriheten har hjälpt till att utveckla offentlig verksamhet och genomlysa den verksamhet som bygger på vår gemensamma finansiering. Tyvärr värnas inte denna del i den utsträckning som behövs ute i kommunerna. I Skellefteå har Folkpartiet fått fullmäktige att uttala vikten av meddelarfriheten, och att kommunanställda kontinuerligt informeras om den. Folkpartiet interpellar också flitigt i frågan och övertramp som vi får kännedom om.

Meddelarfriheten gäller däremot inte inom privat skattefinansierad verksamhet. Det gäller bl.a. för friskolor som i dag oftast drivs som aktiebolag. Inom sjukvården har man däremot löst konflikten för personalen mellan patient och arbetsgivare där sjukvårdspersonal kan anmäla missförhållanden till Socialstyrelsen och ansvarsnämnd.

Det är illa att utbildningen missats på detta sätt i lagstiftningen. Ingen hänsyn tas till att man i skolan bedriver en helt annan typ av verksamhet där elevens bästa, inte aktiebolagets, ska sättas främst.

B44. Bristfälligt skydd för dem som avslöjar oegentligheter och brott

Motionärer: Anders Jonell, Torslanda, Bengt Eliasson, Åsa

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** landsmötet uttalar att riksdagsgruppen för Folkpartiet liberalerna bör ta initiativ till en översyn av befintliga regelverk jämte förslag på kompletterande dito

Konkurrensen är i dag inte bara hård utan närmast mördande och delar av orsaken till finanskrisen har sitt direkta ursprung i galopperande girighet. Trots detta är i stora delar marknadsökonomi i allt väsentligt att föredra framför den planstyrda dito där oegentligheter, korrupktion och övergrepp har visat sitt rätta jag under större delen av 1900-talet. Men en hygglig sak kan alltid göras bättre.

Att påtala brister i välfärden är känsligt även i den offentliga sektorn. Trots meddelarfrihet och lagar som Lex Sarah och Lex Maria, går det ofta illa för anställda som slår larm om missgrepp och oegentligheter. Förutom uppsägningar är det vanligt med omplaceringar och olika former av utmobbning. Inom sjukvården har det ägt rum ett flertal uppmärksammade fall under de senaste två åren och enligt arbetsgivarnas uppfattningar har medarbetare uppträtt illojalt då whistleblowerpersonerna anses ha brutit mot villkoren i sin anställning.

Whistleblower brukar den kallas som larmar om missförhållanden i den egna organisationen vilket mycket sällan gynnar arbetstagaren. Lojalitetsplikten för privatanställda medför en i princip generell tystnadsplikt för allt som kan skada arbetsgivaren. Avgörande för om man ska kunna implementera ett effektivt whistleblower-samhälle är att det finns

tydliga regler kring skyddet för angivaren. I ett fall där den enskilde anger ledning eller annan i företaget utan tillräckligt skydd, blir följden i värsta fall att den anställde mister sin anställning. En whistleblower-funktion ska inte ses som ett angiverisystem, utan i stället kommuniceras såsom att de anställda och företaget/organisationen skyddas från att utsättas för ekonomiska oegentligheter och på sikt riskera företagets långsiktiga överlevnad.

Allt fler företag i Sverige, speciellt amerikanska, inför ett s.k. whistleblower-system, vilket ökar oddsen för anställda att anmäla lagbrott och oetisk verksamhet på arbetsplatsen. I såväl Norge samt Storbritannien finns i dag lagstiftning som skyddar anmälaren. I Sverige finns i dagsläget inte något tillförlitligt system som skyddar en anställd som agerar whistleblower. Datainspektionen diskuterar att personuppgifter i whistleblower-sammanhang, ska vara begränsade och kopplat till särskilt tillstånd och enbart tillåtet när det gäller "allvarliga oegentligheter". Det är inte klarlagt vad datainspektionen mer konkret menar med detta.

Integritetspolitik

B45. Integritetskonsekvensutredning

Motionärer: Birgitta Ohlsson, Stockholm, Helena Bargholtz, Lidköping, Peter Blomquist, Stockholm, David Ekstrand, Uppsala, Solveig Hellquist, Sörberge, Erik Jennische, Stockholm, Henrik Johansson, Umeå, Peter Kjällkvist, Norrköping, Martina Lind, Stockholm, Nina McEvenue, Stockholm, Barbro Westerholm, Stockholm, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** en ny tilläggsmening införs på sidan 20 i partiprogrammet: "Krav på integritetskonsekvensutredning bör införas inför varje beslut om offentliga och halloffentliga system som kan påverka medborgarnas personliga integritet."

Var vi än befinner oss som individer lämnar vi efter oss så kallade elektroniska fotspår. Telefonsamtal, mejl, sms, boklån eller uttag av pengar från automat är samtliga exempel på elektronisk kommunikation. Våra intressen, vänner, livsstilar, ideologiska preferenser med mera blir lätt offentliga och kan missbrukas.

Parallellt med att den tekniska utvecklingen går framåt rekordsnabbt ökar också möjligheterna att bruka och samla in denna information. EU-direktiv om obligatorisk lagring av information om vilka vi skickar sms, ringer och mejlar till kopplat till var vi befinner oss geografiskt när vi nyttjar mobilen är bara några få av många tecken på denna utveckling. Allt fler programvaror som kartlägger våra beteenden tas fram. Detta kombinerat med läckande databaser nedmonterar möjligheten att väl skydda den enskilde individens rätt till sin egen privata sfär.

Därför bör system införas för att minimera mängden e-fotspår samt bygga system som förhindrar dessa. I analogi med miljökonsekvensutredningar, som det redan finns krav på inför beslut som kan påverka miljön, ska det finnas krav på att genomföra en integritetskonsekvensutredning före beslut som kan påverka medborgarnas personliga integritet.

B46. Gör en övergripande integritetsutredning och översyn

Motionärer: Hendrik Andersson, Boden

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** partistyrelsen ges i uppdrag att beställa en övergripande och jämförande utredning gällande den grad av övervakning och påverkan av den personliga integriteten som människan i dag utsätts för, från någon eller några som står fria från de övervakande bolagens och statens inflytande,
2. **att** Folkpartiet liberalerna kraftfullt ska verka för att den personliga integriteten i Sverige ska värnas och försvaras

Befolkningen i världen utsätts för allt mer övervakning, i allt fler sammanhang. Sverige är inget undantag, även om vi ännu inte kommit till ett slentrianmässigt övervakande av gator, torg med mera. Däremot finns det oroväckande tendenser i form av allt fler ansökningar om att få använda teknisk bevakningsutrustning i allt fler sammanhang. Jag föreslår därför att man beställer en övergripande utredning gällande den grad av övervakning och påverkan av den personliga integriteten som människan i dag utsätts för. Förhoppningsvis kan man hitta någon eller några som står fria från de övervakande bolagens och statens inflytande att utföra detta uppdrag. FRA, Ipred och telekompaketet är bara toppen på ett isberg, det finns mer!

Exempel på frågor som det vore intressanta att få svar på: Hur är den personliga integriteten bevarad i dag, jämfört med lämpliga hållpunkter i historien. Hur är det i Sverige, jämfört med andra länder, utvalda för att få en representation både i goda och dåliga exempel? Hur förhåller det sig i stad kontra landsbygd? Tv kontra tryck, och "verklig" värld kontra digital? Har vi den typ av samhälle vi vill ha, sett ur ett integritetsperspektiv? Denna utredning skulle kunna bli grunden till en slags barometer, som med jämna mellanrum mäter "integritetsstrycket" i Sverige och världen.

B47. Den personliga integriteten i informationssamhället

Motionär: Ulf Keijer, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet liberalerna ska genomföra en make-over så att partiet åter ska upplevas som den tydligaste motkraften till övervakningssamhällets framväxt i svenskt samhällsliv
2. **att** partistyrelsen som ett led i detta ges i uppdrag att åter ta upp, sammanställa och redovisa inkomna samrådsvar från 2008, och sedan vidarebearbetar dessa för ett förnyat och mer radikalt ställningstagande med utgångspunkten att den personliga integriteten så långt möjligt i alla sammanhang ges ett administrativt och rättsligt skydd, såvida inte säkerhetsintressen, vitala samhällsfunktioner och andra allmänt erkända överordnade värden i ett liberalt samhälle – dessutom i lag noga angivna fall och efter domstolsprövning – motiverar undantag

Folkpartiet liberalerna, med rötter i upplysningstiden och frisinet där individens självständighet och integritet sattes före överhet och ekonomiska intressen, har ett särskilt ansvar för att debatten fördjupas i en tid när IT och kommunikationsteknologi kraftfullt förändrar livsrummet för den enskilde

individen och den personliga integriteten sätts i fara.

Det omfattande samråd som Folkpartiet liberalerna genomförde våren 2008 har inte fått några särskilda effekter på den politik Folkpartiet uppfattas föra inom området IT och den personliga integriteten. Genomarbetade samrådsförslag har så vitt kan konstateras knappast påverkat Folkpartiets inriktning. Men synpunkterna från samrådet är fortfarande helt aktuella.

Huvudbudskapet i denna motion är att Folkpartiet liberalerna ska upplevas som den tydligaste motkraften till övervakningssamhällets framväxt i svenskt politiskt liv.

Folkpartiet liberalerna bör inta en mer radikal position när det gäller integritetsfrågorna än i dag och återuppväcka och vitalisera sitt historiska ställningstagande för den personliga integriteten. Det leder i sin tur till att Folkpartiet konsekvent ska inta en tydlig kritisk hållning till beslut och kompromisser som riskerar att leda till mer övervakning av den enskilde, både från överhetens och dess myndigheters sida och till integritetsgenombrott från allsköns ideella och kommersiella intressen.

Att värna säkerhet, internationellt, nationellt och för individer är viktiga uppgifter för regering och myndigheter. Men att som nu sker, låta säkerhetsintressena överordnas medborgarnas berättigade krav på en skyddad sfär och deras självklara övertygelse att staten värnar den personliga integriteten, är på sikt förödande. Sverige har under lång tid byggt på tillit mellan styrande och styrda. Med den väg som nu även Folkpartiet liberalerna tycks ha slagit in på ligger bristande medborgerlig tillit och undersätlig rädsla i farans riktning.

Internets näst intill oändliga spridningsmöjlighet skapar en situation där information, vare sig den är sann eller falsk, ständigt finns tillgänglig för användning, tolkning och exploatering. Den nya tekniken skapar skrämmande möjligheter till intrång i den enskilda individens privatliv: från en nyfiken individ, ett kommersiellt företag, en kriminell organisation med stämplingsambitioner, en nitisk myndighet, dess nyfikna medarbetare eller bara en sensationslysten journalist.

Tidigare fanns den sociala kontrollen i gruppen/lokalsamhället. I dag har denna kontrollerande funktion i allt väsentligt övertagits av regeringsmakten och dess funktionärer i myndigheter och andra organ. Funktionärerna utnyttjar givetvis de verktyg som finns tillgängliga. Informations-teknologin erbjuder möjligheter till övervakning till mycket låga kostnader. Informationssamhället tenderar till att till en början utvecklas till ett mjukt övervakningssamhälle som på längre sikt möjligtvis inte längre kan styras från ett överordnat demokratiskt perspektiv.

Kunskapen om IT-teknikens möjligheter och faror är begränsad hos politiker som ska företräda allmänintresset. Intressegrupper, myndigheter och organisationer har stora möjligheter att driva sina intressen i frågor som kan låsa ställningstaganden för lång tid framöver. Vi behöver ett individuellt skalskydd, som bara kan brytas enligt tydlig ändamålsenlig lag och efter domstolsprövning. Kännbara sanktioner bör kunna utdömas vid intrång. I Grundlagsutredningen har inte IT- och integritetsfrågorna fått den belysning som krävs för ett tryggt folkstyre i ett föränderligt IT-samhälle.

Jag anser att Folkpartiet liberalerna på nytt ska ta upp frågan om den personliga integriteten på en prioriterad agenda, och på ett fördjupat sätt sammanställer och redovisar resultaten av det samråd som tidigare genomförts och drar de konsekvenser som en liberal politik på detta område kräver.

B48. Se över den personliga integriteten på Internet

Motionär: Ylva Mjärdell, Luleå

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att partistyrelsen ges i uppdrag att se över möjligheten för att stärka den personliga integriteten på Internet så att människor inte kränks

I svallvågorna efter Arbogamorden då två små barn mördades lades hela förhørsprotokollet ut på Internet och Pirate Bay där sedan bilderna ur dessa spreds som en löpeld bortom allt sunt förnuft och sans i det man kränkte, sårade och skadade. Offentlighetsprincipen står inte över de skyldigheter vi har att skydda brottsoffer som har det svårt nog i alla fall. Att kanske generationer av anhöriga till de mördade barnen ska plågas och sakna sina rättigheter i all evighet är inget annat än bortom absurdum och ingen offentlighetsprincip i världen kan berättiga att så sker! Bilderna på de mördade barnen i Arboga lades senare ut på en annan Internetsajt där man ritade Jokerns ansikte över ett utav barnens ansikten i det man hånade dem hur de såg ut efter sin död. Offentlighetsprincip i all ära men ska vi tillåta djungelns lagar då det gäller Internet i det vi är allt annat än mänskliga?

Ska vi tillåta oss att bli till barbarer i det vi frossar i andra människors tragedier och olycka och komma undan med det genom att hävda offentlighetsprincipen? Hur påverkas våra barn och unga då de sitter vid datorn och surfar ute på Internet i det de matas med allt hemskare bilder, allt hemskare filmer och finner det självklart och naturligt? Ingen offentlighet i världen får som fallet i Arboga tillåtas skada och kränka andra människor som skett igen. Ingen utav oss vill väl att dem vi älskar, våra anhöriga efter sin död ska kränkas i all sin nakenhet och försvarslöshet på ett godtyckligt sätt ute på Internet, eller hur?

Hur vi löser att detta inte kan ske igen är en bagatell i sammanhanget, huvudsaken är att vi gör det! Om det sedan sker genom ändrad tillämpning, tillägg eller förändrad lagstiftning är ovidkommande så länge vi visar att vi har förstånd nog att stå upp för dem som är försvarslösa, dem som sörjer, brottsoffren och dem som bortom sin död inte längre kan stå upp till sitt försvar. Att inte så göra vittnar om en värld där etik och moral allt mer saknas, en värld och ett samhälle där isarna breder ut sig i människors hjärtan fortare än dem i Arktis smälter. Uppkalla en ny rättspraxis efter de små barnen i Arboga som förlorade sina liv men för alltid kommer bli hågkomna av det goda som kom ur deras allt för korta liv. Förhindra att detta sker igen vare sig det gäller mördade eller döda barn eller vuxna, ge mening till det som saknar all mening, vänd det onda till något gott genom att förhindra att man kränker och skadar dem som lider nog som det är.

Lys upp Max och Sagas minne som en påminnelse för oss alla om att våra rättigheter aldrig någonsin kan stå över våra skyldigheter Det är det minsta vi kan göra.

B49. Skydd av integritet och utestängning på informationsmedium

Motionär: Gunilla Almesåker, Linköping

Förslag till landsmötesbeslut:

1. att Folkpartiet ska verka för att regeringsformen kompletteras med ett skydd för medborgaren att behålla sin rätt

till information via Internet (eller motsvarande informationsmedium) utan inskränkning och därmed inte kunna utestängas från information

2. **att** Folkpartiet ska verka för att regeringsformen ska kompletteras med ett stadgande av innebörd att varje medborgare är skyddad gentemot det allmänna mot intrång som sker i hemlighet eller utan samtycke och som i betydande mån innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden
3. **Integritetsskydd** och hindrande av utestängning bör införas i grundlagen. I informationssamhället ökar risken att den personliga integriteten kränks och att personer lättare än tidigare rent tekniskt kan utestängas från information via Internet, som är ett överlägset informationsmedium. Lagstiftning och andra åtgärder som syftar till att stärka skyddet för den personliga integriteten och skydd mot avstängning bör införas. Följande åtgärder har tidigare föreslagits av en statlig utredning i ett betänkande:

Regeringsformen kompletteras med ett nytt stadgande av innebörd att varje medborgare är skyddad gentemot det allmänna mot intrång som sker i hemlighet eller utan samtycke och som i betydande mån innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.

I brottsbalken införs en bestämmelse om olovlig fotografering, som i princip gör det förbjudet att utan lov fotografera eller filma personer som befinner sig på platser dit allmänheten inte har insyn.

Regeringen bör årligen lämna information till riksdagen om utvecklingen på integritetsskyddsområdet, Datainspektionens roll bör breddas och utvecklas och en nämnd eller ett råd med uppgift att vaka över integritetsskyddet på hela samhällsområdet bör inrättas om utvecklingen ger anledning härtill. (Källa: *Skyddet för den personliga integriteten – Bedömningar och förslag*, SOU 2008:3.)

Betänkandet ovan anger att regeringsformen ska kompletteras med ett stadgande av innebörd att varje medborgare är skyddad gentemot det allmänna mot intrång som sker i hemlighet eller utan samtycke och som i betydande mån innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Betänkandet vill skydda den enskilde, vilket är bra.

Vid tiden för framtagandet av betänkandet hade inte diskussioner kommit upp om att en användare av ett informationsmedium kan bli avstängd. I dagens IT-samhälle saknas ett skydd från att kunna bli avstängd som användare av ett informationsmedium som t.ex. Internet. Det borde vara en medborgerlig rättighet att kunna ha fri tillgång till Internet för att få information och yttra sig genom det.

Ta t.ex. det av EU-parlamentet behandlade telekomdirektivet som bl.a. föreslår att en person genom domstolsbeslut kan bli avstängd från att använda Internet (tillägg 128). Ett förslag som inte tillhör ett demokratiskt samhälle. Till försvar kan nämnas att det ursprungliga förslaget var mycket sämre. Ingen person ska kunna bli avstängd från ett informationsmedium. Det ska vara en medborgerlig rättighet, som inte ska kunna inskränkas.

Jag anser att den rättigheten också ska införas tydligt i grundlagen. Att bli utestängd från Internet är ett kränkande av en medborgerlig rättighet.

B50. Förbud mot massidentifiering

Motionärer: Birgitta Ohlsson, Stockholm, Tina Acketoft, Arild, Peter Blomquist, Stockholm, David Ekstrand, Uppsala, Erik Jennische, Stockholm, Henrik Johansson, Umeå, Peter Kjällkvist, Norrköping, Hanna Lager, Stockholm, Mathias Sundin, Norrköping, Barbro Westerholm, Stockholm, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** en ny tilläggsmening införs på sidan 20 i partiprogrammet: "Förbud bör införas mot att bygga upp tekniska system som i masskala identifierar människor på offentliga platser."

Diskussionen om den personliga integriteten kontra brottsbekämpning har varit het i Sverige det senaste decenniet. Inte minst kontroll och information över människors rörlighet vid olika tidpunkter har varit centralt trots att detta vanligen hör till vår ytterst privata sfär. Naturligtvis är det nödvändigt med identifiering vid enskilda situationer av vissa individer, men varje vän av den personliga integriteten bör vara skeptisk till den våg av automatisk och allmän identifiering som växer fram på diverse olika fält.

Hur laglydiga vi än är som människor har vi rätten till en privat sfär och personlig integritet. Att få ha sitt privatliv ifred är en mänsklig rättighet, inskriven i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, artikel 12. Med övervakningsteknologins snabba framväxt minskar radikalt människors möjlighet att röra sig fritt utan förflytningsregistrering.

Det är därför på sin plats att lagstifta mot en sådan utveckling innan det är för sent. I många av våra grannländer finns otaliga exempel på hur kvickt denna utveckling sker. I Storbritannien byggs ett rikstäckande system som ska registrera alla bilars rörelser och lagra informationen i polisens centraldator i två år, med möjlighet att öka lagringstiden till fem år. Automatisk nummerplåtsinläsning (Automatic Number Plate Recognition, ANPR) via kameror monteras upp vid bensinstationer, matvaruaffärer med mera.

Detta system finns i viss mån redan via biltullarna i Stockholm. Detsamma gäller satsningen från Vägverket för att mäta genomsnittshastigheten med fartkameror, där alla bilar fotas och inte bara de som kört över gränsen. I södra Sverige i Skåne nyttjas mobiltelefoners elektroniska fotspår och därmed registreras människors förflyttningar minut för minut för att övervaka trafikflödena. I Kina, Storbritannien, Tyskland och Japan finns än mer avancerad teknologi redan med så kallad automatisk ansiktsgenkänning inbyggd i övervakningskameror på offentliga platser för att registrera människors förflyttningar. Alla medborgare, oavsett vandel eller kriminell bakgrund, kontrolleras på detta sätt. Detta behöver regleras innan det är för sent.

B51. Radioetiketter och integritet

Motionärer: Birgitta Ohlsson, Stockholm, Peter Blomquist, Stockholm, David Ekstrand, Uppsala, Erik Jennische, Stockholm, Henrik Johansson, Umeå, Peter Kjällkvist, Norrköping, Martina Lind, Stockholm, Nina McEvenue, Stockholm, Mathias Sundin, Norrköping, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** en ny tilläggsmening införs på sidan 20 i partiprogrammet: "Möjligheten att på offentliga platser läsa av männis-

kor via radioetiketter (RFID) via kläder eller andra tillhörigheter måste regleras i lag.”

Så kallade RFID-taggar, det vill säga radioetiketter med ett slags radiosändare utan batteri som avläses med antenn, blir allt vanligare. Globalt pågår just nu en skenande utveckling där produkter som alltifrån klädesplagg till skrifter och körkort får en RFID-tag kopplad till sig. Detta bär med sig integritetsproblem för den enskilde individen då RFID-taggar ofta sitter kvar i exempelvis kläder, skor och andra varor vi bär med oss. Via antenner kan då enskilda personer, företag, myndigheter med mera och i det förlängda loppet också obehöriga följa vad vi bär eller har på oss och därmed identifiera och kartlägga oss och våra köpbeteenden, livsval och preferenser.

Detta blir ett slags fortsättning och förlängning på övervakningskameror, men öppnar också för att privatpersoner i form av så kallade stalkare lättare kan följa sina offer och kriminella enklare kan stjåla andras identiteter eller kontokort. Dessa scenarion påkallar att någon form av lagreglering bör ske för att beivra missbruk av RFID-taggar, framförallt dold RFID-avläsning riktad mot människor på allmänna och offentliga platser. I en del amerikanska delstater finns redan liknande lagstiftning.

B52. Teknikneutral lagstiftning

Motionär: Rune Hultkvist, Huskvarna

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** Folkpartiet ska verka för att all lagstiftning inom Sverige görs teknikneutral
2. **att** Folkpartiet ska verka för att all lagstiftning inom EU görs teknikneutral
3. **att** Folkpartiet ska verka för att en författningsdomstol införs i Sverige

Den senaste tidens debatt i Sverige och inom EU har tydligt påvisat behovet av att vår lagstiftning inte får vara baserad på den teknik som är tillgänglig vid lagens tillkomst – i så fall får vissa lagar revideras årligen! Den tekniska utvecklingen går olika fort inom lika områden liksom på vilket media en tjänst utnyttjar. Inom IT/telekombranschen är sedan länge en teknikgeneration cirka 18 månader men inom vissa områden som AI (artificiell intelligens) och maskinell tolkning av tal/text/bilder har utvecklingen i praktiken ”gått i stå”.

Ett exempel på en tjänst är brevet (med dess i Sverige grundlagsskyddade brevhemlighet). Från början var brev handskrivet, förseglat med sigill och skickades med kurir. Sedan kom vår barndoms brev bestående av ett eller flera hand- eller maskinskrivna ark, paketerade i ett förseglat kuvert och levererade av Kungliga postverket. I dag är brev Internetbaserad e-post som skrivs in på den egna datorn och levereras via Internet (tekniskt har troligen informationen färdats över landsgränserna även om det endast ska till gran- nen på samma gata).

Ur allmänhetens synpunkt är detta fortfarande exempel på brev. Brevet är öppnat/sigillet är brutet om någon i leveranskedjan har tolkat innehållet (spelar ingen roll om det görs manuellt eller maskinellt). Samma sak gäller meddelarskyd-

det – om den information som sänds mellan två parter lagras och/tolkas så är meddelarskyddet satt ur spel.

Svenska regeringsledamöter bör givetvis inte i EU verka för lagstiftning som strider mot svensk grundlag.

Trossamfund och livsåskådningsfrågor

B53. Förändra begravningslagen

Motionär: Björn Guström, Rättvik

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** landsmötet uttalar sig för att begravningslagen (1990:1144) förändras så att allmänna begravningsplatser med tillräckligt antal gravplatser och andra gravanläggningar av allmänt förekommande slag ska anordnas och hållas av Sveriges kommuner
2. **att** kommunerna sedan får, om de så önskar, ansöka till regeringen om att överlåta ansvaret till annan aktör vid särskilda fall att anordna och hålla allmänna begravningsplatser

Sedan den 1 januari 2000 är Svenska kyrkan skild från staten men fortfarande ankommer det på Svenska kyrkan att tillgodose medborgarna med begravningsplats. Begravningslagen (1990:1144) säger att ”Allmänna begravningsplatser med tillräckligt antal gravplatser och andra gravanläggningar av allmänt förekommande slag ska anordnas och hållas av de territoriella församlingarna inom Svenska kyrkan”. Vidare säger lagen att regeringen får för särskilda fall besluta om att en kommun i stället ska anordna och hålla allmänna begravningsplatser för dem som är folkbokförda i kommunen”.

Det finns två kommuner i Sverige som är undantagna och det är Stockholms och Tranås kommuner. Tranås undantag härrör sig redan från år 1885 då kommunen skrev till Kungl. Maj:t i frågan. I Stockholm finns många små församlingar där begravningsplatserna redan tidigt fylldes varför man gjorde ett undantag även här från lagen. Det finns många fördelar med att ha en neutral huvudman som möjliggör begravningsservice till alla oavsett religionstillhörighet. Frågan kommer dessutom på kant i ett modernt mångkonfessionellt samhälle.

Jag föreslår nu att vi tar steget fullt ut och verkligen skiljer Svenska kyrkan från staten genom att i stället vända på kuttningen och låter kommunen få ansvaret för begravningsproceduren i Sverige. Vill någon kommun att svenska kyrkan ska erbjudas den möjligheten får kommunen begära dispens hos regeringen.

B54. Avskaffa svenska kyrkans begravningsmonopol

Motionärer: Birgitta Ohlsson, Stockholm, Tina Acketoft, Arild, Peter Blomquist, Stockholm, David Ekstrand, Uppsala, Henrik Johansson, Umeå, Ulf Nilsson, Lund, Saga Rosén, Stockholm, Mathias Sundin, Norrköping, Barbro Westerholm, Stockholm, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** det infogas i partiprogrammet att Folkpartiet ska verka för att Svenska kyrkans begravningsmonopol avskaffas

Den 1 januari 2000 åtskildes Svenska kyrkan och staten. Denna relation som varat i 400 år kapades dock inte helt och fullt på alla punkter. Svenska kyrkan har på entreprenad uppdraget att begrava våra döda. Svenska kyrkan har inte monopol på själva begravningsceremonin eller gudstjänsten men däremot att tillhandahålla begravningsplats eller byggnad vid själva begravningen. En begravningsavgift tas ut av alla svenskar för detta ändamål, vilket framgår på deklara-tionsblanketten. Uppemot 40 000 kronor samlas på detta sätt in via skatt under en svensk skattepliktig individs livstid. Samtidigt är begravningsgudstjänster i Svenska kyrkans regi vanligen enbart tillgängliga för själva kyrkans medlemmar. Detta system bör ändras och Svenska kyrkans monopolliknande situation avskaffas.

B55. Stöd till sekulära livssynsorganisationer

Motionärer: Birgitta Ohlsson, Stockholm, Tina Acketoft, Arild, Peter Blomquist, Stockholm, Avni Dervishi, Västerås, David Ekstrand, Uppsala, Henrik Johansson, Umeå, Martina Lind, Stockholm, Nina McEvenue, Stockholm, Ulf Nilsson, Lund, Saga Rosén, Stockholm, Barbro Westerholm, Stockholm, Ulf Öfverberg, Stockholm

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** det infogas i partiprogrammet att Folkpartiet ska verka för att sekulära livssynsorganisationer och religiösa trossamfund ska behandlas lika av staten när det gäller juridisk ställning och rättigheter
2. **att** det infogas i partiprogrammet att Folkpartiet ska verka för att sekulära livssynsorganisationer och religiösa trossamfund ska behandlas lika av staten när det gäller möjligheterna att erhålla ekonomiskt stöd eller hjälp med uppbörderna av medlemsavgifter

Föreanta nationernas deklaration om de mänskliga rättigheterna av år 1948 innehåller i artikel 18 följande formulering: ”Envar har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och att ensam eller i gemenskap med andra offentligt eller enskilt utöva sin religion eller tro genom undervisning, andaktsövningar, gudstjänst och iakttagande av religiösa sedvänjor”. Som religionsfrihet vanligen tolkas avser det även frihet att inte hysa en religiös övertygelse. Friheten i den avsedda artikeln innefattar alltså rätten att hysa och utöva en livssyn baserad på sekulära värderingar.

Sverige står än i dag för en snedvriden syn på trossamfunds rättsliga reglering, där inte bara den tidigare statskyrkan ges en juridisk särställning utan också religiösa samfund ges fördelar framför icke-konfessionella rörelser på sätt som egentligen saknar en tydlig rättslig motivering. I flera länder, t.ex. i Norge sedan 1979 och även i viss mån Nederländerna, Tyskland och Belgien, har synen på samfund breddats till att omfatta även sekulära livssynsorganisationer som är jämförbara med trossamfund. Detta är en principiell syn som vinner alltmer terräng.

Som exempel sysslar exempelvis Humanisterna i Sverige

med humanistiska barnvälkomnanden som motsvarar kyrkans barndop, humanistiska konfirmationsläger för ungdomar för att utveckla deras syn på etik, moral och mänskliga rättigheter som motsvarar kyrkans konfirmationsläger, humanistiska bröllop som motsvarar kyrkbröllop, humanistiska begravningar motsvarande kyrkans begravningar, utbildning och själavård för icke-religiösa som motsvarar de religiösa livsåskådningssamfundens utbildning och själavård. Det skapas ett moment 22 av de olika lagarna. Humanitär verksamhet på sekulär grund som i och för sig ligger i lagens anda räknas inte som jämförbar med religiösa samfunds verksamhet därför att lagen skiljer mellan religiösa och sekulära organisationer, och enbart de religiösa samfunden berättigas till bidrag. Undersökningar av European Values Studies utförda 1999–2000 visar att Sverige är ett av världens mest sekulariserade länder. Bara 4,8 procent svarar ja på frågan om det är viktigt att föräldrarna lär barnen religion, färre än 4 procent besöker regelbundet gudstjänster. Ungefär en fjärdedel av befolkningen menar att kyrkorna har bra svar på moraliska och andliga frågor.

Det är därför uppenbart att den utomordentligt viktiga värdegrundsdebatten inte enbart är en angelägenhet för religiösa samfund. En klar majoritet av befolkningen söker sina svar i ”moraliska och andliga frågor” på annat håll. Ett sekulärt alternativ har en målgrupp som är många gånger större än kyrkorna. Men tyvärr saknas medel och resurser för att bedriva ett sådant arbete, då det förbehålls de religiösa samfunden.

Sedan Norge införde sin lagstiftning har Human-Etisk Forbund kunnat bedriva en långsiktig, stabil och uthållig verksamhet med sekulära alternativ till religiösa ceremonier, viktiga för att markera individens passage mellan olika faser i livscykel, samt en omfattande etisk debatt från en humanistisk värdegrund. Såväl Human-Etisk Forbund som Humanisterna ingår i en världsomspännande krets av sekulära livssynsorganisationer på humanistiska grunder som samlats under paraplyorganisationen IHEU, International.

B56. Sekularisera svensk lag fullständigt

Motionärer: Alexander Bard, Stockholm, Amanda Brihed, Huddinge, Ulf Schyldt, Täby, Martin Ångeby, Kista

Förslag till landsmötesbeslut:

1. **att** ett nytt stycke läggs till under rubriken ”Det öppna samhället” i partiprogrammet: ”I vårt samhälle samsas en mängd olika kulturer och livsåskådningar, sekulära såväl som religiösa. För att människor med vitt skilda värderingar ska kunna samlas under en och samma lag i samhället, är det viktigt att denna inte blir ett instrument för den ena eller andra uppfattningen utan vilar på neutralitet och saklighet. Liksom skiljandet av kyrka och stat var ett viktigt steg framåt, behöver den svenska lagen sekulariseras.”
2. **att** Folkpartiet ska verka för att inga trossamfund ska få hjälp av statliga myndigheter med intern administration eller insamling av medlemsavgifter
3. **att** Folkpartiet ska verka för att civiläktenskap ersätter dagens system
4. **att** Folkpartiet ska verka för att ett generellt system med röddagskonto ersätter dagens helgdagar
5. **att** Folkpartiet ska verka för att det allmänna tar över ansvaret för begravningsverksamheten
6. **att** Folkpartiet ska verka för att religiösa friskolor förbjuds

7. **att** Folkpartiet ska verka för att förbudet mot aktiv döds-
hjälp avskaffas

Det monolitiska samhället är uppbrutet. Hegemonierna är döende. Den globala mobiliteten ökar och det nya samhället överskrider nationens gränser. Nu råder ett tillstånd av förvirring och kamp mellan de grupper som vill upprätta nya hegemonier. En del drömmer sig tillbaka till ett nostalgiskt samhälle med en tevekanal, en värdegemenskap. Men framtiden pekar i en annan riktning. I delar av världen där religiösa ledare fortfarande har makt och inflytande över samhällen som brister i demokrati, kämpar man mot denna utveckling. Under FN:s konferens "Durban II" restes förnyade krav på inskränkningar i yttrandefrihet och andra mänskliga rättigheter, till skydd för religioner. Liberaler försvarar människors rättigheter, bland annat rätten till och från religion. Vi värnar också om ett samhälle där medborgarna behandlas lika oavsett deras livsåskådningar, etnicitet eller sexualitet. Några viktiga punkter att reformera är bland annat:

Inga trossamfund ska få hjälp av statliga myndigheter med intern administration eller insamling av medlemsavgifter. Folkpartiet driver redan i dag att Svenska kyrkans särställning bland trossamfunden ska upphöra, men det är viktigt att hålla på rågången mellan stat och privat.

Äktenskapet. Dess viktigaste funktion är att vara ett kontrakt mellan individer och den enda administration som kan ges en formell roll i detta är den offentliga. Därför bör civiläktenskap ersättas dagens blandform där både religiösa och borgerliga vigslar godkänns.

Vi har ett antal religiösa helgdagar som dessutom är helgdagar enligt semesterlagstiftningen. Det betyder att en religion har en särställning på arbetsmarknaden. I stället bör rätten till ett visst antal helgdagar fördelas enligt det system med röddagskonto som ett antal liberala riksdagsledamöter motionerat om enskilt. Landsmötet bör ställa sig bakom detta förslag.

Det allmänna bör ta över begravningsansvaret. Även här är det viktigt att värna åtskillnaden. Mark för begravningsplatser, lokaler för neutrala ceremonier bör vila på t.ex. kommunen.

Religiösa friskolor kan inte förmedla de neutrala värderingar som skolsystemet måste bygga på. Religiösa fritidsaktiviteter är den enskilda familjens ensak, men skolan har en central roll i utvecklingen av demokratin och känslan för det gemensamma. Vi har inga invändningar mot vad man har på sig på huvudet när man går i skolan, men det som matas in i huvudet ska vara empiriskt och vetenskapligt underbyggt. Lika lite som vi borde acceptera friskolor baserade på en politisk ideologi, bör vi tillåta religion i klassrummet.

Dagens förbud mot aktiv dödshjälp spärrar möjligheten för alla de som vill ha möjligheten att bestämma över sitt livs slut om de drabbas av obotliga sjukdomar eller svår smärta. Många försvarar detta förbud med argument om "livets helgd", vilket är en religiöst grundad argumentation. Det är viktigt att var och en får rätten att bestämma över sitt livs avslutning, på samma sätt som över andra svåra medicinska frågor som t.ex. organdonation med mera. Liberati stöder de liberaler som tagit initiativ till den här viktiga debatten, som Eva Flyborg och Barbro Westerholm.

Undertecknarna av denna motion representerar nätverket Liberati.

B57. Helgdagar för religiösa minoriteter

Motionär: Birger Zander, Söderköping

Förslag till landsmötesbeslut:

- att** landsmötet tar ställning för införandet av en eller flera helgdagar för religiösa minoriteter i Sverige i syfte att öka integrationen och bryta utanförskapet för dessa grupper

Då vi ofta och i många sammanhang betonar betydelsen av att bejaka det mångkulturella samhället och att öka förståelsen för främmande kulturer, religioner och folkgrupper är det rimligt att Sverige borde vara öppet för att införa t.ex. muslimska högtidsdagar i almanackan. Muslimerna i Sverige är i dag är den dominerande minoriteten bland vår icke-kristna befolkning och en dialog borde snarast tas upp med deras religiösa ledare för att identifiera lämpliga helgdagar.

Själv tillbringade jag jul och nyår 2008 i Bangladesh, ett land med en helt övervägande muslimsk befolkning, men av hänsyn till den lilla kristna minoriteten (cirka 0,5 procent av befolkningen) är juldagen en nationell helgdag. Jag föreslår alltså Folkpartiet att initiera en diskussion i riksdagen i syfte att införa helgdag/ar för religiösa minoriteter i den svenska almanackan, givetvis efter konsultationer med företrädare för respektive religion.

I budgetpropositionen för 2009 föreslår regeringen att de tidigare målen för integrationspolitiken ersätts av ett övergripande mål, lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Integrationspolitiken bör enligt regeringen fokusera på frågeställningar, såsom bland annat:

- ett effektivt system för mottagande och introduktion för nyanlända
- bättre utbildningsresultat och likvärdighet i skolan
- en effektiv bekämpning av diskriminering
- en gemensam värdegrund i ett samhälle som präglas av en tilltagande mångfald

Integrationspolitikens mål ska främst uppnås genom generella insatser som når ut till hela befolkningen, oavsett födelseland eller etnisk bakgrund. Dessa kan vid behov kompletteras med riktade insatser för att stödja och underlätta nyanlända invandrares etablering.

Tyvårr så har flertalet uppföljningar av integrationspolitiken mellan åren 1997 och 2006 visat på endast blygsamma resultat. Orsakerna till utvecklingen, eller till avsaknaden av densamma, har analyserats vid flera tillfällen av bl.a. Integrationsverket och Riksrevisionen. Analyserna visar att målfyllelsen för politiken kan förbättras betydligt genom bl.a. förbättrad samsyn och större konkretisering av politiken.

B: Jämställdhet och demokrati

Partistyrelsens yttrande

Inledning

Sedan 2006 har Folkpartiet liberalerna haft ansvar för regeringens jämställdhetspolitik. Ingen tidigare regering har, med insatser och resurser, prioriterat jämställdhetsarbetet i samma utsträckning. De resurser som idag står till jämställdhetspolitikens förfogande är tiodubbelt större än de blygsamma satsningar som genomfördes av tidigare socialdemokratiska regeringar.

Omfattande jämställdhetsinsatser pågår inom förskola, skola och högstskola. Handlingsplaner för att motverka mäns våld mot kvinnor och för att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål, genomförs. Kampen mot hedersrelaterat våld och förtryck har intensifierats genom både förebyggande insatser och ökat stöd till de utsatta. För första gången redovisar en svensk regering en samlad och övergripande syn på hur jämställdhetsarbetet ska inriktas för att främja en jämställd arbetsmarknad. Stora satsningar görs för att stimulera kvinnors företagande. Tydliga mål för jämn könsfördelning inom ledningen för statliga bolag har satts upp. En jämställdhetsbonus har införts i föräldraförsäkringen. För att öka kvinnors och mäns möjligheter att förena hem och arbete har skatterabatt för hushållstjänster införts. Ett arbete för att förebygga kvinnors sjukskrivningar pågår. Ett forskningsprogram för kvinnors hälsa har inrättats. Genom en ny diskrimineringslag och inrättandet av Diskrimineringsombudsmannen har skyddet mot diskriminering på grund av kön förbättrats. För att garantera att kvinnors och mäns behov blir tillgodosedda inom bland annat vård, omsorg och utbildning stödjer regeringen ett omfattande program för jämställdhetsintegrering inom kommuner och landsting. Det internationella samarbetet inom jämställdhetsområdet har fördjupats och arbetet med att stärka kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter i hela världen skärpts.

Folkpartiet har en lång och stolt tradition på jämställdhetsområdet. Liberaler har varit den drivande kraften bakom många reformer för ökad jämställdhet, såsom individuell beskattning, utbyggd förskola, jämställdhetslagstiftning, pappamånad, jämställdhetsbonus och kampen mot mäns våld mot kvinnor.

Liberal jämställdhetspolitik syftar till att förändra traditioner och bryta upp maktstrukturer som låser fast individer i förlegade könsroller, så att kvinnor och män kan dela makt och ansvar på alla områden.

Yttrande över programförslaget samt motionerna

Jämställdhetsintegrering och allmänna arbetslivsfrågor

En föredömlig jämställdhetspolitik

Punkt 1, motionerna B1 och B2

I jämställdhetsrapporten ”En liberal offensiv för ökad jämställdhet” har **punkt 1** lydelsen:

”Strama upp jämställdhetspolitiken. Insatser ska vara långsiktiga och välgrundade. Tydliga mål och indikatorer behövs. Satsa mer på forskning, metodutveckling och utvärdering, mindre på projekt.”

I motion **B1** föreslår motionärerna att det till punkt 1 läggs till en mening med lydelsen: ”Folkpartiet kommer att verka för att en förordning om jämställdhetsintegrering införs.” I detta sammanhang vill partistyrelsen också behandla **motion B2**, som föreslår att Folkpartiet ska arbeta för att Sveriges kommuner arbetar med fler och bättre genusbaserade fördelningsnycklar i de kommunala ekonomisystemen samt att Folkpartiet ska verka för att det sker en grundläggande översyn.

Partistyrelsen delar uppfattningen i motion B1 att jämställdhetsintegrering är viktigt för att motverka tendensen till att jämställdhetsfrågorna hamnar i skymundan eller underordnas andra politiska frågor och verksamheter. Som motionärerna nämner har jämställdhetsintegrering alltsedan propositionen *Delad makt – delat ansvar* (1993/94:147) varit en antagen strategi för jämställdhetsarbetet. Sedan dess har medvetenheten och strategier för att framgångsrikt integrera jämställdhetsarbetet i allt fler politikområden växt.

I Sverige är jämställdhetsintegrering den huvudsakliga strategi som används för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Jämställdhetsintegrering innebär att beslut inom alla politikområden ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv.

För att stödja statliga myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering, gav regeringen i juli 2008 Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet ett uppdrag som omfattar att:

- vidareutveckla metoder för jämställdhetsintegrering
- skapa ett forum för erfarenhetsutbyte om jämställdhetsintegrering
- informera om jämställdhetsintegrering
- skapa förutsättningar för ett långsiktigt stöd för jämställdhetsintegrering

Mellan 2004–2010 sker ett omfattande förändringsarbete i Regeringskansliet för att genomföra jämställdhetsintegrering. Utgångspunkten för förändringsarbetet är att skapa bestående förändringar av de ordinarie arbetssätten. Som ett led i arbetet har kunskaper och erfarenheter om jämställdhetsintegrering samlats in, analyserats och spridits.

Med anledning av motion B1 och B2 vill partistyrelsen framhålla att regeringen beslutat att ge 125 miljoner kronor i stöd till Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, under perioden 2008–2010. Huvudsyftet är att kvalitetssäkra verksamhet och service till medborgarna utifrån ett jämställd-

hetsperspektiv. Medlen anslås för att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i kommuner och landsting. Det kan bland annat handla om utbildning av nyckelpersoner i organisationerna, uppbyggnad av en webbaserad kunskapsbank för att kontinuerligt sprida erfarenheter samt utveckling av ledningssystem.

Målsättningen är också att skapa konkreta och bestående förbättringar i de verksamheter som beviljats stödet. Några exempel på vad som gjorts är att Jönköping som infört märkning för en jämställd förskola, Regionförbundet Östsam analyserar resvanor för att jämställdhetssäkra kollektivtrafiken och Stockholms läns landsting utarbetar nyckeltal för uppföljning av jämställd vård.

I dagsläget ser inte partistyrelsen behov av en särskild förordning för jämställdhetsintegrering. Däremot föreslås landsmötet med ett uttalande befästa jämställdhetsintegrering som strategi och att arbetet ska fortsätta.

Partistyrelsen föreslår landsmötet att uttala: ”Jämställdhetsintegrering har visat sig vara en mycket användbar strategi i jämställdhetsarbetet och arbetet bör breddas och utvecklas till fler områden”, samt att motionerna B1 och B2 med detta anses besvarad och punkt 1 i rapporten bifalls.

Sjukskrivningar och arbetsskador

Punkt 2–4, motion B3 och B4

I punkt 2–4 i rapporten står:

”2. Att stat, kommun och landsting tillsammans tar fram och använder metoder för att motverka sjukskrivningar bland de anställda, med särskilt fokus på kvinnor. Offentliga arbetsgivare har ett ansvar att komma tillrätta med de högre sjukskrivningstalen bland kvinnor.

3. Att Försäkringskassan åläggs att intensifiera arbetet för att motverka de könsskillnader som finns gällande bedömningar av arbetsskador. Enligt Riksrevisionen finns det stora skillnader i hur kvinnors och mäns arbetsskador bedöms av Försäkringskassan. Kvinnor har fler otydliga diagnoser vilket leder till att kvinnors sjukdomar i mindre utsträckning klassas som arbetsskador och som därmed också ger rätt till lägre arbets-skadeersättningar. Försäkringskassan måste därför se över sina riktlinjer för att minska könsskillnaderna.

4. Att Arbetsförmedlingen undersöker bakgrunden till varför fler män än kvinnor får lönebidrag och föreslår åtgärder för att jämna ut könsskillnaderna. Trots att kvinnorna står för 60 procent av ohälsotalet får fler män än kvinnor lönebidrag. Det är en ohållbar logik och Folkpartiet liberalerna vill därför att Arbetsförmedlingen ges i uppdrag att se över könsskillnaderna som omgärdar lönebidragen.”

I motion **B3** föreslås att landsmötet beslutar att ändra texten i **punkt 2** i jämställdhetsrapporten till:

2. ”Att stat, kommun och landsting tillsammans tar fram och använder metoder för att motverka sjukskrivningar bland de anställda, med särskilt fokus på kvinnor och män som ofta är sjukskrivna eller långtidssjukskrivna. Offentliga arbetsgivare har ett ansvar att komma tillrätta med de högre sjukskrivningstalen för både kvinnor och män.”

Partistyrelsen delar inte motionärernas synsätt. Könnsdiskriminering, fördomar och stereotyper tenderar att begränsa

livet för både män och kvinnor. Det är en självklarhet att alla arbetsgivare ska motverka dålig arbetsmiljö och främja god hälsa hos alla sina anställda. I folkhälso- och arbetsmiljöperspektiv ska både mäns och kvinnors sjukskrivningsorsaker tas på allvar. Men där könsskillnader föreligger, får vi inte blunda för dem.

Könen skiljer sig åt när det gäller hälsa och sjukskrivningar. Tidigare var männen mest sjukskrivna och blev mest förtidspensionerade. Det ansågs bero på att de hade fysiskt tyngre arbeten. På 1980-talet gick kvinnorna om männen, och kvinnorna står nu för mer än 60 procent av ohälsotalet. (Ohälsotalet är Försäkringskassans samlade mått för sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning.)

Stress och utbrändhet föds ur en känsla av obalans, av att ha för stort ansvar, för lite makt att påverka och brist på tid. Kvinnors ohälsa och ökande sjukskrivningstal är i hög grad stressrelaterad. Kvinnors ohälsa är ett tydligt exempel på de strukturella skillnader som finns mellan könen i vårt samhälle. Kvinnor blir sjukskrivna i större utsträckning, och det är den psykiska ohälsan som ökat dramatiskt.

Det finns inget entydigt svar till varför utvecklingen har blivit så. En möjlig förklaring är att kvinnor lönearbetar allt mer, samtidigt som de fortfarande har huvudansvaret för hem och barn. En annan möjlig förklaring är en allt stressigare arbetsmiljö i offentlig sektor, där kvinnor är i majoritet. En tredje tänkbar faktor är att kvinnor ofta - oavsett sektor - arbetar i yrken som är mer psykiskt krävande.

Något som dock är klart är att kvinnor ofta får mer oklara diagnoser. De får också mindre påkostad rehabilitering än män. Riksrevisionen har också påpekat att det är stora könsskillnader i Försäkringskassans bedömningar av arbetsskador. Även när det gäller arbetsskador har kvinnor mer oklara diagnoser, som i mindre utsträckning ger rätt till arbetsskadeersättning. I läkarintyg beskrivs oftare kvinnors privata situation, vilket gör att sjukdomar i mindre utsträckning klassas som arbetsskador.

Offentliga arbetsgivare måste bli bättre på att motarbeta sjukskrivningar – generellt, men med särskilt fokus på kvinnorna. Försäkringskassan bör se över sina riktlinjer för sjukintyg och rehabilitering för att minska könsskillnaderna.

Med detta anser partistyrelsen att **punkt 2 bör ges lydelsen: ”Att stat, kommun och landsting tillsammans tar fram och använder metoder för att motverka bland de anställda, med särskilt fokus på kvinnor. Offentliga arbetsgivare har ett ansvar att komma tillrätta med de högre sjukskrivningstalen bland kvinnor.”** Punkterna **3–4 bör bifallas och att motion B3 bör avslås.**

I motion **B4** föreslår motionären att det ska inarbetas en rad förslag i jämställdhetsrapporten som handlar om hur vi kan bedriva ett aktivt arbete mot lönediskriminering.

I likhet med motionären i B4 anser partistyrelsen att vi måste se till att offentliga arbetsgivare ska bli föredömen när det gäller jämställdhet. I Sverige har vi ett system som innebär att det är arbetsmarknadens parter – och inte politikerna – som avgör lönenivåerna på arbetsmarknaden. Av det skälet är det naturligtvis svårt att påverka lönenivåerna med politiska beslut. Även om det i övrigt vore oproblematiskt att föreslå kraftiga lönehöjningar inom kvinnodominerade yrken där den offentliga sektorn är en stor arbetsgivare, så skulle detta få följder för den övriga avtalsrörelsen som delvis skulle motverka insatsen. Det krävs därför ett mer långsiktigt arbete

med att bland annat bryta den stora dominansen som lands-
ting och kommuner har inom vård- och omsorgsyrken.

När fler arbetsgivare konkurrerar om personalen ökar
lönerna, framför allt i de mest kvalificerade tjänsterna vilket
också ger större möjligheter till lönekarriär under individens
arbetsliv. Det behövs också kunskap om varför så många
kvinnor på arbetsmarknaden söker sig till just dessa yrken.

Regeringen presenterade nyligen skrivelsen ”Ny strategi
för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet”. I
skrivelsen framförs en rad förslag som inriktas på att mot-
verka könsuppdelningen på arbetsmarknaden och i närings-
livet och främja jämställda villkor för entreprenörskap. **Mot
bakgrund av detta vill partistyrelsen föreslå att motion
B4 anses besvarad.**

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

- att** programgruppens förslag punkt 1 bifalls
- att** landsmötet uttalar:
”Jämställdhetsintegrering har visat sig vara en mycket
användbar strategi i jämställdhetsarbetet och arbetet bör
breddas och utvecklas till fler områden.”
- att** motion B1 med detta anses besvarad
- att** motion B2 anses besvarad
- att** programmets punkt 2 ges lydelsen:
”Att stat, kommun och landsting tillsammans tar fram och
använder metoder för att motverka bland de anställda,
med särskilt fokus på kvinnor. Offentliga arbetsgivare har
ett ansvar att komma tillrätta med de högre sjukskriv-
ningstalen bland kvinnor.”
- att** motion B3 avslås
- att** programgruppens förslag punkt 3 bifalls
- att** programgruppens förslag punkt 4 bifalls
- att** motion B4 anses besvarad

Jämställdhet i näringslivet

Punkt 5, motion B5 yrkande 1 samt B6–B7

Punkt 5 i rapporten lyder:

”5. Utforma en jämställdhetsrankning av svenska företag.
Rankningen kan skötas av Diskrimineringsombudsmannen,
eller genom ett samarbete mellan arbetsmarknadens parter
och DO. Den kan bygga på redan tillgängliga uppgifter kom-
pletterat med frivilligt inskickade uppgifter från företagen.”

Motionären i **motion B5, yrkande 1** föreslår att punkt 5 i
programförslaget utgår. I motion **B6** föreslår motionären att
en ny punkt förs in i rapporten med lydelsen: ”För att minska
diskriminering av kvinnor på grund av kön i svenska börs-
bolagsstyrelser ska könsfördelningen i börsbolags valbered-
ningar bestå av minst 40 procent kvinnor.” I motion **B7** plä-
derar motionären för att Folkpartiet ska driva frågan om en
könskvoteringslag för offentligt ägda bolag samt privatägda
publika aktiebolag.

Frågan om ökad kvotering till börsbolagsstyrelserna eller
valberedningarna är en fråga som delar liberaler. Å ena sidan
kan hävdas att kvotering inte premierar kompetens och dug-
lighet då företag ska tvingas ta in minst 40 procent av vart-
dera könet. Å andra sidan måste var och en tillstå att det vore
märkligt om Sverige – och övriga världen – inte skulle ha
fler kompetenta kvinnor med tanke på den låga kvinnorepre-
sentationen.

Andelen kvinnor i de svenska börsbolagens styrelser upp-
går 2009 till 19,4 procent. Motsvarande siffra för 2008 var
18,5 procent. Av de bolag som ingick i mätningen förra året
har 34 bolag med låg andel kvinnor i styrelserna försvunnit,
vilket gör att det ser ut som andelen kvinnor i styrelserna har
ökat mer än vad den faktiskt har gjort. Om årets resultat jäm-
förs med 2008 års resultat för exakt samma bolag, så är det
44 kvinnor som försvunnit ur 255 styrelser och 45 kvinnor
har valts in i samma styrelser. Det har således skett en ökning
på 0,3 procent eller med andra ord endast *en* kvinna.

Tittar vi på utvecklingen över en längre tid ser vi en ökning
av kvinnor i svenska bolagsstyrelser mellan åren 2002–2006,
från 6,1 procent till 18,1 procent (i de svenska företagen på
OMX och NGM-listorna, enligt SIS ägarservice). Därefter
tycks utvecklingen ha stannat av.

Kvinnor i svenska börsbolagsstyrelser	
År	Andel (%)
2002	6,1
2003	11,6
2004	14,6
2005	16,1
2006	18,1
2007	18,7
2008	18,5
2009	19,4

Källa: SIS ägarservice

En ojämn könsfördelning i företagens styrelser får ringar på
vattnet eftersom det är styrelsen som utser företagets verk-
ställande ledning. Och med få kvinnor i ledande positioner
är rekryteringsunderlaget också sämre till chefsposterna. I
en internationell jämförelse av andel kvinnor i företagens
ledning som gjordes 2008 hamnar Sverige på plats 24 av
36 undersökta länder. Förra gången undersökningen gjordes,
2006, placerade sig Sverige på plats 14 av de 32 länder som
då medverkade.

Regeringen har varit framgångsrik i att öka andelen kvin-
nor i de statliga bolagen genom att aktivt arbeta med frå-
gan. Idag är 48 procent av styrelseledamöterna i de statliga
helägda bolagen kvinnor och 52 procent män. I de delägda
bolagen var uppdelningen 46 procent kvinnor och 54 procent
män. När det gäller ordförande har andelen kvinnor ökat från
33 procent till 35 procent. Regeringen vill vara en förebild i
arbetet med att få in fler kvinnor i bolagsstyrelserna.

Regeringen har även vidtagit andra åtgärder för att öka
jämställdheten i bolag och styrelser. I december 2008 besl-
tade regeringen om ett nationellt styrelseprogram för kvinnor.
Insatsen ska synliggöra och lyfta fram kompetenta kvinnor
som kan sitta i olika bolagsstyrelser. Programmet ska även
sprida goda exempel och skapa en debatt om vikten av att ha
fler kvinnor på styrelseposter utifrån ett tillväxtperspektiv.

Partistyrelsen anser att den låga andelen kvinnor på
ledande poster i det svenska näringslivet är ett fattigdoms-
bevis för ett land som på många andra håll kommit långt på

vägen mot jämställdhet. Frågan är då om lagstadgad kvotering är en önskvärd metod. Att lagstadga om kvotering framstår gärna som en tacksam politisk åtgärd för att komma till rätta med en skev fördelning – med ett enkelt beslut kan ju statsmakten då tvinga fram förändring.

Just där ligger också den stora nackdelen med kvotering. Att lagstifta om kvotering skulle innebära att statsmakten skapar sig tillträde till en arena som den hittills hållit sig borta ifrån, nämligen ägarnas rätt att själva utse sina representanter i styrelserna för enskilt ägda bolag. Därmed över-skrids en principiell gräns, där staten inte bara lagstiftar om hur bolagen ska skötas (genom aktiebolagslag, årsredovisningslag m.m.) utan också om vilka som ska få lov att styra ett företag.

En tänkbar invändning mot ovanstående resonemang är att det redan nu finns lagstiftning om hur en styrelse ska vara sammansatt och vilka som får ingå i den, till exempel genom obligatorisk arbetstagarrepresentation. Genom bl.a. jävsregler finns också förbud mot att bemanna vissa känsliga poster (såsom revisorsuppdrag) med personer som kan bedömas olämpliga. Den avgörande skillnaden ligger dock i att dagens bestämmelser innebär begränsningar avseende vilka intressen en person representerar. Obligatorisk könskvotering skulle däremot betyda en begränsning som tar sikte på vem personen själv är. Det skulle vara ett principiellt genombrott för en betydligt mer detaljerad styrning av företagens inre beslutsfattande och en motsvarande maktförskjutning i statens riktning. Detta får sitt starkaste uttryck i den norska lagstiftningen om könskvotering, som förvisso har varit framgångsrik i förhållande till sina uppsatta mål men som innebär att staten har rätt att tvångslikvidera alla företag som inte har en tillräckligt god könsbalans i sina styrelser.

Styrelsens ledamöter är i första hand ägarnas representanter. I de företag där staten är ägare, helt eller delvis, ska staten fortsätta vara pådrivande för en jämn könsfördelning i styrelserna. Som nämnts ovan har detta arbete varit framgångsrikt.

För att främja fler kvinnor på ledande poster i det svenska näringslivet finns det andra verktyg än kvotering. Ett sådant verktyg är öppna jämförelser. Partistyrelsen anser att det förslag som läggs fram i programgruppens punkt 5, det vill säga en ny form av jämställdhetsrankning av företag, är intressant och bör genomföras. En fördel med jämställdhetsrankning som metod är att de företag som arbetar framgångsrikt med jämställdhet också får uppmärksamhet för detta, medan ojämförda företag hamnar i skamvrån tillsammans med de företag som vägrar delta. Det blir alltså inte bara "name and shame" utan också "name and fame": förebilderna på jämställdhet ska också ha ett erkännande.

Med detta föreslår partistyrelsen att motion B5 yrkande 1 samt B6 och B7 avslås och att punkt 5 i rapporten bifalls.

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** programgruppens förslag punkt 5 bifalls
2. **att** motion B5 yrkande 1 avslås
3. **att** motion B6 avslås
4. **att** motion B7 avslås

Reservation

Jens Sundström

Jag reserverar mig till förmån för att det efter programgruppens punkt 5 införs en ny punkt med lydelsen:

"Jämnare könsfördelning i bolagsstyrelser. Att ta till vara kompetensen bland både kvinnor och män i vårt samhälle är viktigt även i styrelserummen. Ökningen av antalet kvinnor i börsbolagsstyrelserna har stannat av på en nivå strax under 20 procent. Offentligt ägda bolag och publika aktiebolag ska fram till 2012 leda utvecklingen mot en styrelserepresentation där det finns minst 30 procent ledamöter av vardera könet. Om detta mål inte nås är Folkpartiet beredd att utreda en lagstiftning på området liknande den lagstiftning som redan införts i Norge."

Jämställt föräldraskap

Ensamstående föräldrar

Punkterna 6–7

Punkterna 6 och 7 i rapporten lyder:

6. Underlätta för ensamstående föräldrar att försörja sig själva. Ensamstående föräldrar med låga inkomster, ofta kvinnor, har höga marginaleffekter. Vi vill därför utforma särskilda stöd för att möjliggöra för ensamstående föräldrar att kunna försörja sig själva och bli mindre bidragsberoende, t.ex. särskild jobbcoachning och utbildningsstöd. Det behövs också en bred översyn av försörjningsstöd, bostadsbidrag, barnbidrag och underhåll för att minska marginaleffekterna för ensamstående föräldrar.

7. Ta fram ett åtgärdsprogram som kan användas av bland annat kommunernas familjerådgivning, för att uppmuntra till delat ansvar för barnen vid separationer. Det finns otaliga exempel på barn och pappor som efter separationer mister kontakten med varandra. Förutom den känslomässiga förlusten så leder detta många gånger till att mammorna hamnar i en sämre ekonomisk situation. Det är därför viktigt av flera skäl att föräldrar delar på vårdnaden vid separationer.

När föräldrar separerar får oftast mamman huvudansvaret för barnen. Många ensamstående mammor har svårt att få pengar, arbete och tid med barnen att gå ihop. Folkpartiet har inte förespråkat särskilda ekonomiska stöd till ensamstående av flera skäl. Men det går att hjälpa de ensamstående föräldrar som har en tuff situation med åtgärder som inte försvagar arbetslinjen, eller till och med stärker den. Norge är ett exempel där det finns både särskilda studiestöd och flyttbidrag till ensamstående med småbarn. Stöden är utformade så att de ska bidra till att fler kommer i arbete, höjer sina inkomster och kan försörja sig själva.

Vi anser att liknande system bör införas i Sverige. Ensamstående föräldrar bör kunna få insatser som ökade möjligheter till flyttbidrag för att flytta till ett bättre betalt arbete, extra avdragsrätt för barnpassning (behöver kanske en barnflicka som hämtar på dagis el. dyl.), särskild studie- och yrkesvägledning, särskild ekonomisk rådgivningsservice från kommunen och en mentor, företrädesvis en annan ensamstå-

ende förälder. Alla insatserna ska syfta till att öka föräldrarnas möjligheter att försörja sig och sina barn. Jämställdhetsarbetsgruppen anser också att det behövs en bred översyn av socialbidrag, bostadsbidrag, barnbidrag och underhåll för att minska marginaleffekterna för ensamstående föräldrar.

Att mammorna ofta får huvudansvaret för barnen efter separationer leder till mer än ekonomiska bekymmer. Barnens kontakt med pappan blir ofta bristfällig, och det ojämna ansvaret leder ofta till ekonomiska tvister som försvårar vardagen för alla inblandade. En mer jämnt fördelad föräldraleidighet kan både förebygga separationer och bidra till ett mer jämnt fördelat ansvar efter en separation. Pappamånaderna och jämställdhetsbonus är viktiga åtgärder som leder utvecklingen i rätt riktning.

Med hänvisning till ovanstående föreslår partistyrelsen landsmötet att punkterna 6 och 7 i rapporten bifalls.

Föräldraleidighet och jämställdhetsbonus

Punkterna 8–10 och motionerna B8–B12

Punkterna 8–10 i rapporten handlar om föräldraleidighet och jämställdhetsbonus. De lyder:

”8. Förenkla och fördubbla utbetalningen av jämställdhetsbonus – så att pengarna bli ett bidrag och inte en skattereduktion. Införandet av jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen är en viktig hörnsten i den liberala jämställdhetspolitiken. I dag betalas jämställdhetsbonus ut som skattereduktion, då skatten sänks för den förälder som tagit ut flest föräldrapenningsdagar. Vi vill ändra detta så att bonusen sätts in direkt på vederbörandes lönekonto.

9. Att rätten till jämställdhetsbonus även ska omfatta arbetslösa och sjukskrivna föräldrar och inte enbart arbetande eller studerande föräldrar. I dag har enbart arbetande och studerande föräldrar rätt till jämställdhetsbonus. Ett jämställt föräldraskap är bra för barnen, familjen och samhället. Av den anledningen vill vi även att arbetslösa och sjukskrivna föräldrar ska få del av bonusen.

10. Införa jämställdhetsbonus i den tillfälliga föräldrapenningen för vård av sjukt barn. Mammorna tar ut den största delen av tillfällig föräldrapenning, s.k. vab-dagar. För att öka jämställdheten för uttaget av vab-dagar – liksom i föräldraförsäkringen – vill vi införa en jämställdhetsbonus i systemet.”

Jämställdhetsbonusen är onödigt komplicerad. Att den idag betalas ut via skatten gör att bonusen i de flesta fall inte blir tillgänglig för föräldrarna förrän långt efter att ledigheten är slut. Konstruktionen, ihop med dagens skatteregler, gör att det blir svårt att beräkna utfallet av olika val och möjligheten att påverka föräldrarnas beteende är sannolikt mindre.

Vi vill därför övergå till ett så enkelt system som möjligt. Varje dag som tas ut i föräldraleidighet, och som motsvaras av en dag som den andra föräldern tar ut, ska ge högre ersättning. Alltihop kan skötas helt automatiskt av Försäkringskassan, som ju redan sköter utbetalningarna av resten av föräldrapenningen och har tillgång till alla nödvändiga uppgifter. Vi anser också att nivån på bonusen bör höjas.

Att det bara är den ena föräldern som får del av bonusen, i normalfallet mamman, kan ställa till med problem om föräldrarna har separerat. Då har pappan mindre incitament att ta ut mer ledighet. Det ligger också en felaktig grundtanke bakom konstruktionen, att bara föräldrar som arbetar eller studerar ska få bonusen. Ett jämställt föräldraskap är bra för barnen och för samhället. Även om en av föräldrarna för tillfället är arbetslös eller sjukskriven så grundlägger en delad föräldraleidighet ett mönster av delat ansvar, som kan ge effekter många år framåt.

Vi vill också införa en jämställdhetsbonus i den tillfälliga föräldrapenningen d.v.s. vård av barn. Uttaget av s.k. vab-dagar tas till största delen ut av mammorna. Enligt uppgift från Försäkringskassan tar mammorna ut ca 65 procent av vab-dagarna. Därför föreslår folkpartiet att vi inför en jämställdhetsbonus vid uttag av vab-dagar för att öka incitamentet för män att ta en större andel av dagarna. Utbetalningarna skulle baseras på årsbasis och således skulle pengarna betalas ut i efterskott som ett bidrag på lönekontot.

Med anledning av detta föreslår partistyrelsen en något förändrad lydelse av **punkt 8: ”Gör jämställdhetsbonusen enklare och större.** Införandet av jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen är en viktig hörnsten i den liberala jämställdhetspolitiken. Men metoden är krånglig och pengarna kommer långt efteråt. Vi vill övergå till ett så enkelt system som möjligt där varje dag som motsvaras av en dag som den andra föräldern tar ut ska ge ersättning. Pengarna ska sättas in på lönekontot. Vi vill också höja nivån på bonusen.”

I **motion B8** yrkar motionären att föräldradagar borde få överlåtas till en barnpassare.

Föräldraförsäkringen är till för barn och deras föräldrar. Om vi skulle öppna upp för andra än barnets föräldrar att nyttja denna förmån kan vi vara på väg mot en utveckling som riskerar leda till att många föräldrar – på grund av en upplevd press från arbetsgivare att – snabbare går tillbaka till arbetet än vad som önskas. För de föräldrar som i dag önskar att någon annan än de själva ska ta hand om barnet är detta fullt möjligt att finansiera på annat sätt än via gemensamt skattefinansierade försäkringar. Mot denna bakgrund vill partistyrelsen föreslå landsmötet att **motion B8 avslås.**

Motionärerna bakom **motion B9** föreslår att en ny punkt förs in i jämställdhetsrapporten ”För att öka pappornas närvaro i familjen, och stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden, bör föräldraförsäkringen vara individuell.”

I **motion B10** föreslår motionären att en ny punkt förs in i jämställdhetsrapporten ”En liberal offensiv för ökad jämställdhet”: ”För att öka pappornas deltagande i och anknytning till familjen, stärka barnens rätt till sina föräldrar och förstärka kvinnornas ställning på arbetsmarknaden bör föräldraförsäkringen tredelas. En del var öronmärkt till respektive förälder och en del att fördela fritt.” I **motion B11** föreslår motionären också att föräldraförsäkringen tredelas.

I **motion B12** yrkar motionären på att de öronmärkta pappamånaderna i föräldraförsäkringen avskaffas.

Sverige har i en internationell jämförelse en unik föräldraförsäkring. I inget annat land ges föräldrar och barn så goda möjligheter att under barnets första viktiga år skapa förutsättningar för en god, innerlig och livsviktig relation. Denna försäkring är av många länder – som ligger långt efter oss vad gäller antal föräldradagar – ofta framhållen som ett föredöme. I t.ex. Tyskland arbetar regeringen med att föreslå ett system som är mer likt det svenska.

Partistyrelsen anser att en helt individualiserad försäkring skulle lämna för lite utrymme till den enskilda familjen att själva bestämma över sina liv. Dagens två örönmärkta pappa-respektive två mammamånader avspeglar en rimlig balans där båda föräldrarna uppmanas att ta ansvar för barnet. De delar som kan fördelas fritt är så stora att de räcker till den omsorg som barnet kräver innan en normal förskolestart.

En tredelad föräldraförsäkring minskar också flexibiliteten för föräldrarna, även om inte i lika hög grad som en helt kvoterad föräldraledighet. Det finns knappast någon familj där båda parter gör precis lika mycket av alla sysslor. Dessutom måste familjelivet kunna förenas på ett flexibelt sätt med yrkeslivet. Även en tredelning av föräldraförsäkringen skulle vara ett långtgående ingrepp i möjligheten att fördela dessa arbetsbördor inom familjen, med de extra svårigheter detta skulle medföra.

Det finns också andra komplikationer. Föräldrarna kan också befinna sig i en konflikt där de inte har hamnat i läget att den ena parten fått, eller ens önskar, ensam vårdnad, men den andra för tillfället är ovillig att alls ta på sig något ansvar för barnet. I sådana fall skulle en tredjedel av föräldrapenningen frysa inne, för en familj som redan har en svår situation.

Regeringen införde i juli 2008 – på initiativ av Folkpartiet – en jämställdhetsbonus i föräldraledigheten. Partistyrelsen anser att vi ska ge jämställdhetsbonusen en rejäl chans, genom att såväl förenkla som fördubbla bonusen, innan vi öppnar upp för en ökad kvotering av föräldraförsäkringen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår partistyrelsen att motion B9, B10, B11 och B12 avslås. Partistyrelsen föreslår även landsmötet bifalla punkterna 9–10 i jämställdhetsrapporten.

Minska stress och press för föräldrar och barn

Punkterna 11–12, motion B5, yrkande 2

Punkterna 11–12 i rapporten lyder:

”11. Införa en mer flexibel arbetstidslagstiftning. Många upplever tillvaron som oerhört pressande och stressande. Ansvar för familj, barn, gamla föräldrar och arbete ska rymmas på dygnets tjugofyra timmar. Att få större makt över sin tid genom en mer flexibel arbetstidslagstiftning skulle bidra till minskad stress.

12. Införa en utökad skattereduktion för hushållsnära tjänster till barnfamiljer. Vi vill utöka dagens 50-procentiga skattereduktion ytterligare för dagens barnfamiljer, så att fler får råd att ta hjälp med städning och därmed få mer tid över till familjen.”

Motionären i **motion B5, yrkande 2 yrkar att punkt 12 i programförslaget utgår.**

Under de senaste åren har det talats mycket om hur det s.k. livspusslet ska gå ihop. Studier visar att mer än hälften av de heltidsarbetande föräldrarna upplever sig vara tidspressade. Kvinnor känner sig mer pressade än män. Självfallet är det inte bara småbarnsföräldrar som upplever tidspress. Anledningarna till stress och press är flera. Från politiskt håll är det en omöjlighet att befria människor från alla stressfyllda situationer. Men ett mycket viktigt instrument tror vi är att människor ges större makt över sin arbetstid. Vi vill därför införa en mer flexibel arbetstidslagstiftning.

Ett annat sätt att minska stressen för just pressade småbarnsfamiljer är att utöka avdraget för hushållsnära tjänster för barnfamiljer. I dag finns en skattereduktion på 50 procent för att alla i jämställdhetsrapporten föreslås att skattereduktion utökas till 75 procent för barnfamiljer med barn upp till åtta år.

Punkt 12 i jämställdhetsrapporten handlar om att utöka skattereduktionen för hushållsnära tjänster till barnfamiljer. Skattereduktion för hushållsnära tjänster är en viktig reform för att människor lättare ska kunna kombinera jobb med ansvar för barn och familj.

Kvinnor ägnar dubbelt så mycket tid jämfört med män åt hushållsarbete. Kvinnor lönearbetar i regel färre timmar än män och då kvinnor har ett större ansvar för hem och familj blir antalet arbetande timmar i veckan lika stort. Men även om summan av betalt och obetalt arbete inte skiljer sig åt mellan könen, präglas den av stora olikheter. Småbarnsfamiljer är också en av de grupper som upplever störst tidspress. Som ett led för att stävja den stress och press många småbarnfamiljer upplever och samtidigt främja jämställdheten har jämställdhetsgruppen valt att lägga förslaget om ökad skattereduktion för småbarnfamiljer med barn upp till åtta år, vilket partistyrelsen ställer sig bakom.

Mot bakgrund av ovanstående vill partistyrelsen föreslå landsmötet **att motion B5 yrkande 2 avslås och att punkterna 11 och 12 bifalls.**

Barnomsorg på udda tider

Punkt 13, motion B5 yrkande 3 och motion B13

Punkt 13 i rapporten lyder:

13. Erbjud barnomsorg också på obekvämt arbetstid till dem som har behov av det på grund av sitt arbete och sin familjesituation. Alla föräldrar arbetar inte mellan nio och fem och de som arbetar i branscher med andra tider måste ha rätt till en god barnomsorg även andra tider. Den barnomsorgspress som regeringen infört kommer att underlätta för denna grupp föräldrar.

Motion B5, yrkande 3 handlar om att reservation 2 i jämställdhetsrapporten bifalls med undantaget från att den sista meningen i reservationen ska strykas. Reservation 2 i rapporten lyder: ”13. Alla kommuner ska erbjuda barnomsorg också på obekvämt arbetstid till dem som har behov av det på grund av sitt arbete och sin familjesituation. Alla föräldrar arbetar inte mellan nio och fem och de som arbetar i branscher med andra tider måste ha rätt till en god barnomsorg även andra tider. Rätten till barnomsorg på oregelbunden arbetstid bör därför skrivas in i skollagen.”

I motion **B13** föreslår motionären att den nuvarande lydelsen i punkt 13 i jämställdhetsrapporten stryks och ersätts med: ”Alla kommuner ska erbjuda barnomsorg också på obekvämt arbetstid till dem som har behov av det på grund av sitt arbete och sin familjesituation. Alla föräldrar arbetar inte mellan nio och fem och de som arbetar i branscher med andra tider måste ha rätt till en god barnomsorg även andra tider. Rätten till barnomsorg på oregelbunden arbetstid bör därför skrivas in i skollagen.”

Den svenska utbyggda och välfungerande förskolan har haft en avgörande betydelse för kvinnors insteg på arbetsmarknaden. En välfungerande förskola är också mycket vik-

tig för att småbarnföräldrar ska känna sig trygga med att lämna sina barn där. Men alla som arbetar – arbetar inte mellan nio och fem. Svenska kommunerna är i dag inte skyldiga att ordna förskola på udda tider, dvs. kvällar och helger. Alliansen har infört en barnomsorgspeng som kommer att ge föräldrar väsentligt större valfrihet på området.

God barnomsorg med minskade barngrupper, pedagogiskt utbildad personal samt hög omsorgskvalitet är en nyckel för att våra barn ska kunna utvecklas, föräldrar förvärvsarbeta och även kvinnor göra karriär. Även föräldrar med obekväma arbetstider ska kunna få tillgång till detta. Enligt Skolverkets undersökningar erbjuder ungefär varannan kommun barnomsorg under kvällar, nätter och helger. I 60 kommuner finns efterfrågan, men ingen barnomsorg på oregelbunden arbetstid i bruk. Möjligheten att finna fungerande barnomsorg på oregelbunden arbetstid varierar med andra ord stort i dagens Sverige. Samtidigt anser partistyrelsen att det kommunala självstyret är mycket viktigt. Att skriva in i skollagen att alla kommuner ska vara skyldiga att erbjuda barnomsorg även på obekväma arbetstider anser partistyrelsen inte är förenligt med det kommunala självstyret. Det är partistyrelsens uppfattning att den barnomsorgspeng som regeringen infört kommer att underlätta för de föräldrar som behöver barnomsorg på obekväma arbetstider. I övrigt får det vara upp till Folkpartiet på kommunal nivå att arbeta för införande av den här möjligheten, där efterfrågan finns.

Mot bakgrund av ovanstående vill partistyrelsen föreslå landsmötet att punkt 13 i rapporten bifalls och att motion B5 yrkande 3 och motion B13 avslås.

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** programgruppens förslag punkt 6 bifalls
2. **att** programgruppens förslag punkt 7 bifalls
3. **att** programmets punkt 8 ges lydelsen:
"Gör jämställdhetsbonusen enklare och större. Införandet av jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen är en viktig hörnsten i den liberala jämställdhetspolitiken. Men metoden är krånglig och pengarna kommer långt efteråt. Vi vill övergå till ett så enkelt system som möjligt där varje dag som motsvaras av en dag som den andra föräldern tar ut ska ge ersättning. Pengarna ska sättas in på lönekontot. Vi vill också höja nivån på bonusen."
4. **att** programgruppens förslag punkt 9 bifalls
5. **att** programgruppens förslag punkt 10 bifalls
6. **att** motion B8 avslås
7. **att** motion B9 avslås
8. **att** motion B10 avslås
9. **att** motion B11 avslås
10. **att** motion B12 avslås
11. **att** programgruppens förslag punkt 11 bifalls
12. **att** programgruppens förslag punkt 12 bifalls
13. **att** motion B5 yrkande 2 avslås
14. **att** programgruppens förslag punkt 13 bifalls
15. **att** motion B5 yrkande 3 avslås
16. **att** motion B13 avslås

Reservation 1

Karin Pilsäter

Jag reserverar mig till förmån för att programmets punkt 8 ges lydelsen: **"Gör jämställdhetsbonusen enklare.** Införandet av jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen är en viktig hörnsten i den liberala jämställdhetspolitiken. Men metoden är krånglig och pengarna kommer långt efteråt. Vi vill övergå till ett så enkelt system som möjligt där varje dag som motsvaras av en dag som den andra föräldern tar ut ska ge ersättning. Pengarna ska sättas in på lönekontot."

Motivering: De allra flesta föräldrar tjänar i dag påtagligt på att dela föräldraledigheten. Genom den extremt krångliga utformningen tillsammans med svåröverskådliga regler för föräldrapenning, inkomstbeskattning, semesterlöneregler och avtalsförmåner är det dock hart när omöjligt för nyblivna föräldrar att överblicka de ekonomiska konsekvenserna av sina val av fördelning av föräldraledighet. Nivån på dagens jämställdhetsbonus är mycket generös, och därför bör först en förenkling genomföras och kunna utvärderas innan ytterligare miljarder läggs på detta. Det finns betydligt mer angelägna områden för stöd för barnfamiljer.

Reservation 2

Jonas Andersson, Nina Larsson, Britt-Marie Lövgren, Birgitta Ohlsson, Karin Pilsäter, Barbro Westerholm

Vi reserverar oss till förmån för att motion B10 bifalls.

Särskilt yttrande 1

Adam Cwejman, Liberala Ungdomsförbundet

Jag instämmer i reservation 2 ovan.

Reservation 3

Jens Sundström

Jag reserverar mig till förmån för att motion B12 bifalls.

Motivering: Pappamånaderna har gått från att vara ett progressivt inslag i vår jämställdhetspolitik till att utgöra ett glastak, ett hinder, för att öka pappornas uttag av föräldradagar. Jag har stor respekt för dem som inser det orimliga att bibehålla de två pappamånaderna och i stället vill införa en tredelad föräldraförsäkring. Jag anser dock att det är en bättre väg att gå att vi först avskaffar dagens kvotering, och ger vår jämställdhetsbonus en rejäl chans. Dagens pappamånader cementerar männens låga uttag av föräldradagar.

Reservation 4

Lotta Edholm, Karin Pilsäter

Vi reserverar oss till förmån för att programgruppens förslag punkt 12 avslås.

Motivering: Dagens femtioprocentiga skattereduktion på HUS-tjänster är oerhört generöst. Samtidigt innebär de 50 procent som återstår att det ändå inte blir något skattebortfall om alternativet är att köpa svart eller inte alls. Ytterligare 25 procent är alltså alltid en ren subvention som innebär en direkt kostnad för staten. Stöd till barnfamiljer bör så långt möjligt vara generellt, så att man kan bestämma själv vad pengarna ska användas till. Förslaget innebär en styrning och därmed värdering av vad som är mest eftersträvsvärt.

Hämtpizza, hemleverans av veckoköp eller inlämning av blusar för tvätt och strykning ger också mer tid för barnen. Ökat stöd till barnfamiljerna bör i första hand ske genom höjt barnbidrag.

Reservation 5

Birgitta Ohlsson, Barbro Westerholm

Vi reserverar oss till förmån för att motion B13 bifalls.

Särskilt yttrande 2

Maria Lundqvist-Brömster, Liberala kvinnor

Jag anser att motion B13 bör bifallas. Min uppfattning är att föräldrar med oregelbunden arbetstid ska ha rätt till barnomsorg och att detta ska skrivas in i skollagen, såväl ur ett föräldra- som ur ett barnperspektiv. För många ensamstående mammor är denna rättighet en förutsättning för att över huvud taget kunna försörja sig.

Övriga jämställdhetsfrågor

Stärk papporna i föräldrautbildningen

Punkt 14

Punkt 14 i rapporten lyder:

”Att föräldrautbildning än mer ska satsa på att stärka papporna i sin föräldraroll. Att pappor blir mer närvarande i sina barns liv har alla – inte minst barnen – allt att vinna på. Därför vill vi än mer att papporna lyfts fram i föräldrautbildningar.”

Föräldrar är barns viktigaste vuxna. Bra relationer mellan vuxna och barn ökar utsikterna till en god hälsa under hela livet. I januari 2009 presenterades betänkandet *Föräldrastöd – en vinst för alla, Nationella strategin för samhällets och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap* (SOU 2008:131). I betänkandet förs en rad förslag fram till hu en långsiktig strategi för ett generellt föräldrastöd kan utformas. Förslagen är i mångt och mycket lovbara. Jämställdhetsgruppen hade dock gärna sett än en större tydlighet hade talat om behovet av att stärka just pappornas i sin föräldraroll. Flera studier påpekar barns behov av sina pappor. Med det som argument anser vi att det är viktigt att särskilt påtala pappornas viktiga betydelse för sina barn.

Mot bakgrund av ovanstående vill partistyrelsen föreslå landsmötet att bifalla punkt 14 i rapporten.

Mäns våld mot kvinnor

Punkterna 15–17, motionerna B14 och B15

Punkt 15 i rapporten lyder:

”Att gärningsmän som bryter mot besöksförbudet ska föras med fotboja. Även livvaktsskydd kan behövas i mycket svåra fall där gärningsmannen är känd och kontinuerligt vägrar att lämna kvinnan i fred.”

I motion **B14** föreslår motionären att ändra texten i **punkt 15** i jämställdhetsrapporten till:

15. ”Att gärningsmän som bryter mot besöksförbudet ska föras med fotboja. Även livvaktsskydd kan behövas i mycket svåra fall där gärningsmannen är känd och kontinuerligt vägrar att lämna kvinnan eller mannen i fred.”

Punkt 16 och 17 lyder:

”16. Införa kommunarrest för misshandlande män och i vissa fall även länsarrest. I riktigt grova fall av våld mot kvinnor, så kallad grov kvinnofridskränkning, där besöksförbudet ständigt kränkts anser vi att kommunarrest ska kunna införas för misshandlande män.

17. Tillsätta en haverikommission som utreder varje fall då en kvinna mister livet till följd av brott begånget av en nära anhörig. Efter det fruktansvärda mordet på pojken Bobby 2006 har alliansregeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att tillsätta en ’social haveriutredning’ för att förhindra att fler barn misshandlas till döds. Socialstyrelsen har nu lämnat förslag på ett motsvarande system då en kvinna mister livet till följd av brott begånget av närstående. Det förslaget bör genomföras.”

I motion **B15** föreslår motionären att landsmötet beslutar ändra texten i punkt 17 i jämställdhetsrapporten till: **”17. Tillsätta en haverikommission som utreder varje fall då en kvinna eller man mister livet till följd av brott begånget av närstående.** Efter det fruktansvärda mordet på pojken Bobby 2006 har alliansregeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att tillsätta en ’social haveriutredning’ för att förhindra att fler barn misshandlas till döds. Socialstyrelsen har nu lämnat förslag på ett motsvarande system då en kvinna mister livet till följd av brott begånget av närstående. Det förslaget bör genomföras och att det även ska gälla män som mister livet till följd av brott begånget av närstående.”

Att kvinnor blir utsatta för fysiska och psykiska kränkningar och misshandel är oacceptabelt för varje samhälle som vill kalla sig demokratiskt. Mäns våld mot kvinnor är ett globalt problem. Världshälsoorganisationen WHO beräknar att en tredjedel av världens kvinnor och flickor någon gång eller flera gånger utsatts för våld eller våldtäkt.

Mäns våld mot kvinnor utgörs av ett komplext mönster av övergrepp som omfattar hot om våld, trakasserier, fysiskt våld, psykiskt våld och känslomässiga övergrepp, isolering, social och ekonomisk kontroll. Mäns våld mot kvinnor är en kränkning av den kroppsliga integriteten och ett direkt hot mot kvinnors grundläggande friheter och rättigheter.

Partistyrelsen kan naturligtvis instämma med motionärerna i motion B14 och B15 att såväl kvinnor som män utsätts för våld, trakasserier och hot från partner och före detta partner. All tillgänglig kunskap talar dock om att mäns våld mot kvinnor i nära relationer är mera utbrett. Därför är det inte underligt att det är just det som kommer i fokus, åtminstone till synes, genom att språkbruket här precis som på andra håll i högre grad fångar det statistiskt vanliga än det ovanliga. Det kan emellanåt leda till problem med osynliggörande. Men det politiska fokus på mäns våld mot kvinnor som rått under ett drygt decennium har faktiskt lett till ökad kunskap även om kvinnors våld mot män och samkönat partnervåld.

Partistyrelsen anser att motionären har en viktig poäng och anser att det vore önskvärt hitta en formulering där det framgår att det huvudsakligen är kvinnor som är utsatta, men

där det framgår tydligt att lagarna ska vara könsneutrala. I det här sammanhanget är dock jämställdhetsfrågan i fokus och partistyrelsen vill ändå argumentera att mäns våld mot kvinnor är ett mycket mer utbrett samhällsproblem, inte bara i kraft av att det är statistiskt sett så mycket vanligare utan också därför att det är sig befäster och förstärker de samhällsmönster som skapar ojämlikheten. Det får därför anses befogat att tala om mäns våld mot kvinnor som ett större *jämställdhetsproblem* än annat partnervåld, och utan att detta på något sätt föringrar eller relativiserar den smärta som andra offer för partnervåld utsätts för.

De förslag gruppen lämnar i punkt 15, 16 och 17 ligger väl i linje med Folkpartiets tidigare politik på området. Att förövare som upprepade gånger överträder besöksförbud bör kunna förses med elektronisk fotboja är ett enkelt och mycket billigt sätt att skapa större trygghet för den som utsätts för brott och kränkningar. Folkpartiet har även tidigare krävt såväl haverikommissioner som möjlighet till livvaktsskydd. Det är beklagligt att sådana förslag fortfarande ska vara aktuella, men i högsta grad önskvärdt att Folkpartiet fortsätter att driva dessa viktiga frågor.

Mot bakgrund till ovanstående vill partistyrelsen föreslå landsmötet att motion B14 gällande punkt 15 bifalls, motion B15 gällande punkt 17 bör anses besvarad, punkt 17 i rapporten bifalls samt att punkt 16 ges lydelsen:

”16. Inför omvänd kommunarrest för misshandlande män och i vissa fall även omvänd länsarrest. I riktigt grova fall av mäns våld mot kvinnor, så kallad grov kvinnofridskränkning, där besöksförbudet ständigt kränkts anser vi att omvänd kommunarrest ska kunna införas för misshandlande män, dvs. att området för besöksförbud ska kunna omfatta en hel kommun.”

Utrikes

Punkterna 18–22, motion B5 yrkande 4 och motionerna B16–B17

Punkt 18 och 19 i programmet handlar om att ge kvinnor större utrymme i internationella organ genom att eftersträva jämnare könsfördelning samt att bistånd behöver öronmärkas för kvinnors behov i form av arbete för reproduktiva rättigheter, mödravård och kvinnors organisering. Båda punkterna ligger väl i linje med den politik Folkpartiet för i dag. Partistyrelsen föreslår därför att **punkt 18 och 19 bifalls**.

Punkt 20 i rapporten vill öka uppmärksamheten kring kvinnors situation i krig och implementeringen av FN-resolution 1325 för att öka kvinnors deltagande i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter. I många av de länder där krig pågår är kvinnor särskilt utsatta. Dagligen blir kvinnor utsatta för misshandel, våldtäkter och övergrepp – just för att de är kvinnor. Afrikanska Kongo är ett av de värsta länder i världen på att utnyttja kvinnor i krigsföringen. Partistyrelsen delar i detta avseende helt programgruppens åsikter.

Punkten tar även upp frågan om ifrågasättande av svensk vapenexport till länder med ”könsapartheid”. Motionären anser att det är svårt att hävda motsatsen, nämligen att vapenexport ska genomföras till länder med könsapartheid, men å andra sidan finns det oerhört många andra anledningar för Sverige att inte exportera vapen till ett land. Andra aspekter att beakta i samband med vapenexport skulle kunna vara landets inställning till religionsfrihet, sexuell läggning, funktionshinder m.m. i sin militära organisation.

I motion B5, yrkande 4 vill motionären att sista meningen i **punkt 20** i programförslaget utgår. Partistyrelsen anser att motionären har en tydlig poäng i sitt resonemang. Det ska ställas krav på de länder som kan komma ifråga för svensk vapenexport. Folkpartiet har sedan länge drivit att det grundläggande kravet ska vara demokrati. I synen på om ett land är demokratiskt eller ej, ingår hur väl det respekterar mänskliga rättigheter, skyddar religiösa eller etniska minoriteter och liknande frågor. Det är där självklart att väga in också jämställdhet som en faktor. Partistyrelsen anser därför att **motion B5, yrkande 4 bör bifallas och punkt 20 i övrigt bifallas**.

Punkt 21 berör kvinnors utsatta situation vid flyktingkriser. Rätten att inte utsättas för könsrelaterat våld är i allra högsta grad en fråga om demokrati, jämställdhet och grundläggande mänskliga rättigheter – oavsett var i världen man lever. Vi anser att förföljelse på grund av kön ska ses som flyktingsskäl exempelvis könsstymning, sexuellt våld och misshandel. Vi anser också att det är särskilt viktigt att uppmärksamma flickor och kvinnors sårbarhet i flyktingkatastrofer.

I motion **B16** yrkar motionären att landsmötet ska besluta ändra texten i **punkt 21** i jämställdhetsrapporten till: ”Uppmärksamma flickors/kvinnors/pojkars/mäns sårbarhet i flyktingkriser. Att hänsyn till kvinnor och mäns situation alltid ska beaktas då Sverige deltar i internationella operationer. Vi anser att förföljelse på grund av kön ska ses som ett flyktingsskäl ex. könsstymning, sexuellt våld och misshandel.”

Naturligtvis är alla människor i en flyktingsituation utsatta. Men det punkt 21 tar upp är att kvinnor under senare decennier vid ett flertal konflikter runt om i världen varit utsatta för en särskilt grym form av terror – systematiska våldtäkter, sexuellt våld och misshandel. Kongo är ett exempel på ett land där just flickors och kvinnors mänskliga rättigheters å det grövsta kränks systematiskt som en del i landets krigsföring. Kriget i Balkan och Rwanda är andra exempel då systematiska övergrepp mot flickor och kvinnor ägde rum som ett medel för etnisk krigsföring.

Partistyrelsen tycker det är viktigt att detta uppmärksammas särskilt och menar att det kan ske utan att mäns eller pojkars utsatthet ignoreras. **Motion B16 bör med detta anses besvarad och punkt 21 bifallas**.

Punkt 22 tar upp kvinnors utsatthet i fattiga länder och förespråkar internationella kampanjer mot kvinnoförtryck såsom könsstymning, sexslaveri, våldtäkt och misshandel. Punkten slår fast att vi bör anse tillgång till fria, lagliga och säkra aborter som en rättighet för alla kvinnor i världen.

I motion **B17** anser motionären att texten i **punkt 22** i jämställdhetsrapporten ska ändras till:

22. ”Stärk kvinnors och mäns mänskliga rättigheter. Vi vill föra internationella kampanjer mot förtryck av kvinnor och män såsom könsstymning, sexslaveri, våldtäkt och misshandel. Vi vill att Sverige aktivt arbetar för att fria, lagliga och säkra aborter ska betraktas som en rättighet för alla kvinnor i världen.”

Det finns särskilda problem som drabbar just kvinnor, det kan vi inte blunda för. Folkpartiet arbetar naturligtvis för att stärka allas mänskliga rättigheter, men vi måste samtidigt se att vi lever i en värld där kvinnor överlag har en svag ställning, tvingas arbeta hårt för lite eller inga pengar, många gånger i princip lever som slavar. Av världens 1,3 miljarder

fattiga människor är uppskattningsvis 70 procent kvinnor. I de flesta länder har dubbelt så många kvinnor som män oavlönade arbeten.

Kvinnorörelsen världen över har i decennier intensivt kämpat för att kvinnors rätt att bestämma över sin egen kropp och sexualitet ska skyddas och stärkas. En kamp som vi liberaler självklart deltar i. Varje år utsätts två miljoner flickor för könsstympning. Varje dag dör flera hundra kvinnor i världen på grund av illegala aborter. Sverige ska aktivt arbeta för att fria, lagliga och säkra aborter ska betraktas som en rättighet för alla kvinnor i världen. Det skulle stärka kvinnors hälsa, makt över sitt liv och sin frihet. Partistyrelsen vill med detta föreslå att **punkt 22 bifalls och motion B17 avslås**.

Jämställd medicinsk forskning

Punkterna 23–25

Punkterna 23–25 i rapporten lyder:

”23. Ta in könsperspektiv i medicinsk forskning. För att få forskningsmedel bör en ansökan redan från början visa hur könsperspektivet ska ingå i studien.

24. Använd den könsuppdelade statistiken. Det bör utredas hur Sverige på ett bättre sätt kan utnyttja den potential som våra hälsoregister inklusive det individbaserade läkemedelsregistret erbjuder.

25. Utvärdera vård och vårdutbildningar utifrån ett genusperspektiv. Socialstyrelsens tillsyn av hälso- och sjukvården bör alltid inkludera ett genusperspektiv, när det är relevant. På samma sätt ska Högskoleverket inkludera ett genusperspektiv i sina utvärderingar av vårdutbildningar.”

En stor del av den medicinska forskningen har utförts av män och haft mannen som utgångspunkt. I Sverige har vi en omfattande köns- och åldersspecifik statistik över läkemedelsanvändning. Men de möjligheter som finns för registerforskning med könsperspektiv har inte utnyttjats i så hög grad som skulle kunna vara möjligt på grund av brist på såväl forskare som ekonomiska resurser. Det bör därför utredas hur Sverige på ett bättre sätt kan utnyttja den potential som våra hälsoregister samt det individbaserade läkemedelsregister erbjuder.

På senare tid har också Socialstyrelsen stärkt sin roll som kvalitetskontrollant. Jämställdhetsgruppen anser att det vore önskvärt om Socialstyrelsen i detta också för in genusperspektivet i frågor som berör kvalitetssäkring m.m. Utvärdering av olika vårdprogram bör därför inrymma analys av i vilken utsträckning könsperspektivet kommer in i utbildningarna och eventuella brister bör i så fall rättas till.

Partistyrelsen delar inriktningen i programgruppens förslag, **men föreslår en annorlunda lydelse av punkt 23: ”Ta in könsperspektiv i medicinsk forskning. För att få forskningsmedel bör en ansökan redan från början då det är relevant visa hur könsperspektivet ska ingå i studien.” Partistyrelsen föreslår även att punkterna 24–25 i rapporten bifalls.**

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

- att** programgruppens förslag punkt 14 bifalls
- att** programmets punkt 15 ges lydelsen: **”Gärningsmän som bryter mot besöksförbudet ska förses med fotboja.** Även livvaktsskydd kan behövas i mycket svåra fall där gärningsmannen är känd och kontinuerligt vägrar att lämna kvinnan eller mannen i fred.”
- att** motion B14 därmed bifalls
- att** programgruppens förslag punkt 16 ges lydelsen: **”Inför omvänd kommunarrest för misshandlande män och i vissa fall även omvänd länsarrest.** I riktigt grova fall av mäns våld mot kvinnor, så kallad grov kvinnofridskränkning, där besöksförbudet ständigt kränkts anser vi att omvänd kommunarrest ska kunna införas för misshandlande män, dvs. att området för besöksförbud ska kunna omfatta en hel kommun.”
- att** programgruppens förslag punkt 17 bifalls
- att** motion B15 anses besvarad
- att** programgruppens förslag punkt 18 bifalls
- att** programgruppens förslag punkt 19 bifalls
- att** programmets punkt 20 ges lydelsen: **”Beakta särskilt kvinnors situation i säkerhetspolitiken.** Vi vill att FN-resolution 1325 implementeras globalt. Resolutionen 1325 syftar till att öka kvinnors deltagande i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter. Vi vill också se fler kvinnor i internationella militära och polisiära operationer.”
- att** motion B5 yrkande 4 därmed bifalls
- att** programgruppens förslag punkt 21 bifalls
- att** motion B16 anses besvarad
- att** programgruppens förslag punkt 22 bifalls
- att** motion B17 avslås
- att** programmets punkt 23 ges lydelsen: **”Ta in könsperspektiv i medicinsk forskning.** För att få forskningsmedel bör en ansökan redan från början då det är relevant visa hur könsperspektivet ska ingå i studien.”
- att** programgruppens förslag punkt 24 bifalls
- att** programgruppens förslag punkt 25 bifalls

Demokratipolitik

Statsskicket, motion B18–B21

I motion **B18** föreslås att landsmötet beslutar att Folkpartiet ska verka för införande av ett republikanskt statskick i Sverige. Motionären menar att Torekovskompromissen var ett bra första steg i avskaffandet av ett odemokratiskt statskick och menar att tiden nu är mogen att avskaffa monarkin. Motionären framför som argument för detta framför allt de inskränkningar i medborgerliga fri- och rättigheter som enligt successionsordningen gäller monarken och tronarvinge.

I motion **B19** föreslås en förändring i partiprogrammet i syfte att partiet tar ställning för att Sveriges statskick ska

vara republik. Motionären anför som skäl huvudsakligen att alla offentliga poster ska vara öppna för alla medborgare och tillsättas på basis av lämplighet och inte släktband eller liknande.

I motion **B20** föreslås att Folkpartiet liberalerna ska verka för att Sverige blir en republik. Motionären anför som skäl till detta att det inte är förenligt med demokratiska principer att ärva ämbetet som statschef.

I motion **B21** föreslås att arvsmonarkin avskaffas och att statsöverhuvudet oavsett titel ska väljas i offentliga val. Motionären anför att arvsmonarkin infördes under Gustav Vasas tid som kung och att kungar innan detta valts vid ting vid Mora stenar. Motionären förespråkar att partiet tar ställning för en återgång till ett system där monarken väljs i stället för att titeln ärvs men anför inga detaljerade förslag avseende längd på mandatperioder eller liknande.

Partistyrelsen vill i detta sammanhang påminna om att liberalismen i Europa uppstod på 1700-talet bland annat som en reaktion mot kungligt envælde. Svenska liberaler införde allmän och lika rösträtt i Sverige i strid med monarkin och högern. Liberalernas duster med inskränkta monarker var stundtals hård. Särskilt uppmärksammas är Gustav V:s borggårdskupp 1914 som resulterade i att den liberale statsministern Karl Staaff avgick i protest mot kungens antiparlamentariska agerande. Också efter det att parlamentarismen i realiteten har införts har kungamakten försökt att spela en politisk roll, exempelvis under den så kallade midsommar-krisen 1941 rörande tysk transitering på svensk järnväg.

Den nuvarande grundlagen slår fast att Sverige är en konstitutionell monarki enligt vilken statschefen enbart har ceremoniella och representativa uppgifter. Detta är resultatet av den s.k. Torekov-kompromissen 1970, som bland annat Folkpartiet ställde sig bakom.

Partistyrelsen konstaterar att Torekov-kompromissen innebär att statschefen saknar makt. Monarkins maktställning i det politiska systemet är således redan undanröjd.

Avseende inskränkningarna i regentens och tronarvingens rättigheter kan partistyrelsen konstatera att de upphör att gälla om regentens eller tronarvinge abdikerar eller fransäger sig sin plats i successionsordningen. Folkpartiet har även i riksdagen (motion 2003/04:K290) tagit ställning för att kravet på regentens religiösa tillhörighet ska tas bort.

Även om det går att anföra principiella argument mot arvsmonarkin anser partistyrelsen att Torekov-kompromissen visat sig fungera väl och har ett starkt folkligt stöd. Det saknas alltså anledning att i dag väcka frågan om statsskickets grunder.

Partistyrelsen föreslår med detta att motion B18, B19, B20 och B21 avslås.

Författningsdomstol, motion B52, yrkande 3

I motion **B52, yrkande 3**, föreslås att Folkpartiet ska verka för att en författningsdomstol inrättas i Sverige.

Partistyrelsen vill understryka att respekten för grundlagarna måste genomsyra hela det politiska systemet och rättsväsendet. Samtidigt har Sverige internationellt sett svaga kontrollmöjligheter för att säkerställa att de lagar och andra författningar som införs står i samklang med grundlagarna. Inrättandet av en författningsdomstol skulle enligt vår bedömning stärka skyddet för de medborgerliga fri- och rättigheterna då riksdagens möjligheter att stifta lagar som står i strid med våra grundlagar skulle minska. Av den orsaken har

Folkpartiet liberalerna länge förespråkat att en särskild författningsdomstol inrättas vilket även uttrycks i partiprogrammet. Motionärens vilja är alltså redan Folkpartiets politik.

Partistyrelsen föreslår med detta att motion B52, yrkande 3 anses besvarad.

Valsystemet, motion B22–B28

I motion **B22** föreslås att blankrösterna i allmänna val ska påverka antalet mandat i riksdagen så att antalet mandat att fördela mellan de partier som kommer in blir färre ju fler blankröster som avgivits. En lägsta gräns för antalet mandat föreslås också. Motionären anför som skäl till förslaget att det skulle kunna kanalisera bort stöd från missnöjda väljare till extrema partier om dessa personer i stället ges möjlighet att minska antalet valda politiker.

I motion **B23** föreslås ett liknande system som i föregående motion med skillnaden att motionären inte önskar att blankröster utan valdeltagande ska vara avgörande för antalet mandat som finns att fördela i de församlingar som utses i allmänna val. Det föreslås även att partistodet ska sättas i relation till valdeltagandet.

Partistyrelsen vill inledningsvis understryka betydelsen av att alla demokratiska krafter, inte minst de politiska partierna, aktivt arbetar för att visa på vikten av deltagande i de allmänna valen. Som politiskt parti har vi ett särskilt ansvar att ta fram och förmedla ett tydligt politiskt budskap till medborgarna och att avhålla oss från osakliga angrepp på våra politiska meningsmotståndare. Genom tydlighet, engagemang och ansvarstagande bygger vi förtroendet för det demokratiska politiska systemet och minskar grogrunden för extrema rörelser.

Partistyrelsen delar däremot inte motionärernas syn på att antalet mandat i de politiska församlingarna bör variera med valdeltagande eller andel blankröster. Den svenska demokratiska modellen bygger på att medborgarna i allmänna val får avge röster för att sända representanter att företräda dem i olika parlamentariska församlingar. Antalet mandat i exempelvis riksdagen har beslutats med bas i att det efter valen ska kunna finnas en god geografisk, demografisk och åsiktsmässig spridning bland ledamöterna. Antalet mandat har även satts till ett udda tal för att undvika att hamna i en situation där lotten kan tvingas avgöra maktförhållandena mellan två politiska grupperingar.

Partistyrelsen menar att det är av stor principiell betydelse att grunderna för vårt statskick ska beslutas i bred politisk enighet. Det vore därför främmande att ett avgörande inflytande över storleken på de parlamentariska församlingarna skulle ges till en liten minoritet av väljarna alternativt de som avstår från att delta i de offentliga valen. I detta sammanhang kan konstateras att den parlamentariska grundlagskommitté som har arbetat med att ta fram förslag till revideringar av våra grundlagar har presenterat ett förslag som representanterna för alla partier i utredningen, däribland även Folkpartiet, har ställt sig bakom.

Rätten att rösta och kandidera i offentliga val är just en medborgerlig rättighet och inte en skyldighet. Oaktat hur kraftigt vi än ogillar den politiska agendan hos andra partier som kandiderar i de allmänna valen är det ovillkorligt upp till väljarna att avgöra vilka de vill rösta på, förutsatt att de vill utnyttja sin rösträtt. Partistyrelsen delar inte heller motionärens syn på att partistodet bör variera med valdeltagandet. Partistyrelsen föreslår med detta att **motion B22 och B23 avslås.**

I motion **B24** föreslås att Folkpartiet ska arbeta för att på prov tillåta omröstning via Internet vid 2010 års val och att alla röstberättigade ska ha möjlighet att rösta via Internet vid valet 2014. Som argument därtill anförs att det skulle kunna leda till ökat valdeltagande och underlätta för svenskar i utlandet som vill delta i valen. Även i motion **B26, yrkande 3** föreslås motionären att elektronisk röstning bör tillåtas i riksdagsvalen.

Partistyrelsen menar att möjligheten att rösta via Internet i allmänna val och folkomröstningar utgör en önskvärd utveckling av det svenska valsystemet och välkomnar därför motionärernas förslag. Partistyrelsen vill dock understryka att samma mycket hårda krav på rättssäkerhet och tillförlitlighet bör ställas upp på sådana system och att den tekniska utvecklingen av dessa system måste vara det som avgör när de kan tas i bruk. Medborgarna ska aldrig behöva känna det minsta tvivel om att alla röster som avges i valen räknas på ett korrekt sätt och det får inte finnas möjlighet till valfusk. Med detta sagt kan det bli svårt att öppna upp för omröstning via Internet redan i valet 2010 men partistyrelsen ser inte heller någon anledning att dröja med att utveckla fungerande och tillförlitliga system utan hoppas att den utvecklingen kommer igång så snart som möjligt. Partistyrelsen föreslår med detta att **motion B24 och B26 yrkande 3 anses besvarade**.

I motion **B25** föreslås att partistyrelsen ges i uppdrag att inför de allmänna valen i september 2010 arbeta för tillhandahållandet av aktuella, korrekta, kompletta och tillförlitliga valsedlar i landets alla vallokaler genom nyttjande av moderna datadistributionsteknik. Det föreslås att valmyndigheten ges i uppdrag att ta fram ett system där alla röstberättigade får ett röstkort med streckkod som kan införas i en skrivare vid alla landets vallokaler för att på så vis få ut korrekta valsedlar för den valkrets där en väljare har rätt att rösta. Som argument för reformen framförs att det skulle underlätta logistiken i samband med valen, minska möjligheten för odemokratiska krafter att stjåla eller gömma undan valsedlar i vallokalerna och att det skulle utgöra en miljöbesparande reform.

Partistyrelsen delar motionärens syn på att distribution av valsedlar genom ett system i enlighet med det som föreslås vore intressant att överväga men menar att det är den typen av fråga som bör avgöras av Valmyndigheten. Med det föreslår partistyrelsen att **motion B25 anses besvarad**.

I motion **B26, yrkande 1, 2, 4 och 5** föreslås att mandatperioderna kortas till ett år, att småpartispärrarna till riksdagen slopas, att alla riksdagskandidater bör få tillgodoräkna sig personkryss från hela riket samt att väljare bör få kryssa ett obegränsat antal kandidater på en och samma lista.

Som argument för kortade mandatperioder anförs att det skulle ge färre svikna vallöften och snabbare chans till revansch för de partier som förlorar. Förslaget om ökad möjlighet att kryssa motiveras med att det skulle öka den enskilde väljarens makt.

Partistyrelsen delar inte motionärens ståndpunkt vad gäller frågan om mandatperiodernas längd. Det är av stor betydelse för det demokratiska systemets trovärdighet att den politiska majoritet som vinner ett val också ges en rimlig möjlighet att genomföra den politik som de har gått till val på. Genomförande av politik är och bör vara en process som tar tid då frågor måste utredas och beredas i god ordning.

Partistyrelsen delar inte heller motionärens syn vad gäller spärren på fyra procent till riksdagen. Det är självklart viktigt att utslagen i de allmänna valen på ett så klart sätt som möjligt

ska återspeglas i mandatfördelningen i riksdagen. Det är också av stor betydelse att det finns en rimlig möjlighet att samla en parlamentarisk majoritet för att kunna bilda en regering som kan driva igenom den politik en majoritet av folket givit sitt stöd i de allmänna valen. Mot denna bakgrund finns goda skäl att behålla kravet på att ett parti ska samla minst fyra procent av rösterna för att få ta plats i Sveriges riksdag.

Även om partistyrelsen i likhet med motionären anser att personvalet bör få starkare genomslag är partistyrelsen inte beredd att nu binda sig vid ett ställningstagande om att en väljare bör få kryssa obegränsat med kandidater utan anser att detta bör betraktas som en av flera tänkbara modeller. Vad gäller förslaget att tillåta personröstning på kandidater i andra valkretsar än den där väljaren har rösträtt kan partistyrelsen konstatera att det trots den goda intentionen att stärka personvalet torde vara mycket svårt att genomföra utan mycket omfattande förändringar i valsystemets uppbyggnad eftersom det är konstruerat som så att antalet mandat i varje valkrets bygger på antalet röstberättigade i den valkretsen. Med detta föreslår partistyrelsen att **motion B26 yrkande 1 och 2 avslås samt att yrkande 4 och 5 anses besvarade**.

I motion **B27** föreslås att det införs en spärr om fyra procent av de samlade rösterna för att ett parti ska få ta plats i kommunfullmäktige och att den befintliga spärren för landstingsfullmäktige höjs från tre procent till fyra procent. Som argument därtill anförs framför allt att det skulle kunna motverka mängden enfrågepartier i de valda församlingarna.

Partistyrelsen vill här åter igen anknyta till den parlamentariska grundlagsutredningen som har behandlat frågan om s.k. spärrar för småpartier i kommuner och landsting utan att föreslå några justeringar av de befintliga reglerna. Av utredningens betänkande framgår att det i icke valkretsindelade kommuner fordras mellan 2,08 och 3,22 procent av rösterna för att nå ett mandat. I de valkretsindelade kommunerna krävs som regel mellan 4 och 6,66 procent av rösterna för att nå ett mandat. För att skapa en möjlighet att komma till rätta med en ohållbar parlamentarisk situation i kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige föreslår grundlagsutredningen i stället att det införs en möjlighet att besluta om extra val till fullmäktige mellan ordinarie val. Detta är ett förslag till konstitutionell nödgärd som Folkpartiet lanserat. Partistyrelsen menar att den lösning som en enig utredning har stannat vid också bör implementeras.

I motion **B28** föreslås att partistyrelsen ges i uppdrag att verka för en ändring av kommunallagen så att uppdelning av valkretsar ska kräva utjämningsmandat. Som Argument därtill anförs att detta motverkar möjligheten att manipulera valresultat genom hur man drar gränsen för valkretsarna.

Partistyrelsen delar motionärens syn vad gäller behovet att reformera vallagen och anser att valkretsindelningen i kommuner ska slopas eller alternativt att utjämningsmandat införs. En sådan reform är också något som Folkpartiet aktivt arbetar för riksdagen. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B27 avslås och att motion B28 anses besvarad**.

Regionfrågan och annan förvaltningspolitik

Framtidens regioner, motion B29–B32 samt L70 yrkande 4

I motion **B29** föreslås att partistyrelsen ska verka för att landstingen/regionerna ska avvecklas och att deras uppgifter ska fördelas på stat och kommuner. Landstingen/regionerna

anses utgöra en ”mellanadministration” som saknar relevans i dagens samhälle och motionären menar att det vore mer effektivt att fördela ansvarsuppgifterna på stat och kommun. Även i motion **B30 yrkande 2** föreslås ett liknande system avseende sjukvården där motionärerna av effektivitetsskäl vill överföra sjukhusvården till staten och primärvården till kommunerna.

Partistyrelsen delar inte motionärernas syn avseende förslagen att avskaffa landstingen och överföra dess uppgifter på stat och kommun. Försöken med regioner i Skåne och Västra Götaland har visat på att det finns en bred förankring för att utveckla regiontanken i linje med regeringens pågående arbete. Även om sjukvården skulle organiseras inom ramen för andra huvudmän skulle det fordras en omfattande administration varför partistyrelsen inte bedömer det som sannolikt att en förändring i den riktning som motionärerna föreslår skulle medföra några större besparingar för skattebetalarna. Ett intresse som måste vägas in är likvärdighet i sjukvården där nationella riktlinjer (t.ex. den nationella cancerstrategin) möjliggör en jämnare vårdkvalitet.

Motion L70 yrkande 4 förespråkar att ingen regionförstoring ska permanentas utan att ha föregåtts av folkomröstning. I motion **B30 yrkande 1** föreslås att Folkpartiet ska fortsätta att ställa sig bakom en fortsatt regionbildning i linje med det beslut som regeringen redan fattat som innebär att även befolkningsmässigt mindre landsting ska kunna ansöka om att bilda region.

I motion **B31** föreslås att funktionella motiv ska utgöra basen för regionindelningen. Det föreslås även att kommuner och inte län eller landsting bör utgöra bas för indelningen och att tillväxtpotentialer och konkurrensförutsättningar ska vara vägledande. Slutligen föreslås partistyrelsen få i uppdrag att arbeta fram en rapport om regionindelningen

Partistyrelsen står liksom motionären bakom regeringens beslut om processen för den fortsatta regionbildningen och delar synen på att funktionella motiv bör utgöra basen för regionindelningen. Regionindelningen bör även fortsatt växa fram underifrån även om det är regeringen som i slutändan har att godkänna bildandet av en region. Vad avser frågan om att kommuner ska utgöra basen för regionindelningen vill partistyrelsen erinra om gränskommuners möjlighet att ansöka om att tillhöra en specifik region. Partistyrelsen vill också understryka betydelsen av att det finns en bred enighet mellan berörda kommuner om den tilltänkta regionen. Trots frågans stora betydelse vill partistyrelsen emellertid inte i detta sammanhang binda sig för att återkomma med en rapport just i detta ämne.

I motion **B32** föreslås att mandatet för de befintliga regionerna (Skåne och Västra Götaland) ska utökas för att i framtiden innefatta fler politiska ansvarsområden såsom exempelvis arbetsmarknads-, miljö eller utvecklingsfrågor.

Partistyrelsen vill understryka att eventuellt utökade befogenheter för regionerna alltid måste vägas mot betydelsen av att staten ska kunna ta ett samlat nationellt ansvar, och påminna om att Folkpartiet har träffat en uppgörelse med övriga allianspartier i regionfrågan. Partistyrelsen anser att den uppgörelsen ska ligga fast.

Avseende förslaget i motion **L79 yrkande 4** vill partistyrelsen framhålla att det är upp till landstingen själva att besluta vilka demokratiska former de vill använda sig av för att besluta om bildning eller icke-bildning av regioner.

Partistyrelsen föreslår med detta att motion B29, B30

yrkande 2, L70 yrkande 4 samt B31 yrkande 2 och 5 avslås, och att motion B30 yrkande 1, B31 yrkande 1, 3 och 4 samt B32 anses besvarade.

Annan förvaltningspolitik, motionerna B33–B35

I motion **B33** föreslås att försäkringskassan ska åläggas en skyldighet att betala en förseningsavgift till en person som drabbas av orimligt långa handläggningstider.

Partistyrelsen delar helt och fullt motionärens ståndpunkt. Det är inte mer än rätt och rimligt att enskilda som drabbas ekonomiskt på grund av oacceptabla handläggningstider, slarv eller annan anledning inte får rätt till den sociala trygghet som de har rätt till får ersättning för detta av myndigheten och det offentliga. Förhoppningsvis skulle ett dylikt system förutom att tillerkänna en rimlig kompensation till de människor som drabbas skapa ett starkt tryck på det offentliga att komma tillrätta med problemen. Partistyrelsen menar också att denna fråga bör ses ur ett vidare perspektiv än att försäkringskassan åläggs att betala ersättning vid sen utbetalning och i stället gälla statliga myndigheter. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B33 bifalls.**

I motion **B34** föreslås att statliga tjänster som myndighetschef, utom de som tillsätts av riksdagen, utannonseras och att myndighetscheferna ska ha en mandatperiod om fyra år som sammanfaller med riksdagens mandatperiod.

Partistyrelsen delar motionärens syn på att statliga befattningar ska utlysas och tillsättas efter kompetens, vilket Folkpartiet har arbetat för i såväl riksdag som regering. Partistyrelsen noterar även att den nuvarande regeringen utannonserar i princip samtliga högre tjänster inom statsförvaltningen. Partistyrelsen understryker även vikten av att bibehålla det system med opolitiska myndigheter som vi har i Sverige. Mot den bakgrunden menar partistyrelsen att det inte är vore önskvärt att övergå till fyraåriga mandatperioder för de högre tjänstemännen. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B34 anses besvarad.**

I motion **B35** föreslås att IT-nivån på svenska myndigheter höjs så att dessa verktyg används snabbt och effektivt samt att arbetet med den s.k. 24-timmarsmyndigheten utvecklas, förnyas och får kraft på nytt.

Partistyrelsen delar motionärens syn på att svenska myndigheter kontinuerligt bör arbeta för att inkorporera ny teknik som underlättar medborgarnas kontakter med myndigheterna. Partistyrelsen noterar också att det finns stora skillnader avseende hur långt olika myndigheter har kommit i sitt arbete med att höja sin IT-nivå och att särskilt de myndigheter som inte har kommit tillräckligt långt bör uppdras att prioritera detta arbete. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B35 anses besvarad.**

Kommunal demokrati, motion B36–B37

I motion **B36** föreslås att Folkpartiet avvisar grundlagsutredningens förslag om förstärkt folkinitiativ och att möjligheten att genomdriva folkomröstningar genom folkinitiativ i stället avskaffas. Som argument anförs att grunden för den svenska demokratimodellen är den representativa demokratin och att detta även fortsatt bör gälla.

Partistyrelsen konstaterar att partiprogrammet klargör att Folkpartiet anser att folkomröstningar ska användas sparsamt och kan aktualiseras när det gäller förslag som innebär stora förändringar i demokratins spelregler eller de valda organens befogenheter. Partistyrelsen noterar även att grundlagutred-

ningens förslag inkluderar en möjlighet för kommunfullmäktige att med beslut med två tredjedels majoritet avslå ett folkinitiativ om frågan saknar förankring i fullmäktige. Partistyrelsen konstaterar vidare att Folkpartiet har varit representerade i den parlamentariska grundlagsutredningen och att inget parti i utredningen har reserverat sig eller avgivit några särskilda yttranden avseende förslagen. Det är av stor betydelse att förändringar i de grundläggande spelreglerna för det demokratiska systemet kan göras i största möjliga enighet mellan riksdagspartierna vilket även fordrar kompromisser i olika frågor. Partistyrelsen vill därför inte binda upp sig i olika delar av grundlagsutredningens förslag. För det fall att förslaget blir verklighet förutsätter även partistyrelsen att Folkpartiets representanter på lokal nivå kommer att fortsätta att driva en restriktiv linje avseende krav på folkinitiativ.

I motion **B37** föreslås att det genom en ändring i kommunallagen med innebörden att kommun-, landstings- och regionstyrelserna enbart består av de partier som bildar majoritet i fullmäktige. I första hand föreslås detta genomföras som en försöksverksamhet i vissa kommuner.

Partistyrelsen konstaterar att kommunal parlamentarism är en av de återkommande frågorna i diskussionen om hur den lokala demokratin kan vitaliseras. Frågan rör dock vid grunderna i det kommunala folkstyret. Ända sedan allmän och lika rösträtt vid kommunalval infördes 1918 har valet till kommunalnämnden (dagens kommunstyrelse) skett proportionellt. Sedan 1955 har proportionellt valsätt också gällt för kommunernas fakultativa nämnder och sedan 1977 för de speciallagsreglerade nämnderna.

Det starkaste argumentet för kommunal parlamentarism är att det underlättar ett tydligt ansvarsutkrävande eftersom den styrande majoriteten får bära det fulla ansvaret för kommunstyrelsens (eller landstings- eller regionstyrelsens) beslut. Detta argument måste också vägas mot att oppositionens möjlighet till insyn i det kommunala beslutsfattandet försämras högst avsevärt när oppositionen inte har möjlighet att delta i kommunstyrelsens beredning. Detta kan i värsta fall också sänka kvaliteten på de beslut som så småningom tas i fullmäktige.

Partistyrelsen anser inte att det är önskvärt att övergå till ett system med obligatorisk kommunal parlamentarism. Inom ramen för den pågående konstitutionella översynen är dock partistyrelsen beredd att pröva systemet i form av en försöksverksamhet med ökade möjligheter till parlamentarism i de kommuner och landsting där detta efterfrågas lokalt. Formerna för ett sådant försök måste övervägas noggrant.

Partistyrelsen föreslår med detta att motion B36 och B37 anses besvarade.

Frågor avseende de förtroendevalda, motion B38–B40

I motion **B38** föreslås att Folkpartiet ska verka för att karantänsregler införs för statsråd och högre tjänstemän i regeringskansliet innan de börjar ett nytt arbete. Som argument anförs att det är viktigt för allmänhetens förtroende för det politiska systemet att i möjligaste mån undanröja risken för misstankar om att före detta statsråd eller höga tjänstemän otillbörligt använder sig av känslig information från sitt tidigare uppdrag i ett nytt arbete.

Partistyrelsen delar motionärens syn på att det är viktigt att upprätthålla förtroendet för det demokratiska systemet och att en viktig del i detta är att statsråd och höga tjänstemän inom regeringskansliet idkar gott omdöme och försiktighet

vad gäller de uppdrag de tar efter det att de lämnar sina uppdrag. Det är viktigt att beakta de specifika förhållanden som finns i varje enskilt fall. Partistyrelsen är därför inte beredd att förorda en generell karenstid för alla tillfällen då statsråd eller höga tjänstemän lämnar regering eller regeringskansli.

I motion **B39** föreslås att inkomstgarantin för tidigare riksdagsledamöter ska kortas från maximalt 15 år till maximalt två år. Som motiv till förändringen anförs att det skulle öka allmänhetens förtroende för politiker på alla nivåer.

Partistyrelsen vill inledningsvis ta tillfället i akt för att utveckla hur inkomstgarantin för tidigare riksdagsledamöter är konstruerad. En ledamot som lämnar riksdagsuppdraget före 65 års ålder efter minst tre års sammanhängande tid i riksdagen har rätt till inkomstgaranti fr.o.m. den tidpunkt arvodet upphör. Garantitidens längd och garantibeloppets storlek är beroende av ledamotens ålder och antal riksdagsår. Den 1 juli 2006 ändrades reglerna om inkomstgaranti. I en ny bestämmelse fastslås att syftet med inkomstgaranti är att skapa en ekonomisk trygghet för en avgående ledamot i den omställningssituation som uppstår när han eller hon lämnar riksdagen och att garantin inte är avsedd som en varaktig försörjning. Vidare innebär ändringarna att inkomstgarantin kan jämkas helt eller delvis. Det gäller endast i de fall då någon har dömts för brott av allvarligare slag eller när någon förvärvsarbetar åt annan utan att uppbära skälig ersättning för detta arbete.

Ledamot som lämnar riksdagsuppdraget och har en sammanhängande tid på tre men inte sex hela år i riksdagen, får inkomstgaranti under ett år med 80 procent av ledamotsarvodet inkl. eventuella fasta tilläggsarvoden och månadsarvoden (garantiunderlaget) vid avgången. För ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanlagd tid av minst sex hela år gäller inkomstgarantin enligt följande. I två år om ledamoten inte uppnått 40 års ålder, i fem år om ledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder eller slutligen till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om ledamoten uppnått 50 års ålder.

Under det första garantiåret utgör inkomstgarantin 80 procent av underlaget vid avgången. Garantiunderlaget utgörs av ledamotsarvode, tilläggsarvode till vice talman, ordförande och vice ordförande i utskott samt arvoden för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ (riksdagsstyrelsen, Nordiska rådets svenska delegation, Riksdagens överklagandenämnd och EU-nämnden). Fr.o.m. det sjätte garantiåret beräknas inkomstgaranti enbart på det ledamotsarvode som betalas vid avgångstillfället.

Inkomstgarantin reduceras i förhållande till andra förvärvsinkomster eller inkomster som ersätter förvärvsinkomster. Sjuk- och aktivitetsersättning från den allmänna försäkringen avräknas helt.

Partistyrelsen vill framhålla sitt stöd för systemet med inkomstgaranti. Förtroendeuppdraget som riksdagsledamot är ett betydelsefullt uppdrag med stort ansvar och hög press. Den som åtar sig det utsätts för en omfattande granskning som i många fall också kan omfatta privatlivet. Vid varje val riskerar ledamoten att förlora sitt uppdrag. I en sådan utsatt roll är det skäligt att ha en hög ersättning och rimliga villkor för att kunna ställa om till andra arbetsuppgifter. Partistyrelsen är positiv till de förändringar av systemet med inkomstgaranti för riksdagsledamöter som har genomförts vid ett antal tillfällen under de senaste åren men vill inte i detta sammanhang binda sig för ett specifikt system eller specifika nivåer.

I motion **B40** föreslås att även icke-parlamentariker bör

få ingå i riksdagsutskottet för att höja nivån på utskottens arbete.

Partistyrelsen delar inte motionärens syn i denna fråga utan är av meningen att det är viktigt att skilja på den allmänna politiska debatten och det formella lagstiftningsarbetet i riksdagen. Vad gäller det senare måste medborgarna i allmänna val kunna utkräva ansvar av de politiska beslutsfattarna och av den anledningen bör endast parlamentariker delta i arbetet i riksdagen utskott.

Partistyrelsen föreslår med detta att motion B38 anses besvarad och att motion B39 och B40 avslås.

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** motion B18 avslås
2. **att** motion B19 avslås
3. **att** motion B20 avslås
4. **att** motion B21 avslås
5. **att** motion B52 yrkande 3 anses besvarat
6. **att** motion B22 avslås
7. **att** motion B23 avslås
8. **att** motion B24 anses besvarad
9. **att** motion B26 yrkande 3 anses besvarat
10. **att** motion B25 anses besvarad
11. **att** motion B26 yrkande 1 avslås
12. **att** motion B26 yrkande 2 avslås
13. **att** motion B26 yrkande 4 anses besvarat
14. **att** motion B26 yrkande 5 anses besvarat
15. **att** motion B27 avslås
16. **att** motion B28 anses besvarad
17. **att** motion B29 avslås
18. **att** motion B30 yrkande 2 avslås
19. **att** motion L70 yrkande 4 avslås
20. **att** motion B31 yrkande 2 avslås
21. **att** motion B31 yrkande 5 avslås
22. **att** motion B30 yrkande 1 anses besvarat
23. **att** motion B31 yrkande 1 anses besvarat
24. **att** motion B31 yrkande 3 anses besvarat
25. **att** motion B31 yrkande 4 anses besvarat
26. **att** motion B32 anses besvarad
27. **att** motion B33 bifalls
28. **att** motion B34 anses besvarad
29. **att** motion B35 anses besvarad
30. **att** motion B36 anses besvarad
31. **att** motion B37 anses besvarad
32. **att** motion B38 anses besvarad
33. **att** motion B39 avslås
34. **att** motion B40 avslås

Reservation 1

Jonas Andersson, Nina Larsson, Birgitta Ohlsson, Karin Pilsäter

Vi reserverar oss till förmån för att motion B19 bifalls.

Särskilt yttrande

Adam Cwejman, Liberala Ungdomsförbundet, Pär Gustafsson, Liberala studenter

Vi instämmer i ovanstående reservation.

Reservation 2

Jens Sundström

Jag reserverar mig till förmån för att motion B30 bifalls.

Meddelarfrihet

Motion B41–B44

Fyra motioner tar upp olika frågor om meddelarfrihet, och partistyrelsen väljer att behandla dessa i ett sammanhang.

I motion **B41** föreslås att folkpartiet ska medverka till att belysa hur lagstiftningen behöver utvecklas för att underlätta att anställda i offentligt finansierade vårdverksamheter som drivs i aktiebolagsform får samma meddelarfrihet som finns i offentligt driven verksamhet. Motionären anför att avtal mellan landsting och privat vårdgivare om att meddelarskyddet ska gälla fullt ut visserligen innebär att företag som bryter mot regeln kan förlora sina uppdrag från landstinget men att det inte ger ett rättsligt skydd mot efterforskning och represalier för medarbetarna.

I motion **B42** föreslås att meddelar- och yttrandefrihet införs för anställda i all skattefinansierad verksamhet, att offentlighetsprincipen införs inom all vård och omsorgsverksamhet samt att utnyttjande av meddelar- och yttrandefrihet inte får utgöra grund för arbetsrättsliga åtgärder.

I motion **B43** föreslås att folkpartiet verkar för att grundlagsskyddad meddelarfrihet garanteras för all skattefinansierad skolverksamhet i syfte att tillse att eventuella missförhållanden i verksamheten kommer till ytan. Motionären noterar att frågan i sjukvårdens fall har hanterats genom att personal kan anmäla missförhållanden till socialstyrelsen och ansvarsnämnd.

I motion **B44** föreslås att landsmötet uttalar att Folkpartiets riksdagsgrupp tar initiativ till en översyn av befintliga regelverk för att säkerställa ett starkare skydd för s.k. whistleblowers som avslöjar oegentligheter i privata företag.

Vad gäller **motion B41, B42 och B43** delar partistyrelsen motionärernas engagemang för att stärka medborgarnas förtroende för all offentligt finansierad vård, omsorg och skolverksamhet. Det är viktigt att slå vakt om den yttrandefrihet som ligger till grund för medborgarnas insyn i den offentligt finansierade verksamheten. Vi vill också se en ökad mångfald av utförare i offentligt finansierade tjänster så att den enskilde brukaren får fler valmöjligheter men också så att personal i dessa sektorer ges möjligheten att välja arbetsgivare eller starta egna företag. Vi välkomnar att allt fler kommuner och landsting/regioner köper tjänster av privata utförare, antingen genom kundvalsmodeller eller genom upphandlade avtal. Det är vanligt att verksamhet drivs som aktiebolag oavsett om det gäller stora eller små verksamheter.

Partistyrelsen vill understryka att tryckfrihetsförordningen slår fast att alla har rätt att lämna information till massmedia. Denna meddelarfrihet gäller alla, oavsett om de är offentligt eller privat anställda. Den enskildes rätt till källskydd gäller också lika för alla. Däremot finns en skillnad mellan privat och offentligt verksamhet när det gäller efterforskningskyddet, eftersom det enbart är för anställda i offentligt verksamhet som det är olagligt att försöka efterforska vem som lämnat en viss uppgift till massmedia.

Det är denna skillnad i efterforskningskyddet som hamnar i fokus när det handlar om meddelarfriheten för offentligt finansierade tjänster som utförs i privat regi. Det är viktigt att alla anställda är medvetna om rätten att slå larm. Särskilt betydelsefullt är detta i vårdsektorn och annan verksamhet där brukarnas säkerhet påverkas. Utvecklingen med fler privata vårdföretag som arbetar inom ramen för kommunala och landstingsfinansierade verksamheter ställer krav på arbetsgivaren att stärka sin uppföljning av kvaliteten.

Partistyrelsen anser ändå att det inte vore juridiskt enkelt att fullt ut genomföra samma regler för offentligt och privat verksamhet (oavsett om den senare finansieras med offentliga medel eller ej). Frågan om en förstärkt meddelarfrihet i privat verksamhet har utretts flera gånger. En bidragande orsak till att tanken på helt enhetliga regler inte vunnit stöd är den konflikt som uppstår när man söker överföra den offentlighetsregleringen om offentlighet och sekretess till det privaträttsliga området med dess regelverk om lojalitetsplikt gentemot arbetsgivaren. Att avgränsa en utökad meddelarfrihet, så att den bara gäller de privata företag som är offentligt finansierade, har i tidigare bedömningar visat sig komplicerat.

Icke desto mindre anser partistyrelsen att det är viktigt att sträva mot att lika villkor i möjligaste mån ska råda mellan privata och offentliga aktörer som utför olika typer av tjänster inom ramen för den gemensamt finansierade välfärden. Samtidigt måste beaktas de skillnader som trots allt föreligger mellan offentliga och privata aktörer. Detta är ett dilemma som kräver noggrann juridisk analys.

Redan i dag uttrycks det tydligt i lagstiftningen att den anställdes lojalitetsplikt inte är absolut. Anställda är till exempel aldrig skyldiga att hålla tyst om allvarliga missförhållanden eller brottslig verksamhet som har fängelse i straffskalan. Samtidigt ska man inte blunda för risken att mindre seriösa arbetsgivare utövar mer eller mindre subtila påtryckningar på sina anställda för att de inte ska lämna ut uppgifter. För ett liberalt parti som både värnar anställdas meddelarfrihet och välkomnar fler privata alternativ i offentligt finansierad verksamhet är detta en viktig utmaning, även om uppgiften inte är enkel.

Partistyrelsen anser därför att fortsatta ansträngningar måste göras för att stärka lagskyddet för den som avslöjar allvarliga missförhållanden i offentligt finansierad verksamhet. Särskilt viktigt är detta i vårdsektorn och annan verksamhet där enskildas liv och hälsa berörs. Lagstiftningen behöver ses över för att tydliggöra de rättigheter som anställda redan har i dag, men partistyrelsen är också öppen för att på nytt undersöka om meddelarskyddet i privata företag kan stärkas ytterligare.

Partistyrelsen **föreslår därför följande landsmötesuttalande: "Det behövs ett starkare lagskydd för den som avslöjar allvarliga missförhållanden i offentligt finansierad verksamhet. Särskilt viktigt är detta i vårdsektorn och annan verksamhet där enskildas liv och hälsa berörs. En lagstiftning om efterforskningsförbud i offent-**

ligt finansierad verksamhet som bedrivs enligt hälso- och sjukvårdslagen behöver därför utredas."

Det är också viktigt att kommuner och landsting i samband med upphandlingar och entreprenader ställer krav på att personalen har meddelarfrihet i den upphandlade verksamheten. Exempelvis efterforskningsförbud kan regleras i avtal med entreprenörerna.

Vad gäller offentlighetsprincipens tillämplighet i offentligt finansierad privat verksamhet, som uppmärksammas särskilt i motion **B42**, kan det konstateras att grundregeln är att offentlighetsprincipen inte gäller. Detta innebär att exempelvis friskolor inte omfattas av offentlighetsprincipens krav. Däremot kan partistyrelsen exempelvis konstatera att skollagsberedningen i förslaget till ny skollag har föreslagit att betygsdokument ska överlämnas från friskolor till kommunen för arkivering och att dessa då blir offentlig handling på samma sätt som betygsdokument upprättade i kommunala skolor.

Partistyrelsen vill också i sammanhanget notera att det finns särskilda regelverk för att skapa en väl fungerande tillsyn av verksamheten inom såväl offentliga som privata aktörer som tillhandahåller olika välfärdstjänster dels genom den kommunala tillsynen men också genom tillsyn av olika statliga myndigheter. Partistyrelsen avser noggrant följa utvecklingen på området för att tillse att den offentligt finansierade verksamheten håller en hög kvalitet.

Vad gäller de paralleller som i **motion B43** anförts till regleringar inom sjukvårdens och omsorgens område (de så kallade lex Maria och lex Sarah) vill partistyrelsen understryka att dessa är tvingande regleringar där personal åläggs en skyldighet, och inte endast en rättighet, att anmäla missförhållanden. I socialtjänstlagen finns idag ett krav för all personal som arbetar med barn att anmäla misstänkta missförhållanden till socialnämnden, men detta har framförallt avsett barnets hemförhållanden. Motsvarande krav finns inte för insatser som ges med stöd av hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Lex Maria innebär bara en skyldighet att till Socialstyrelsen anmäla inträffade incidenter om felbehandlingar. I sammanhanget kan nämnas att Folkpartiet är positivt till patientsäkerhetsutredningens förslag till förändringar av bland annat lex Maria och hantering av HSAN-anmälningar. Detta kan underlätta för anställda att våga anmäla och därmed identifiera risker och förebygga skador. Den av regeringen nyligen presenterade departementspromemorian om en ny skollag innehåller förslag i samma riktning för skolområdet, varför partistyrelsen konstaterar att folkpartiet redan arbetar i enlighet med motionens anda.

Vad gäller **motion B44** vill partistyrelsen först klargöra att landsmötet inte har möjlighet att lämna uppdrag till riksdagsgruppen som har att stå till svars inför sina väljare. I själva sakfrågan anser partistyrelsen i likhet med motionären att anställda måste kunna slå larm om brottslig verksamhet.

Alliansregeringen beslutade 2007 att tillsätta en utredning för att se över vissa frågor om skyddet för företagshemligheter, bland annat frågan om arbetstagares kritikerätt. Utredningen har också analyserat om lagen om företagshemligheter har inneburit ett hinder för anställda att avslöja allvarliga missförhållanden på arbetsplatsen.

Utredaren bedömer i sitt betänkande (SOU 2008:63) att lagen i sig inte innebär ett sådant hinder. Redan i dag gäller att begreppet företagshemlighet inte omfattar information om ett förhållande som utgör brott eller som annars är från allmän synpunkt oacceptabelt. Den skyldighet anställda har att inte avslöja förhållanden på arbetsplatsen hör i stäl-

let samman med den lojalitetsplikt som följer av ett anställningsförhållande. Som framhålls ovan är dock denna plikt inte absolut. Lagen om skydd mot företagshemligheter fastslår att avslöjandet av sådant som kan misstänkas utgöra ett brott med fängelse i straffskalan eller som ”kan anses annat allvarligt missförhållande i näringsidkarens rörelse” inte är att bryta en företagshemlighet.

I förtydligande syfte föreslår utredaren därför att det i 1 § FHL förs in ett nytt tredje stycke som innebär att information om ett förhållande som utgör brott eller annat allvarligt missförhållande aldrig är en företagshemlighet. Utredaren anser dessutom att det finns ett behov av att i lagtexten klargöra att lagen inte tillämpas om detta skulle strida mot bestämmelserna om tryck- eller yttrandefrihet i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Betänkandet bereds nu i regeringskansliet.

Partistyrelsen bedömer att utredningens förslag ligger väl i linje med motionärens avsikt, men vill inte binda sig närmare innan beredningen av betänkandet är avslutad.

Partistyrelsen föreslår med ovanstående uttalande att motion B41, B42, B43 och B44 anses besvarade.

Partistyrrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** landsmötet uttalar:
”Det behövs ett starkare lagskydd för den som avslöjar allvarliga missförhållanden i offentligt finansierad verksamhet. Särskilt viktigt är detta i vårdsektorn och annan verksamhet där enskildas liv och hälsa berörs. En lagstiftning om efterforskningsförbud i offentligt finansierad verksamhet som bedrivs enligt hälso- och sjukvårdslagen behöver därför utredas.”
2. **att** motion B41 anses besvarad
3. **att** motion B42 anses besvarad
4. **att** motion B43 anses besvarad
5. **att** motion B44 anses besvarad

Integritetspolitik

Motion B45–B52

I motion **B45** föreslås ett tillägg i partiprogrammet syftande till att i analogi med befintliga krav på miljökonsekvensbeskrivningar även införa ett krav på att integritetskonsekvensutredningar bör genomföras inför varje beslut om offentliga eller halvoffentliga system som kan påverka medborgarnas personliga integritet.

Partistyrelsen välkomnar motionärens förslag och vill i sammanhanget påminna om att den integritetsrapport som antogs av partirådet i oktober 2008 inkluderade ett krav på att alla direktiv till utredningar om ny lagstiftning obligatoriskt ska innehålla ett uppdrag att bedöma regelförändringars effekter för människors personliga integritet, på samma sätt som det i dag alltid görs en bedömning av effekterna för t.ex. jämställdheten, miljön och den regionala utvecklingen. Partistyrelsen menar att det av motionären föreslagna tillägget i partiprogrammet riskerar att var något otydligt och skulle

i stället vilja föreslå ett tillägg enligt nedan, med samma lydelse som partirådet fastställt.

Partistyrelsen föreslår därför följande tillägg i partiprogrammet under rubriken ”Rättstrygghet och rättsäkerhet: ”I alla direktiv till utredningar om ny lagstiftning ska obligatoriskt ingå ett uppdrag att bedöma regelförändringars effekter för människors personliga integritet, på samma sätt som det i dag alltid görs en bedömning av effekterna för t.ex. jämställdheten, miljön och den regionala utvecklingen.” **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B45 anses besvarad.**

I motion **B46** föreslås att partistyrelsen ges i uppdrag att beställa en övergripande och jämförande utredning avseende graden av övervakning och påverkan av den personliga integriteten som människan i dag utsätts för och att Folkpartiet kraftfullt ska verka för att den personliga friheten och integriteten ska försvaras.

I motion **B47** föreslås att Folkpartiet ska genomföra en ”make-over” så att partiet åter ska upplevas som den tydligaste motkraften till övervakningssamhällets framväxt och att partistyrelsen som ett led i detta arbete ska ges i uppdrag att åter ta upp, sammanställa och redovisa inkomna samråds svar inför 2008 och sammanställa dessa i ett förnyat och mer radikalt ställningstagande syftandes till att den personliga integriteten så långt som möjligt ska skyddas.

Partistyrelsen delar i allt väsentligt motionärernas syn på integritetsfrågornas stora betydelse i dagens samhälle. Värnandet av den enskilda människans integritet är ett centralt liberalt värde. Varje individ har rätt till en egen privat sfär. Liberaler har därför genom historien tagit strid mot dem som har velat inskränka den enskildes integritet.

Den tekniska utvecklingen ställer politiken inför delvis nya utmaningar och svåra avvägningar, särskilt för ett liberalt parti som värnar de enskilda medborgarnas rätt till privatliv och integritet..

Vad avser behovet av ytterligare utredningar på området anser partistyrelsen emellertid att regeringen först bör ges tillfälle att avsluta beredningen av den parlamentariska integritetsskyddskommitté som under flera års tid arbetat med att sammanställa den typ av information som motionären efterfrågar. Kommittén lämnade sitt betänkande (SOU 2008:3) i januari 2008.

Folkpartiet har under 2008 genomfört ett öppet samråd i partiet i syfte att ta fram nya konkreta förslag för hur integriteten ska värnas där svaren sammanställdes till rapporten *Integritet i en ny tid* vilken beslutades av partirådet i oktober 2008. Rapporten inkluderar 30 förslag för att värna skyddet för den personliga integriteten. Folkpartiet driver aktivt frågor rörande värnet av den personliga integriteten i riksdagen och inom regeringen och partistyrelsen ser inte någon anledning att i dagsläget göra en ny genomgång av remissvaren inför partirådet. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B46 och B47 anses besvarade.**

I motion **B48** föreslås att partistyrelsen ges i uppdrag att se över möjligheten att stärka den personliga integriteten för personer på Internet. Som bakgrund till motionen finns den uppmärksammade händelse där förundersökningen från den s.k. Arbogarättegången lades ut på Internet med följd att bilder på de mördade barnen spreds på Internet.

Partistyrelsen kan konstatera att motionären tar upp en mycket komplicerad fråga. Å ena sidan har liberaler alltid kämpat för och värnat den offentlighetsprincip som utgör en av grundvalarna för vår demokrati, samtidigt har den nya tek-

nikens framväxt också medfört att känslig information i dag kan få en mycket snabbare och mer omfattande spridning. Nyligen har Skatteverket och Datainspektion i skrivelser till regeringen påpekat liknande problem. Skatteverket påpekar att uppgifter om enskilda, som omfattas av offentlighetsprincipen, i dag begärs ut i en omfattning som tidigare inte ens kunde tänkas. Den informationen görs tillgänglig och sökbar via Internet på ett sätt som kan vara till skada för individen när det rör känsliga uppgifter om t.ex. inkomst och skulder. Datainspektionen anser sig inte ha resurser eller ordentliga juridiska förutsättningar för att lösa alla de uppgifter de är ålagda, bland annat att både förebygga och utreda överträdelser av personuppgiftslagen.

Samtidigt är det vanskligt att vidta några åtgärder som skyddar privatpersoner från att utsättas för detta i framtiden. Varje inskränkning av offentlighetsprincipen eller yttrande- och informationsfriheten riskerar att få betydligt mer långtgående negativa följder än problemen de avser att lösa.

Partistyrelsen är mot denna bakgrund inte beredd att förorda några ytterligare regler utöver de som redan finns avseende exempel barnpornografi rörande vilket innehåll som får och inte får läggas ut och spridas på Internet. Däremot menar partistyrelsen att det kan finnas ett behov av att även framöver nogsamt pröva frågan om exempelvis alla delar i en förundersökning bör vara föremål för offentlighet. Med tanke på att offentlighetsprincipen utgör ett fundament i vårt demokratiska system är detta emellertid något som måste granskas mycket noggrant, exempelvis inom ramen för den av regeringen tillsatta Yttrandefrihetskommitténs arbete.

I motion **B49 yrkande 1** föreslås att landsmötet uppdrar åt regeringen att föreslå att regeringsformen kompletteras med ett skydd för medborgaren att behålla sin rätt till information via Internet utan inskränkning med motiveringen att den fria tillgången till Internet är en medborgerlig rättighet.

Partistyrelsen vill inledningsvis upplysa om att landsmötet inte har möjlighet att ge uppdrag åt regering eller riksdagsgrupp utan fastställer Folkpartiets politiska inriktning. Vad gäller frågan som motionären tar upp delar partistyrelsen motionärens syn på att det inte bör vara möjligt att genom sanktion från staten undanhålla möjligheten för en medborgare att använda sig av Internet. Däremot är det viktigt att de aktörer som på en fri marknad tillhandahåller anslutningar till Internet får ha ordningsregler och liknande som deras kunder förväntas följa och det är även rimligt att de får ta ut en avgift av sina kunder för de tjänster som de tillhandahåller. I detta sammanhang vill partistyrelsen erinra om att den i regeringsformen 2 kap 1§ uttryckta informationsfriheten redan utgör ett skydd för att inte medborgares tillgång till information begränsas av det allmänna. Skydd för den enskildes rätt till privat kommunikation och informationsfrihet finns också i Europakonventionen om de grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna.

Folkpartiets ledamöter i Europaparlamentet har alltid konsekvent agerat för att försvara informationsfriheten. Under den senaste perioden var Olle Schmidt starkt bidragande till att det så kallade Telekompaketet fälldes av den liberala ALDE-gruppen. Folkpartiet har också nyligen lyft frågan om att individens rätt till privat kommunikation och informationsutbyte borde befästas tydligare i gemenskapslagstiftningen. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B48 och B49 yrkande 1 anses besvarade.**

I motion **B50** föreslås en tilläggsmening i partiprogrammet

om att det bör införas ett förbud mot att bygga upp tekniska system som i masskala identifierar människor på offentliga platser.

Partistyrelsen delar i stora delar motionärens syn på sakfrågan. Det är av central betydelse att liberaler ställer sig mycket skeptiska och restriktiva till olika integritetskränkande förslag även om syftet i många fall kan verka gott. Partistyrelsen menar emellertid att det framför allt är användningen av olika tekniska system, och inte systemen som sådana, som bör vara föremål för reglering. Partistyrelsen delar i detta sammanhang de ståndpunkter som framfördes i partirådets integritetsrapport där det konstaterades att övervakning och registrering inte ska användas för andra syften än vad som var de ursprungliga motiven och att exempelvis information från träningskattestationer endast ska få lämnas ut till polisen i samband med utredning av grov brottslighet. Partistyrelsen menar mot denna bakgrund att det är mer effektivt att verka för att skapa tydliga och restriktiva regelverk för hur information från olika tekniska system får användas, snarare än att förorda ett absolut förbud mot alla former av tekniska system som identifierar folk på offentliga platser. Det är den linje som antogs i integritetsrapporten av partirådet i oktober 2008 och som bör drivas av Folkpartiet. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B50 anses besvarad.**

I motion **B51** föreslås en ny formulering i partiprogrammet om att möjligheten att på offentliga platser läsa av människor via radioetiketter (RFID) via kläder eller andra tillhörigheter måste regleras i lag.

Partistyrelsen delar motionärens syn på att det kan finnas ett behov av att skapa ett regelverk för att förhindra otillbörlig spårning av radioetiketter, men vill även här understryka att det i sådana fall inte bör handla om att förbjuda en viss teknik utan att skapa regelverk för att komma till rätta med exempelvis de problem som motionären tar upp.

RFID-tekniken kan erbjuda många fördelar som förenklar vardagen för människor. Det viktiga är att se till att den möjligheten inte missbrukas. Sådant missbruk kan t.ex. ske genom att de som inte har behörighet att avläsa information skaffar sig tillgång till den. Problemet existerar inte enbart i offentliga miljöer, utan även radioetiketter i t.ex. passerkort på en arbetsplats kan ge information som kan missbrukas av en arbetsgivare. För att en lagstiftning om detta ska bli effektiv, bör den också kompletteras med straffsanktioner.

Partistyrelsen menar dock att frågan har en allt för teknisk karaktär och är på en detaljnivå som inte lämpar sig för partiprogrammet. **Partistyrelsen föreslår därför att landsmötet uttalar följande: "Möjligheten att otillbörligen läsa av människor via radioetiketter (RFID) i kläder eller andra tillhörigheter ska regleras i lag och missbruk straffbeläggas." Partistyrelsen föreslår med detta att motion B51 anses besvarad.**

I motion **B52 yrkande 1 och 2** föreslås att Folkpartiet ska verka för att all lagstiftning inom Sverige och EU görs teknikneutral eftersom motionären menar att teknikutvecklingen gör att befintlig lagstiftning behöver revideras allt för ofta.

Partistyrelsen håller i allt väsentligt med motionären och kan konstatera att Folkpartiet i riksdagen aktivt driver att lagstiftning i möjligaste mån ska vara teknikneutral, även om det av praktiska skäl inte alltid är möjligt eller ens önskvärt att ha en fullständigt teknikneutral lagstiftning. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B52, yrkande 1 och 2 anses besvarade.**

I **motion B49 yrkande 2** föreslås Folkpartiet verka för ett generellt förbud mot allmänna intrång som sker i hemlighet eller utan samtycke och som i betydande mån innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Förslagen härrör från SOU 2008:3 skyddet för den personliga integriteten.

Partistyrelsen delar motionärens engagemang för värnandet av den personliga integriteten men vill inte medan regeringens beredningsarbete av det nämnda utredningsbetänkandet fortfarande pågår låsa fast partiet i någon specifik position. Partistyrelsen kan dock konstatera att Folkpartiets representant i den parlamentariska kommittén har ställt sig bakom detta förslag. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B49, yrkande 2 anses besvarad.**

Partistyrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

- att** en ny mening läggs till i slutet på sista stycket under rubriken "Rättstrygghet och rättssäkerhet" i partiprogrammet, med lydelsen:
"I alla direktiv till utredningar om ny lagstiftning ska obligatoriskt ingå ett uppdrag att bedöma regelförändringars effekter för människors personliga integritet, på samma sätt som det i dag görs en bedömning av effekterna för t.ex. jämställdheten, miljön och regionala utvecklingen."
- att** motion B45 därmed anses besvarad
- att** motion B46 anses besvarad
- att** motion B47 anses besvarad
- att** motion B48 anses besvarad
- att** motion B49 yrkande 1 anses besvarat
- att** motion B50 anses besvarad
- att** landsmötet uttalar:
"Möjligheten att otillbörligen läsa av människor via radioetiketter (RFID) i kläder eller andra tillhörigheter ska regleras i lag och missbruk straffbeläggas."
- att** motion B51 därmed anses besvarad
- att** motion B52 yrkande 1 anses besvarat
- att** motion B52 yrkande 2 anses besvarat
- att** motion B49 yrkande 2 anses besvarat

Trossamfund och livsåskådningsfrågor

Begravningsfrågor

Motion B53–B54 samt B56 yrkande 5

I motion **B53** föreslås att landsmötet uttalar att begravningslagen förändras så att allmänna begravningsplatser med tillräckligt antal gravplatser och andra gravanläggningar av allmänt förekommande slag ska anordnas och hållas av Sveriges kommuner. Kommunerna föreslås även få ansöka hos regeringen om att överlåta ansvaret till annan aktör att vid särskilda fall anordna och hålla allmän begravningsplats. I motion **B54** föreslås att Svenska Kyrkans begravningsmono-

pol avskaffas. I motion **B56, yrkande 5** föreslås att Folkpartiet ska verka för att det allmänna ska ta över ansvaret för begravningsverksamheten.

Partistyrelsen konstaterar att det enligt begravningslagen (1990:1144) är Svenska kyrkans territoriella församlingar som är huvudmän för begravningsverksamheten inom sina respektive områden. Dock får regeringen i särskilda fall besluta att en kommun i stället ska vara huvudman. I dagsläget gäller detta enbart två kommuner, Stockholm och Tranås. Dagens regelverk innebär alltså att de kommuner som så önskar har möjlighet att överta begravningsverksamheten, men att detta inte är ett obligatoriskt åtagande.

Den obligatoriska begravningsavgiften fastställs av respektive huvudman, dvs. i Stockholm och Tranås av kommunen och i övriga landet av respektive församling i Svenska kyrkan. Om församlingen är huvudman ingår begravningsavgiften i kyrkoavgiften för medlemmar i Svenska kyrkan, medan begravningsavgiften för ickemedlemmar fastställs av Kammarkollegiet efter ansökan från församlingen. Avgiften är enbart avsedd att täcka begravningsverksamhetens kostnader.

Riksrevisionen har år 2006 granskat den statliga kontrollen och tillsynen av begravningsverksamheten (granskningsrapport RiR 2006:7). Granskningen visar att det finns betydande brister i det sätt på vilket kontrollen av den ekonomiska särredovisningen av begravningsverksamheten genomförs. Den samlade bedömningen i granskningen är att de dryga 20 procent av befolkningen som står utanför Svenska kyrkan inte kan vara säkra på att deras intressen tillvaratas. Riksdagen har i betänkande 2006/07:KU2 understrukit vikten av att den statliga kontrollen är av sådan kvalitet att den bidrar till att inge förtroende för begravningsverksamheten hos dem som inte är medlemmar av Svenska kyrkan samt klargjort att den förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen med en redovisning av de åtgärder som har vidtagits. Folkpartiet har ställt sig bakom detta riksdagsuttalande.

Partistyrelsen anser att det är angeläget att begravningsverksamheten är organiserad på ett sätt som respekterar den religiösa mångfalden i dagens Sverige. En aspekt av denna mångfald är att många människor inte tillhör något trossamfund över huvud taget. Till skillnad från motionärerna anser dock inte partistyrelsen att dagens regelverk innebär något principiellt begravningsmonopol för Svenska kyrkan, eftersom varje kommun ges möjlighet att överta begravningsväsendet genom ansökan till regeringen.

Partistyrelsen anser att begravningsverksamheten också i fortsättningen bör vara ett frivilligt kommunalt åtagande och inte ett obligatoriskt. Frågan om begravningsverksamhetens organisation bör alltså avgöras inom varje kommun efter de lokala förutsättningarna. Av respekt för de människor som står utanför Svenska kyrkan arbetar dock Folkpartiet liberalerna för en lösning som innebär att de särskilda begravningsplatserna för andra trosriktningar ges en annan huvudman än Svenska kyrkan. Avslutningsvis anser partistyrelsen också att den statliga tillsynen av begravningsavgiftens administration behöver stärkas. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B53, B54 och B56 yrkande 5 avslås.**

Stöd till sekulära livssynsorganisationer

Motion B55 och B56 yrkande 2

I motion **B55** föreslås att det i partiprogrammet infogas ett stycke syftandes till att klargöra att Folkpartiet ska verka

för att sekulära livssynsorganisationer ska behandlas lika av staten när det gäller juridisk ställning och rättigheter och att de ska behandlas lika när det gäller möjligheten att uppbära ekonomiskt stöd eller hjälp med uppbörden av medlemsavgifter.

I motion **B56 yrkande 2** föreslås att Folkpartiet ska verka för att inga trossamfund ska få hjälp av statliga myndigheter med intern administration eller insamling av medlemsavgifter.

Partistyrelsen vill, angående stödet till sekulära livssynsorganisationer, anföra följande. Statligt stöd till trossamfund lämnas förutom i form av avgiftshjälp till registrerade trossamfund genom statsbidrag. Syftet med det statliga stödet är, som framgår av 2 § i lagen (1999:932) om stöd till trossamfund, att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundet att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, sjukavård, undervisning och omsorg. Till detta kan läggas att denna verksamhet också i många fall fyller en viktig roll i det sociala arbetet. Partistyrelsen anser inte att det finns bärande skäl för att bredda detta statsstöd till att också omfatta verksamhet kring livssynsfrågor i allmänhet. Gränsdragningen skulle i så fall bli nästan omöjlig eftersom existentiella och andra livssynsrelaterade frågor behandlas i så gott som hela samhället, från filosofiska seminarier till skolans undervisning i livskunskap och dylikt.

Vad gäller möjligheten för religiösa samfund att få hjälp med uppbörden av medlemsavgifter så härrör den nuvarande ordningen från separationen av Svenska kyrkan från staten. Partistyrelsen ser inte någon anledning att i närtid förändra denna ordning. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B55 och B56 yrkande 2 avslås.**

Övriga livsåskådningsfrågor

Motion B56 yrkande 1 och 4 samt B57

I motion **B56 yrkande 1**, föreslås att ett nytt stycke fogas till partiprogrammet under rubriken "Det öppna samhället" för att tydliggöra att den svenska lagen behöver sekulariseras.

Partistyrelsen delar motionärens syn på att lagar ska byggas på saktighet. Det är också i linje med detta som Folkpartiet arbetar i såväl riksdag som regering. I Folkpartiet liberalernas gällande partiprogram fastslås att staten har ett ansvar för att säkra en fri religionsutövning, men att den inte ska ta ställning för en viss religion eller ett visst samfund. Vidare fastslås att politiken måste respektera den religiösa mångfalden i dagens Sverige samt att Svenska kyrkans särställning ska avskaffas. När riksdagen 1995 fattade principbeslutet om att förändra relationerna mellan staten och Svenska kyrkan ställde sig Folkpartiet liberalerna bakom detta även om partiet menade att det borde införts en helt gemensam lagstiftning för alla trossamfund. De olika förhållanden som nu råder är resultatet av en kompromiss som har ingåtts i brett partipolitiskt samförstånd. Detta innebär inte att Folkpartiet liberalerna har gett upp sin principiella inställning om en i alla avseenden tydlig åtskillnad mellan stat och trossamfund.

Partistyrelsen anser till exempel att det är av stor vikt att den särskilda lagen om Svenska kyrkan avskaffas och att det införs en enhetlig lag för alla trossamfund. På så sätt garanteras Svenska kyrkan samma frihet att själv utforma sin organisation och religiösa inriktning som är självklar för andra samfund. Folkpartiet driver också denna fråga aktivt i det

parlamentariska arbetet. Likaså arbetar Folkpartiet för att kungahusets medlemmar ska ha samma religionsfrihet som andra invånare. Successionsordningens särskilda religionsvillkor ska alltså avskaffas.

Partistyrelsen ser fram emot att fortsätta att ta ställning till specifika delar av svensk lag där medlemmar och andra anser att det finns skäl att göra förändringar. Däremot delar partistyrelsen inte bedömningen att det i partiprogrammet behöver infogas ett särskilt stycke om att lagstiftningen generellt sett behöver sekulariseras.

I **motion B56 yrkande 4** föreslås att Folkpartiet ska verka för att det införs ett generellt system med röddagskonto för att ersätta dagens helgdagar. I motion **B57** föreslås att helgdagar för religiösa minoriteter förs in i den svenska almanackan.

Partistyrelsen delar motionärernas intention att fler religioners olika helgdagar ska respekteras i Sverige. Partistyrelsen menar dock att helgdagarna för många i det svenska samhället redan har mist sin religiösa betydelse. Trots detta är de omgärdade av mycket traditioner och bidrar de till att skapa såväl en gemenskap i samhället som en förenklad semesterplanering för arbetsgivare. Detta i kombination med en generös semesterlagstiftning ger enligt partistyrelsens bedömning utrymme till såväl olika minoriteters möjlighet att vara lediga under olika högtider som för medborgarna i stort att planera en sammanhållen ledighet. I sak menar partistyrelsen att det av kostnadsskäl inte vore görligt att införa ett stort antal nya helgdagar. Vad avser förslaget om röddagskonto så menar partistyrelsen att detta i första hand får vara upp till arbetsmarknadens parter och vill framhålla att såvitt partistyrelsen vet har det redan införts på ett antal arbetsplatser, varav Folkpartiets riksorganisation är en. **Partistyrelsen föreslår med detta att motion B56 yrkande 1 och 4 samt motion B57 avslås.**

Partistyrrelsens yrkanden

Partistyrelsen yrkar:

1. **att** motion B53 avslås
2. **att** motion B54 avslås
3. **att** motion B56 yrkande 5 avslås
4. **att** motion B55 avslås
5. **att** motion B56 yrkande 2 avslås
6. **att** motion B56 yrkande 1 avslås
7. **att** motion B56 yrkande 4 avslås
8. **att** motion B57 avslås

Reservation 1

Birgitta Ohlsson, Barbro Westerholm

Vi reserverar oss till förmån för att motion B54 bifalls.

Särskilt yttrande

Adam Cwejman, Liberala Ungdomsförbundet, Pär Gustafsson, Liberala studenter

Vi instämmer i reservation 1 ovan.

Reservation 2

Birgitta Ohlsson, Barbro Westerholm

Vi reserverar oss till förmån för att motion B55 bifalls.

